:at divinitatea. Nimeni, afară de excepţii neglijabile, n'a rămas indiferent la atracţia pe care o exercită, nimeni nu s'a îndoit vreodată de puterea pe care o conferă stăpânirea lui.
.hristofor Columb n'a scris oare cu naivitate, reginei mistice a Spaniei, Isabella Catolica: „Aurul este lucrul cel mai desăvârşit, iar acela care-l posedă, are tot ceeace poate dori pe lume şi poate ajunge chiar să egaleze sufletele din paradis"?
Deaceea, civilizaţiile care s'au succedat până astăzi, inclusiv civilizaţia noastră moderno-occidentală, de care suntem atât de mândri şi pe care o simţim totuş foarte sdruncinată, ar putea să se numească cu drept cuvânt: „civilizaţia aurului".
Insfârşit, în afară de persistenţa prestigiului său în lume, un lucru e încă vrednic de atenţie: violenţa lăcomiei pe care o trezeşte. Intr'un univers, în care cea mai mică sforţare constitue pentru marea majoritate a oamenilor o regulă neclintită de viaţă, el a fost promotorul cel mai eficace al energiilor, mai mult decât dragostea poate, întrucât atinge deopotrivă toate vârstele.

Tezaurul aurifer al Băncii Reichului.

Geniul de frenezie, pe care vederea lui l-a stârnit la tovarăşii Conquistadorilor, a umplut de uimire şi de teamă pe sălbaticii pământurilor noui descoperite.
Dorinţa de aur lucrează ca cel mai brutal agent fizic de aţâţare asupra nervilor noştri.
Exaltată în ultimul grad, patima aurului nu se mai poate satisface decât prin posesiunea reală a metalului miraculos la vedere, la pipăit, în felul cum îl vedem la avari, care ne sunt înfăţişaţi mângâind piesele lor de aur, aşa cum un amant îşi mângâie iubita.
Avarul de aur, cel mai frenetic dintre toţi, nu mai priveşte comoara lui ca un mijloc, ci ca un scop în sine. Işi iubeşte zeul, pentru el însuş şi nu pentru binefacerile pe care i le acordă.
E lesne de înţeles că anumiţi teologi au fost înclinaţi să vadă în

Un transport de aur în America

:ceastă atitudine ceva diabolic şi impresionaţi de caracterul sacrilegiu al devotamentului, ce se aduce aurului, l-au bănuit de-a fi o unealtire urzită de necuratul, ca să piardă pe oameni.
Cu toată aureola de legendă şi cu toate brazdele de crime, de viţiu şi de sânge, pe care le târăşte în urma sa, aurul a adus în chip leal serviciile, pe care lumea le aştepta dela el.
Instrument de schimb, mijloc de plată, simbol reprezentativ al bogăţiei, al economiei, al muncii acumulate, al valorilor reale, el n'a trădat niciodată încrederea acelora cari au crezut într'însul.
Dacă aurul îşi va vedea într'o zi micşorat incomparabilul său prestigiu, dacă omenirea care i-a închinat un cult universal, atât de persistent şi de pasionat, încearcă faţă de el simţăminte de indiferenţă şi dacă odată — aşa cum prevăd unii — oamenii ar ajunge să-l părăsească cu desăvârşire, această abandonare nu se va face desigur pentru că el şi-ar fi trădat pe credincioşii săi.
Civilizaţia aurului, a ajuns într'adevăr, la apogeul ei, a intrat într'o cale primejdioasă, care ar putea conduce la ruina totală.
Preoţii zeului Aur, fără să ştie, îi pregătesc pieirea. In locul cultului aurului viu, ei aduc o religie austeră şi rigidă a unui zeu invizibil şi abstract, capabil să impresioneze pe doctorii şi teologii finanţei, dar nu zeul popular, plăsmuit din realităţi simple şi trăind pe pământ.
Aurul întrupat în piesele de monede sunătoare, este acela care atinge poporul şi întreţine cultul şi devotamentul pentru zeu.
S'a retras din circulaţie, aproape pe întreagă suprafaţa pământului, efigiile zeului Aur, pentru a le topi în lingouri şi a le îngrămădi în pivniţele blindate ale institutelor de emisiune.
Astăzi, aurul invizibil a fost înlocuit cu hârtia monedă, iar traficul aurului viu, cu un joc de semnături.
Să luăm seama ca nu cumva indiferenţa faţă de aur să se fixeze în cele din urmă în sufletele oamenilor.
In felul acesta dispar religiile şi pier zeii, căci pontifii sunt hărăziţi dintotdeauna să-şi ucidă divinitatea lor prin acaparare.

S. I.

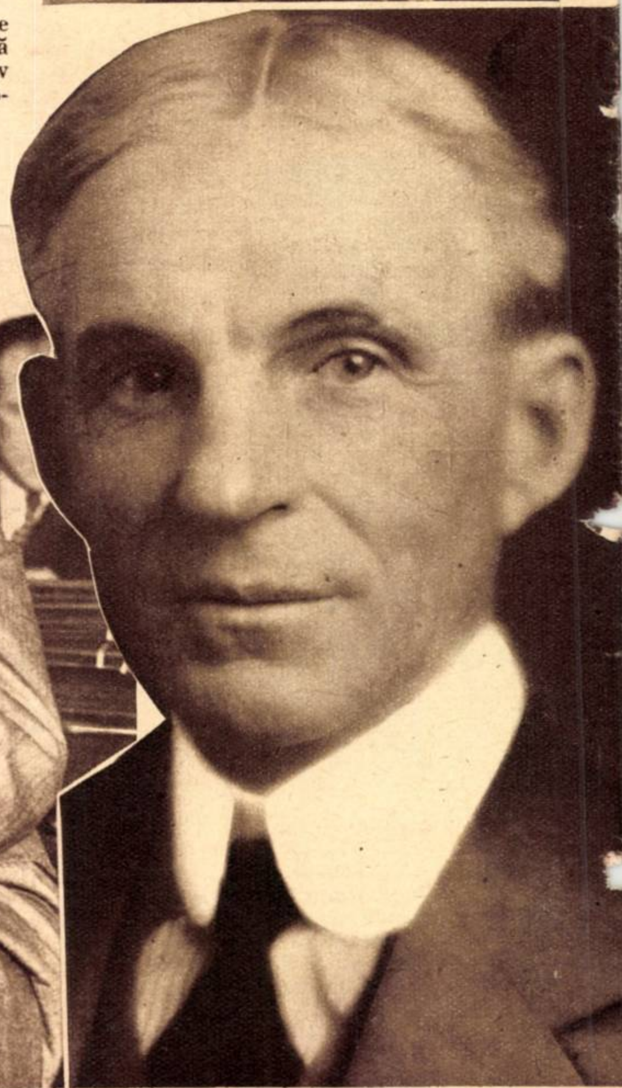
CRESUȘII MODERNI

Singura bogăție care s'a dovedit că nu-și pierde nimic din valoare în timpul crizei este aurul. Dar tot aurul care e de vânzare în lumea întreagă, n'ar fi suficient ca să răscumpere chiar și cele vre-o mie de averi existe te.

DACĂ facultatea de a prevedea desfășurarea unei situații economice și de a acționa în consecință, este una din trăsăturile caracteristice ale adevăraților maeștri în economia mondială, trebue să constatăm că foarte puțini miliardari și multimilionari au fost înzestrați cu acest dar prețios.
Cei mai mulți n'au știut să-și dea seama la timp de efectele posibile ale crizei actuale și de gravitatea ei excepțională.
E drept că situația era dintre cele mai grele pentru posesorii unor averi foarte mari. Atunci când văd venind furtuna, cei cu averi mijlocii, pot lua măsurile eficace pentru a-și salva avutul, bineînțeles dacă au o fire destul de hotărîtă.
Marile averi însă nu pot fi manipulate și acomodate cu atâta ușurință, fie că ar consta din proprietăți funciare, fie că ar fi compuse din hârtii de bursă, sau alte valori. Un Rockefeller, chiar dacă ar vrea, nu poate dela o zi la alta, să-și vândă avutul lui petrolier, fără să sufere pierderi enorme.
Și apoi, cum să-și plaseze banul, realizat prin această vânzare?
Singura bogăție, care s'a dovedit că nu-și pierde nimic din valoare, în timpul crizei, este aurul.
Dar, tot aurul care e de vânzare în lumea întreagă, n'ar fi suficient ca să răscumpere chiar și cele vre-o mie de mari averi existente.
Aceste averi au suferit o enormă depreciere în cursul ultimilor ani. Statisticile americane, bazate pe impozitul pe venit, constată că dela 1929 până la 1932, numărul milionarilor a scăzut dela 43.000 la 19.000. Micșorarea numărului milionarilor apare mai puțin impresionantă în Anglia, cu toată criza existentă din această țară, și cu toată deprecierea lirei sterline.
Dimpotrivă, în Germania și în alte țări din Europa Centrală, milionarii au fost literalmente decimați. Numai Franța a rămas, sub acest raport, țara cea mai stabilă economicește. Pierderile cele mai sensibile, suferite de marile averi, sunt acelea ale șefilor societăților girante, prăbușite în timpul crizei.
Cazul Kreuger este un exemplu isbitor și cel mai puțin onorabil. Regele chibriturilor a fost unul din oamenii cei mai bogați din lume și fără îndoială, cel mai mare bogătaș din țările scandinave.
In 1928, venitul său anual era de două milioane de coroane suedeze, adică de vreo 100 de milioane de lei.
Se știe ce a rămas din întreaga avere a lui Kreuger, patru ani mai târziu, după ce s'a sinucis.
Falimentul regelui electricității, Samuel Insull, nu-i nici el mai prejos decât acel al lui Kreuger.
Pe de altă parte, în Extremul Orient, în Japonia, s'a produs o altă prăbușire, tot în asemenea proporții impresionante. Societatea „Susuki", ruinându-se în 1927, a înghițit întreaga avere a fondatoarei ei, d-na Vona Susuky, avere evaluată la 200 milioane de dolari.
Firește, lista acestor dezastre financiare poate fi prelungită. Ar fi însă o greșală să credem că toate marile averi au fost grav atinse de criză. Dimpotrivă, există încă bo-

De sus în jos: *Rockefeller junior; Ivar Kreuger; Henry Ford*

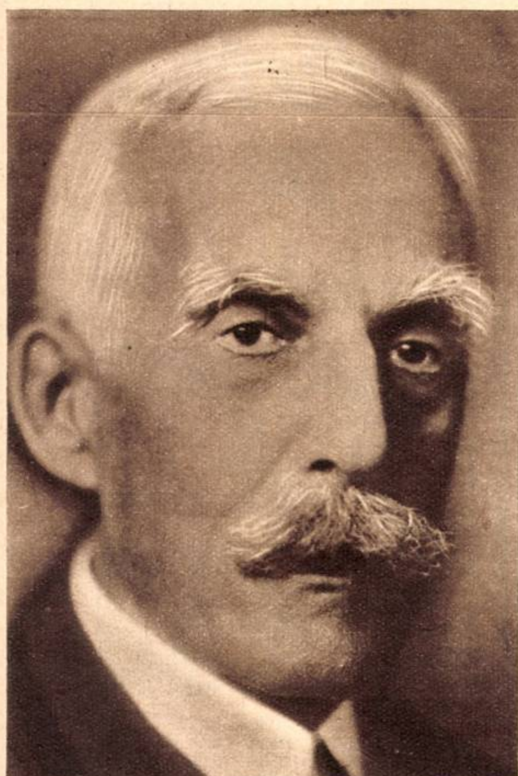

Pierpont Morgan cu fiul său Iulius

Rockefeller senior; Lady Lelia Ponsonby: Aga Kahn

găţii imense, rămase aproape intacte.
Cel mai bine au rezistat averile principilor hinduşi. Intre aceştia există oameni ca: Aga Khan, instalat la Londra, care ia o parte activă în viaţa economică a ţărilor capitaliste.
Dar înţelepciunea orientală a acestor miliardari i-a împiedicat să urmeze prea departe metodele ocidentale. Ei preferă, în general, să îşi păstreze cea mai mare parte din bogăţia lor în aur sau în pietre preţioase, adică în valori, care — chiar în cazul celei mai defavorabile conjuncturi ale crizei, — nu se depreciază în mod sensibil.
E cu neputinţă să evaluăm cu preciziune aceste averi fantastice. Putem afirma, însă fără teamă de a ne înşela, că unii din aceşti nababi se numără între oamenii cei mai bogaţi din lume şi poate că ar trebui să figureze chiar în fruntea listei.
Se presupune că cea mai mare din aceste averi ar fi aceea a Nizamului de Haiderabad, ale cărei comori în aur şi bijuterii sunt evaluate, ele singure, la vreo 500 milioane de dolari.
In timpul războiului, Nizamul a pus la dispoziţia guvernului britanic o sumă de 50 de milioane de dolari.
Mult în urma lui, vine Gaekwar de Baroda, a cărei avere e evaluată la 150 de milioane de dolari.
Intre miliardarii americani, magnaţii industriei: Rockefeller, Ford şi Mellon, ocupă încă locurile de frunte.
Averea lui Rockefeller era evaluată, în epoca prosperităţii, la 600 milioane de dolari. El a cheltuit însă în plus 575 de milioane de dolari pentru opere ştiinţifice sau de binefacere.
In 1931, ultimul an asupra căruia posedăm date exacte relativ la impozitele ce le-a plătit fiscului, bătrânul John D. Rockefeller, a avut un venit de 1.100.000 de dolari, iar fiul său, căruia îi transmisese o mare parte din acţiuni - concernului „Standard Oil", încasase 500 mii de dolari.
Fundatorii industriei americane de aluminiu, fostul secretar de stat şi ambasador Andrew W. Melon şi fratele său, — care e în fruntea întreprinderei de aluminiu din Pittsburg — aveau la începutul crizei o avere de 200 milioane de dolari.
In acel moment, Henry Ford era cel mai bogat din toti americanii şi poseda o avere evaluată la 1,2 milioane dolari. Dar Ford, a suferit în timpul crizei pierderi mai mari decât Rockefeller şi Melon.
Din cauza fluctuaţiilor valorilor la bursă, averea acestuia din urmă, a fost considerabil micşorată, între 1929 şi 1932, până la a douăsprezecea parte din valoarea sa anterioară. In schimb, capitalul mai stabil al lui Rockefeller n'a pierdut decât o cincime din valoarea sa. De câtva timp însă, toate aceste capitaluri şi-au dublat din nou valoarea.
Marii financiari din Wall Street n'au posedat niciodată averi atât de considerabile, cum am fi ispitiţi să credem, judecând după celebritatea lor mondială.

Andrew Mellon (mijloc stânga) Baronul de Rotschild

Marele public a fost, într'adevăr, foarte mirat, în momentul morţii bătrânului John Pierpont Morgan aflând cu acest prilej că bogătaşul, socotit ca cel mai puternic bancher din lume, n'a lăsat decât o moştenire de 70 de milioane de dolari.
Fiul său, actualul conducător al casei Morgan, a reuşit într'o anumită măsură să sporească averea sa particulară, în timpul răsboiului şi în primul deceniu următor.
Intr'adevăr, casa Morgan a lansat pe piaţă împrumuturi în valoare de vreo 6 miliarde de dolari.
Pe de altă parte însă, ea a încercat pierderi considerabile în timpul crizei, din cauza numeroaselor ei participări industriale. Ceilalţi mari bancheri din Wall Street au suferit aceeaş soartă.
Cel mai bogat bancher din New-York a fost desigur George F. Baker, proprietarul instituţiei financiare „First National Bank". El a murit în toiul crizei, în vârstă de 90 de ani.
Intre americanii, foarte puţin numeroşi, care au dobândit averi importante dincolo de hotarele Statelor Unite sau în colonii, putem cita în primul rând pe Frank Steinhart, supranumit „Rockefeller-ul din Cuba".
Din toţi regii actuali ai dolarului, Steinhart este acela care a avut cea mai curioasă viaţă.
Familia sa a emigrat din Germania în Statele Unite pe vremea când el nu era decât un şcolar. S'a angajat ca voluntar în armata yankee şi a făcut apoi războiul ispano-american.
In timpul ocupaţiei insulei Cuba, din subofiţer el a ajuns deodată consul general. Dela acest post şi-a luat un avânt definitiv, lansându-se în afaceri şi devenind cel mai mare antreprenor din noua sa patrie.
Astăzi, nu există aproape nici o ramură industrială în Cuba, în care Steinhart să nu aibă o participare preponderenată. El este incontestabil omul cel mai bogat din această insulă înfloritoare. Nici Ta-

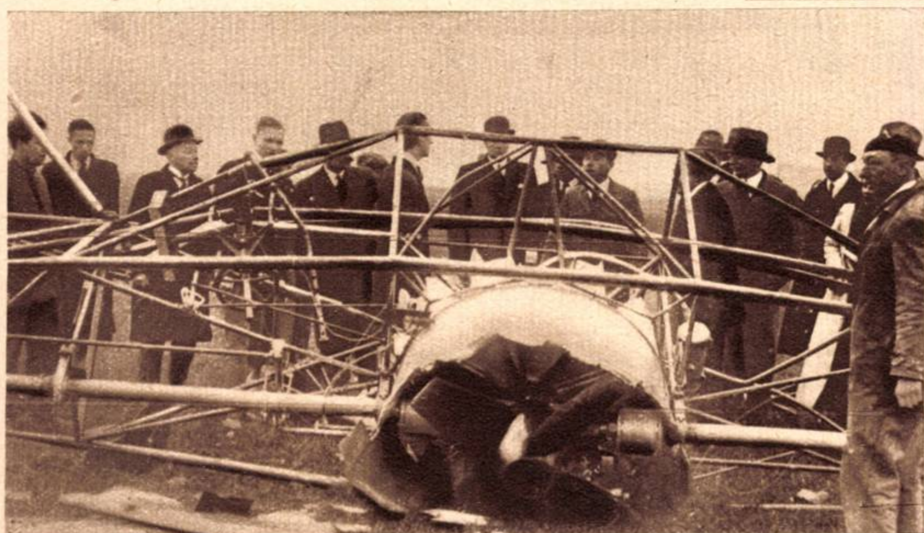
rafa, regele cuban al zahărului, nu poate fi comparat cu dânsul, ca avere.
Spre deosebire de ceeace se crede în general, patria specifică a marilor averi nu e America, ci Anglia.
Bogăția americană are fără îndoială origini mai romantice, și unele averi din noul continent sunt poate superioare celor mai mari averi britanice. In schimb însă acestea din urmă sunt mai solide și mai larg repartizate.
A fi milionar în Anglia însemnează a stăpâni o avere de cel puțin un milion de lire sterline. Și au existat întotdeauna mai mulți milionari de felul acesta în Anglia, decât oameni care posedă 5 milioane de dolari în America.
Acum vreo doi ani însă, statisticele engleze confirmau existența a 540 de cetățeni englezi, aparținând acestei categorii demne de invidiat.
Intrucât în Anglia toate testamentele sunt publicate după moartea testatorilor, s'a putut afla că în această țară mor în fiecare an vreo șase persoane, care lasă prin testament moștenitorilor, o avere de peste un milion de lire. Cât privește moștenirile între 50 și 500 de milioane de lei, ele se numără în fiecare an cu sutele.
Deasemenea averile de câteva zeci de milioane de lei nu lipsesc în Anglia. Cei mai bogați între bogați sunt întotdeauna câțiva mari proprietari funciari, de foarte veche și foarte înaltă noblețã, care stăpânesc cartiere întregi din Londra și jumătăți de provincii.
Astfel, ducele de Westminster, era acum câțiva ani unul din cei mai mari bogătași, posedând o avere evaluată la 40 de milioane de lire.
Dar marele armator, Sir John Ellermann, era înainte de criză mai bogat încă, având o avere de vreo 55 de milioane de lire, mai mare decât aceea a fraților Mellon.
Intre posesorii averilor industriale britanice, locul de frunte îl ocupă Lord Iveagh, precum și membri familiei fabricanților de bere Guiness.
Marii financiari din City, ca și cei din Wall Street, n'au averi atât de importante, care să justifice influența lor internațională.
Firește, aceste averi au suferit și ele pierderi sensibile în timpul crizei. In special, ramura din Londra a familiei Rotschild a fost mai grav atinsă, mai ales din pricina Rotschilzilor din Viena.
Dimpotrivă, averile marilor financiari francezi, cu renume din Londra a familiei Rotsrdld internațional, au dat dovadă de soliditate și stabilitate, chiar în momentele cele mai critice. Rotschilzii din Paris ne oferă un asemenea exemplu. Ei se mențin de multă vreme, în afară de orice întreprindere riscată, limitându-și câmpul lor de acțiune la o gestiune prudentă și tradițională a avutului lor.
Dar chiar și casele mai active au știut, în timpul anilor de criză, să-și păstreze neatinse numele și miliardele. Exemplul cel mai elocvent ni-l dă cea mai mare casă de grâne din lume, firma „Louis Dreyfus & Co.," în fruntea căreia se găsețe deputatul Louis-Louis Dreyfuss.

Acelaș lucru se poate spune și despre marile întreprinderi industriale franceze, cum sunt de ex. cele aparținând familiilor Gillet, Hennessy, de Wendel, etc.
Dar, alături de aceste averi pur franțuzești, există dintotdeauna în Franța, numeroși capitaliști străini, care au venit să se instaleze la Paris sau pe Coasta de Azur.
Sir Basil Zaharoff, în vârstă de 83 de ani, retras de câtva timp din afaceri, și-a ales ca reședință Coasta de Azur, unde vrea să-și petreacă o viață tihnită.
In primii ani după războiu, se spunea despre el că ar fi cel mai bogat om din lume.
Averea legendară pe care grecul Zaharoff, originar din Asia Mică, a știut s'o acumuleze ca fabricant de tunuri în uzinele engleze Wickers și mai târziu ca principal acționar al întreprinderii jocurilor de noroc dela Monte Carlo, a fost desigur atinsă în câteva rânduri de criza mondială.
Dar și astăzi încă, această avere este una din cele mai considerabile din câte există.
Nu departe de palatul parizian al lui Zaharoff, se găsește somptuoasa reședință a magnatului armean al petrolului: Calust Sarkis Gulbenkian.
Casa sa, plină de neprețuite comori de artă, a devenit un centru internațional al transacțiilor industriale și financiare, care provoacă marile urcări sau coboriri de valori pe piețele mondiale.
Averea lui Gulbenkian trebue să se resimtă de suișurile și coborîșurile, pe care le comportă orice activitate speculativă și deaceea e foarte greu de evaluat. Fără îndoială însă că e una din cele mai mari din Europa.
O avere industrială, extrem de mare o are un membru din corpul diplomatic al Parisului.
E vorba de regele bolivian al cositorului, Simon I. Patino, care după ce a creat cea mai mare întreprindere de cositor din lume, „Patino Mines Entreprise Consolidates", a hotărît să renunțe la afaceri și să intre în diplomație. Astăzi, el reprezintă țara sa natală la Paris, și a încredințat fiului său Antenor, administrarea întreprinderii sale din Bolivia. Această întreprindere a fost deasemenea destul de greu încercată de criza actuală, ca orice afacere bazată pe materii prime.
Numărul miliardarilor în franci este destul de impunător în țările Europei Occidentale. In Europa Centrală și Orientală însă acești miliardari se numără pe degete.
Averile financiare germane, care dealtfel n'au figurat niciodată în categoria marilor averi internaționale, au fost unele complet distruse de criza bancară din Berlin din 1931 și altele mult micșorate.
E greu să ne facem o ideie exactă de situația actuală a marilor averi industriale din ținuturile renane și Westfalia, întrucât aci, interesele particularilor sunt strâns împletite cu acelea ale statului, din punctul de vedere al capitalului și al creditului.
Reprezentanții cei mai bogați ai industriei grele germane sunt Friedrich Flick și Fritz Thyssen, ale căror averi erau evaluate la câteva sute de milioane de mărci, înaintea crizei.
Cehoslovacia, la rândul ei, a fost una din puținele țări care a știut să reziste mai bine greutăților economice.
Magnații cehi ai cărbunelui, aparținând familiei Pettcek, posedă fără îndoială averea cea mai considerabilă din câte există în ținuturile dela răsăritul Rinului.
Nu trebue să trecem cu vederea nici marile averi funciare din Europa Centrală și Orientală, averi care mai există încă, cu toată criza agrară.
Imensele proprietăți ale familiei maghiare Esterhazy, acele ale polonezilor Potocky și Radziwill înglobează provincii întregi.
Nu e mai puțin adevărat însă că după distrugerea marilor averi rusești și din cauza împrejurărilor politice și economice de după războiu, bogăția individuală s'a deplasat din ce în ce mai mult din Orient spre Occident, așa încât astăzi, putem spune că marile averi se găsesc mai ales concentrate în țările de pe cele două țărmuri ale oceanului Atlantic.
Au fost oare create noui bogății în cursul perturbațiilor economice din ultimii ani? Nu putem da încă un răspuns precis la această întrebare.
E incontestabil că anumiți financiari la Amsterdam și în alte centre internaționale, au reușit să profite de criză, speculând „a baisse", valorile la bursă.
Dar n'am putea preciza valoarea beneficiilor, pe care le-au realizat în aceste ocaziuni.
Căci, după cum la începutul crizei, jucătorii „a la hausse" au persistat și s'au înșelat, tot astfel, jucătorii „a la baisse" riscă acum să nu întrevadă momentul exact când reîncepe o redresare a valorilor.
Pe de altă parte, vânzările în bloc ale marilor întreprinderi în felul cum se practică într'un mod curent în timpul anilor de inflație, n'au avut loc, decât foarte rar, în timpul crizei, întrucât chiar la cele mai joase prețuri, nu se găsiau cumpărători hotărîți să-și asume riscuri.
Iată dece, pe culmile economiei mondiale, nu întâlnim decât tot vechile nume de bogătași.
Suntem însă în drept să presupunem totuș, că în momentul când afacerile vor fi reluate, vor apare oameni noui, care vor plămădi noui averi, așa cum se'ntâmplă întotdeauna în perioadele de refacere.

I. S.

Din toată lumea

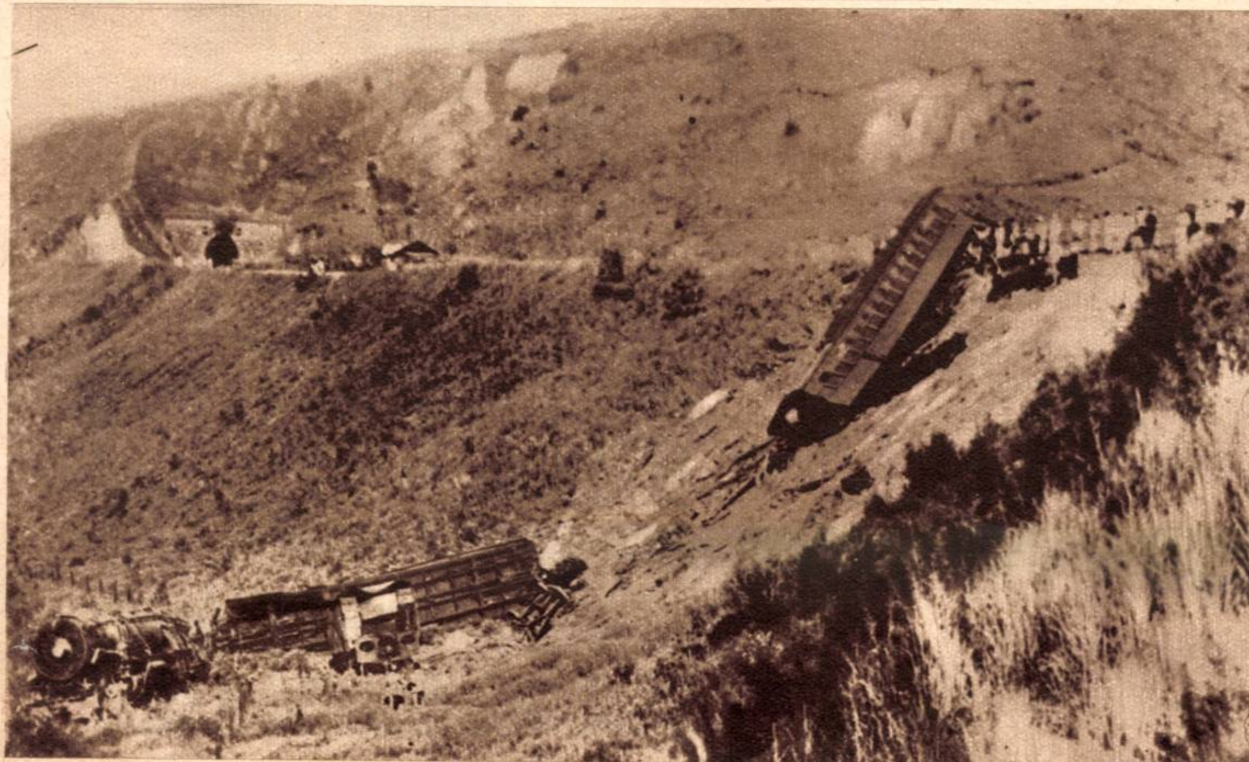

La un zbor de probă pe aerodromul din Jpern s'a prăbușit „avionul cu patru picioare" construit de Florinne. In fotografiile noastre, avionul în aer puțin înainte de prăbușire și avionul după prăbușire.

A face parte din garda vice-regelui este dorința cea mai mare a fiecărui soldat indian. Garda a fost întemeiată la 1773 de Waren Hartings. In fotografia noastră (medalion) o parte din gardă în timpul inspecției.

Mai sus vedem prima fotografie a noului cabinet spaniol. De la stânga la dreapta în picioare Estadella (muncă); Salazar Alonzo (Interne); Cid (Comunicații); Cirilo del Rio (agricultură și domenii); Villalobos (instrucție); Iranzo (industrie și comerț); Hidalogo (război); Sezând: Marroco (finanțe; Pita Romero (externe); Samper (prim ministru); Cantor (justiție) și Rocha (marină).

O înspăimântătoare catastrofă de cale ferată s'a petrecut de curând în Brazilia. In fotografia noastră se vede trenul prăbușit într'o prăpastie.

Origina banului.—Cum a evoluat.—Sistemul monetar de azi.—Importanța covârșitoare a banului în normala desfășuraие a vieții de stat.

BANI se numesc nu numai monedele de metal sau bancnotele de hârtie, ci orice obiecte ce servesc drept bază de schimb de bunuri și au o valoare fixă.
Spre a ușura schimbul de mărfuri în natură, care îngreuia foarte mult mijloacele de transport și de grabnică efectuare, popoarele au recurs încă din antichitate la fabricarea monedelor din metal, ușor de mânuit și care ocupau un spațiu mic.
Popoarele a căror avuție constau în turme de vite, stabiliseră un curs de schimb din capetele de vită. Cuvântul latin *pecunia* (bani) derivă dela *pecus* (vită), în amintirea primei faze de circulație a sistemului bănesc. Dar chiar și în timpurile mai apropiate anumite mărfuri aveau valoarea stabilă a banilor și se întrebuințau ca monedă. Unele popoare mai au și acum drept criteriu de schimb, blănuri în regiunile vânatului, boabe de cacao la vechii Mexicani, bumbac și bare de aramă și de fier în Africa, tabac în primul timp al colonizării în Virginia; aurul și argintul nu circulau în formă de monede, ci ca bijuterii sau bare ce se vindeau la greutate. In China banii constau în bare de argint până în anul 1889 când puseră să li se bată primele monede de argint, la Birmingham. La Hamburg barele de argint au fost înlocuite abia în 1873 cu monede de acelaș metal.
Primele monede romane de argint datează din anul 268 înaintea lui Cristos. Până atunci se întrebuințau numai monede de aramă. Invenția monedei se datorează regelui Pheidon din Argos, din secolul al 7-lea înaintea lui Cristos. Pe vremea aceea ele aveau forma pătrată, în șase și în opt unghiuri, și stampilate numai pe o parte. Se punea mare preț pe exactitatea greutății lor, căci metalul întrebuințat la monede avea exact valoarea banului. In Evul Mediu, pentru ușurința plăților mari monedele se dădeau la cântar. Obiceiul acesta era răspândit în Franța, Germania, Anglia și Țările de Jos.
Pentru împiedicarea contrafacerilor și punerea în circulație a monedelor necorecte și inegale ca mărime, ca formă și ca greutate, aproape toate Statele au preluat exclusivitatea monedelor.
Deși există o regulă de greutate a monedelor, este foarte anevoios să se obțină exact greutatea prescrisă. In vederea aceasta există o *marjă de greșeală* numită *remedium*, recunoscută oficial. De asemeni legea monedelor stabilește limita de greutate până la care se primesc monedele uzate și cu greutatea scăzută din cauza tocirii.
In linii generale însă banii circulă sub formă de bancnote, adică de hârtie, emise de Banca Națională a Statului care, în mod normal, garantează cu acoperire în bani aur orice bancnotă prezintată spre preschimbare. La început sistemul bancnotelor avusese de scop ușurarea circulației sumelor mari, iar cursul lor, prin garanția de Stat, avea valoarea egală cu aurul și argintul.
De la război încoace am cunoscut sistemul „inflației", adică a tipăririi bancnotelor fără rezerva corespunzătoare în aur.
Dar chiar când cursul monezii unei țări este stabilizat, tot survin scăderi sau urcări a valorii ei, datorită situației politice, a datoriilor de război, a recoltei bune sau sărăcăcioase, a descoperirii de mine sau de zăcăminte care îmbogățesc veniturile și rezervele unei țări, și-i urcă creditul față de străinătate. Asemenea fluctuațiuni valutare nu sunt rezultatul epocii noastre, ci au existat în toate timpurile. De asemeni au existat conferințe monetare cu scopul de a încheia o convenție între State în ceeace privește fie unitatea monetară fie stabilirea unei norme privitoare la cursul monedei fiecărui Stat față de celălalt.
Necesitățile monetare ale țării diferă după contravaloarea mărfurilor sau produselor interne precum și după repeziciunea circulației banilor și a intensității organizațiilor de credit cari fac posibilă circulația cererii și a datoriilor fără întrebuințarea banilor.
Dacă avantagiile banilor în gospodăria țării înlesnesc schimbul d. valori în industrie, muncă și comerț, ușurând oamenilor o administrare mai bună, mai eftină și mai lesnicioasă decât pe vremea schimbului în natură, scopul acesta nu a păstrat forma lui dela început.
Banii, mai bine decât oricare alte valori în obiecte, se pretează la formarea de *capitaluri*, creând perturbații în relațiunile politice și sociale, cu efecte surprinzătoare și adânc nemulțumitoare. Aceste capitaluri acaparate și administrate inegal, inversând valoarea muncii, au creat stările anormale ale căror consecințe se repercutează asupra vieții noastre ale fiecăruia.
Iată cum se face că de la primele aegine, lydii, capi de taur, poseidonuri, cnose, syracuse, romanorii, tropaioane și atâtea alte monede vechi, interesante pentru numismați, am ajuns la sistemul monetar de azi, de care atârnă existența Statelor și vertiginoasele schimbări de regim.

MUCK

Femeile şi Banii

Femeile au o noţiune mai absolută banilor de cât bărbaţii. Greutatea mai mare de câşti ; dă o valoare mai stabilă a banilor lor.

FLUCTUAŢIUNILE monetare din anii din urmă, bazate pe situaţia internă de producţie şi de armonie politică, au silit Statele să stabilească o valoare a banilor. Această valorificare, preocuparea opiniei mondiale este însă, individuală, relativă şi subiectivă; căci banii, ca şi credinţa, ca şi vederile politice, ca şi însuşirile sufleteşti, au, în ciuda unui curs stabilit, o valoare *personală* alta pentru fiecare om în parte.

Este lucru de netăgăduit că posedarea sau neposedarea banilor are o înrâurire puternică asupra caracterului.

Deosebirea de interpretare a valorii banului, care diferă după mijloacele de câştig, după temperament şi expansiune, este cu atât mai accentuată punând faţă în faţă mentalitatea bărbatului cu a femeii.

Femeile au o noţiune mai absolută a banilor decât bărbaţii. Aceasta se explică prin faptul că femeile cari deţin o slujbă egală cu a bărbatului aducând un aport egal de muncă, sunt retribuite mai slab decât tovarăşii lor de muncă. Greutatea mai mare de câştig dă o valoare mai stabilă banilor lor.

Pe de altă parte, în ciuda evoluţiei moravurilor tot femeea este aceea care aduce un aport material în căsnicie. O fată fără zestre mai riscă şi azi, ca şi pe vremuri — în afară de cazuri de dragoste reciprocă — să rămână nemăritată. Dar după ce zestrea a trecut în posesia bărbatului, ea capătă o noţiune deosebită. Nu mai este considerată ca o sumă concretă de bani, ci ca un fond de asigurare pe viaţă, care, cât ar fi de mic, nu poate fi utilizat şi cheltuit ca alţi bani de aceeaş valoare.

Nu se poate lua în nume de rău dacă o fată fără zestre, acceptând măritişul cu un om care nu-i este pe plac, se interesează vădit de starea lui materială sau de posibilităţile lui de câştig într'o tovărăşie în care responsabilităţile tind să se complice prin survenirea copiilor şi deci a greutăţilor materiale. Banii oferiţi de soţ în asemenea împrejurări şi pentru nevoile comune capătă totdeauna o valoare mai mică din clipa când a trecut din mâna care dă în aceea care primeşte.

In genere se spune că femeile sunt «interesate» când de fapt ele se pun în gardă, cu un desvoltat simţ practic şi real împotriva nevoilor. Femeea este mai prevăzătoare fiind mai dezarmată de cât bărbatul în faţa luptei pentru existenţă, care pentru dânsa are repercusiuni asupra moralului. De aceea se şi explică despăgubirea în bani către femeile părăsite. Prin suma c... tată primejdia şi jena create de o împrejurare nenorocită sunt oarecum atenuate. Nu va'oarea reală a sumei pusă de o parte este aceea care importă, ci sentimentul că posedă o rezervă care are puterea unei apărări oculte. Femeea cu banii număraţi este mai econoamă decât bărbatul în aceeaş situaţie; ea are un simţ de administrare mai desvoltat.

In schimb situaţia femeii bogate este cu totul alta faţă de situaţia bărbatului bogat. Necunoscând valoarea absolută a banului, exagerează valoarea lui relativă. Ea este jenată de amestecul banilor în viaţa ei sufletească şi nu are noţiunea proporţiilor dintre bani şi contravaloarea lor. Din cauza aceasta este mai generoasă şi mai risipitoare decât bărbatul. Ea are toate greşelile calităţilor ei.

Când iubeşte este darnică cu exagerare. Ar da tot ce posedă, pentru că în subconştientul ei ar vrea ca lumea să fie condusă numai de sentimente, şi ca atare banii îi apar ca ceva străin, neplăcut şi meschin în bogăţia ei sufletească. Numai femeile lipsite de viaţă erotică sau de ataşamente sufleteşti se pasionează pentru bani, pe care îi adună cu preocuparea sgârcitului, intensificându-le valoarea în scopul vieţii. Alte femei, lipsite de mijloace, în stare să exploateze materialiceşte un bărbat, dau cu multă uşurinţă banii căpătaţi de la acesta, altuia pe care îl iubesc şi care n'o merită. Aceasta este idealismul sentimentelor lor, cu atât mai mult cu cât pentru trebuinţele personale simţul de economie este împins la extrem.

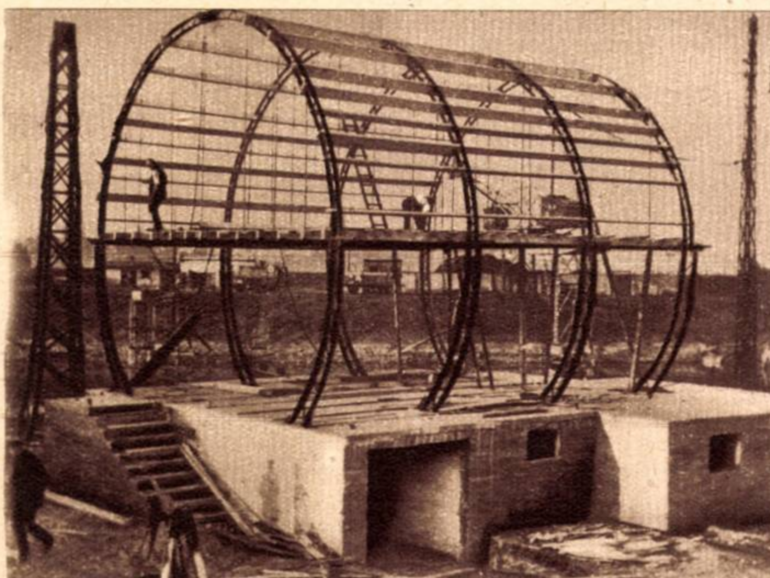
Femeea care nu câştigă singură banul ce-l cheltueşte, are adesea o părere meschină despre bărbatul care cunoaşte valoarea absolută a celor ce produce. Ea nu ezită în a decreta de „sgârcit" pe cel ce se mărgineşte la posibilităţile lui reale şi fiind ea însăşi indiferentă faţă de bani atunci când este însufleţită de un sentiment, nu iartă bărbatului lipsa lui de generozitate egală cu a ei în identice împrejurări.

Rare ori îşi dă seama că în relaţiile lui cu femeea cea mai dezinteresată bărbatul are totdeauna cheltueli pe care aceasta nu numai că nu le observă dar nici nu le bănueşte. Relaţiunile sociale şi mondene impun bărbatului o sumedenie de îndatoriri băneşti, cari se înfăptuesc cu discreţie dar lasă goluri simţitoare în pungile anemice. Numai singurătatea absolută îi poate scuti de aceste cheltueli.

Dar relativitatea valorii banilor se evidenţiază mai mult în aprecierea cantităţii.

Dacă un tânăr moşteneşte o jumătate milion, aceasta înseamnă pentru dânsul posibilitatea de a-şi realiza un ideal de existenţă părăsind o ocupaţie nep'ăcută şi dedicându-se aceleia spre care simte vocaţiune, putând să-şi creeze astfel viitorul întocmai după cum şi-l doreşte. O tânără, în faţa aceleeaşi sume survenite neaşteptat, se află în posesia unei dote mijlocii care nu-i asigură certitudinea găsirii unui bărbat cu însuşiri. In faţa unei sume egale

Modernizarea construcţiilor: casa de

La Düsseldorf, în Germania s'a construit de curând o casă după un sistem cu totul nou. Scheletul este format din inele uriaşe de oţel care înlocuesc toate materialele întrebuinţate până acum la construcţii. Casa de oţel are o mulţime de avantaje asupra celorlalte. Este transportabilă, construcţia ei durează mult mai puţin şi este mult mai rezistentă.

In fotografiile noastre vedem casa de oţel în construcţie, un interior în casa de oţel şi casa de oţel pe din afară, când este complet gata.

situaţia amândurora diferă şi prin asta valoarea aceleaşi sume capătă un criteriu deosebit.

Exista o infinită gamă de împrejurări în care sume mici de bani au înfăptuit adevărate minuni, creatoare de fericiri, de prestigiu, de schimbări fundamentale în viaţă şi de salvări miraculoase, pe câtă vreme sume incalculabile de bani îşi pierd noţiunea valorii prin prisosinţa lor folosind, în cantitatea lor neconcepută de mintea omului adaptat la cifre concrete mai puţin decât banii din ciorapul sgârcitului cari, constituind un viciu, au cel puţin asemenea tuturor viciilor aportul lor de senzaţii pentru cel ce le practică.

Sume imense se irosesc în necunoscut. Spre ele nici nu se îndreaptă dorinţa noastră, căci disciplina de gândire şi de simţire învaţă de mic pe copilul sărac să nu întindă mâna spre jucăria strălucitoare din vitrina bogaţilor.

In visările noastre, în dorinţa de mai bine ne stăvilim pretenţiile, dându-le o formă reală, crezând-o mai accesibilă dacă am învăluit-o posibilităţilor noastre.

Miliardari devin zănatecii aceia cu viziuni grandioase şi cari visând într'una pornesc de la lucru mic spre o ţintă unică şi foarte depărtată, atât de depărtată încât dacă au ajuns prin eforturi şi echilibristici neîntrerupte până la ea, goniţi de singurul avânt care înlătură celelalte faze ale existenţei, nici nu mai ştie să socotească cât au parcurs şi nu se mai pot opri în goana lor să contemple în artist şi să se îmbete în om al sufletului de frumuseţea ce le oferă culmea pe care stau.

Dar asta se întâmplă în America.

B. MADELEINE

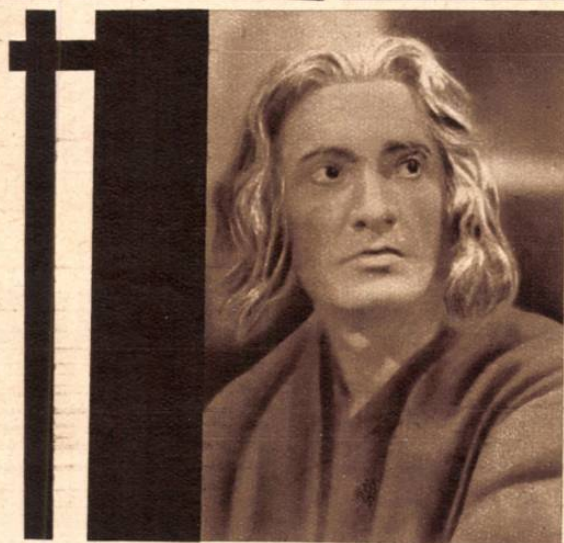

„Meşterul Manole", de Lucian Blaga la Lwow

Prezentată cu un strălucit succes la Bucureşti, la Geneva şi la Lemberg, piesa d-lui Lucian Blaga „Meşterul Manole" a fost înscenată de curând de teatrul Wielki din Lwow. Presa poloneză a făcut aprecieri entuziaste la adresa autorului român.
In fotografiile noastre vedem.
Sus: o scenă din actul al III-lea: Voevodul şi zidarii. Janina Miczewska (Mira).

La repetiţia generală: (*) Consulul României (**) interpretul principal, (***) d-l Lucian Blaga, (o) interpreta principală. Tadeusz Biatoszcsyniski interpretul rolului titular. Regia: Konstantz Tatarkiewicz. Decorurile: Andrzej Pronaszko.

STROE & VASILACHE

Comici muzicali şi băeţi de viaţă

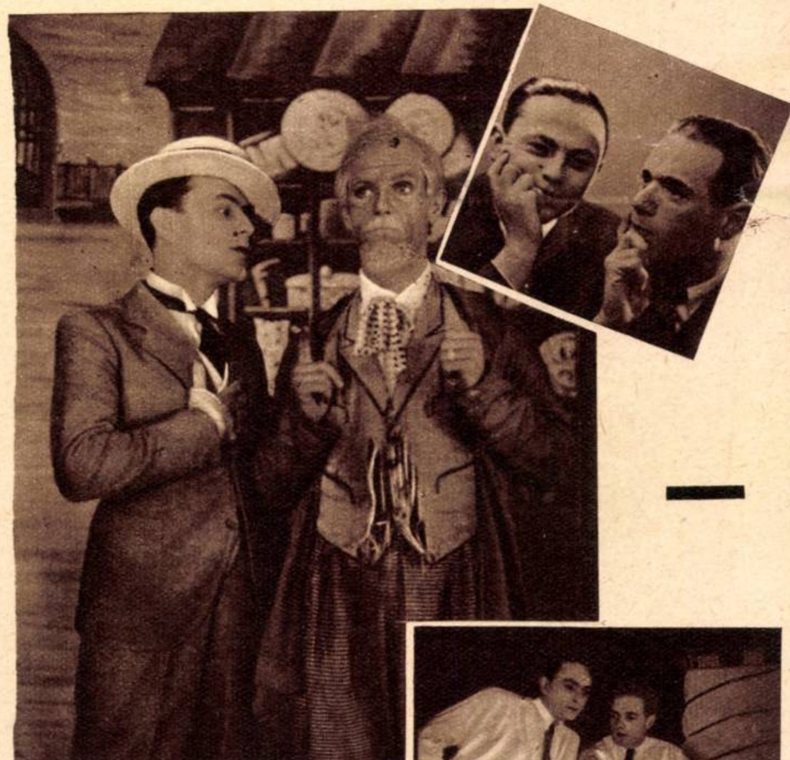
Stroe şi Vasilache sunt două nume pe care le cunoaşte astăzi toată ţara. Doi băeţi simpatici şi... cuminţi, care s'au ridicat prin muncă, ajutaţi fiind fireşte de frumosul lor talent.

Stroe, — sfredeluş plin de viaţă, de voioşie, mereu surâzător, mereu bine dispus.

Vasilache, — „cu orchestra lui de 19 persoane" — muzicant neîntrecut şi comic de rasă.

Au început fără pretenţii şi s'au impus cu atât mai vârtos cu cât nu au încercat să ajungă în primele rânduri decât atunci când publicul i-a cerut.

Stroe şi Vasilache nu au fost impuşi de nici un director de teatru, de nici un subsecretar de Stat. Publicul i-a impus. Şi aceasta este cea mai frumoasă a lor biruinţă.

In fotografiile noastre, Stroe şi Vasilache acasă, la repetiţie şi pe scenă, în sketchul „Nu vrea tata să dea fata" pe care l-au compus ei şi cu care au recoltat un succes atât de frumos.

La repetiţie, ca şi pe scenă, ca şi în viaţa de toate zilele, ei sunt aceiaşi. Băeţi simpatici, agreabili şi... talentaţi. Este o adevărată plăcere să stai de vorbă cu ei, să-i vezi apoi la repetiţii, sau pe scenă.

Zilele trecute la închiderea glorioasei stagiuni a teatrului Alhambra, i-am întâlnit la eşire. (De notat că Stroe şi Vasilache sunt nedespărţiţi).

— Ce faceţi băeţi?

— Suntem emoţionaţi dragă. (De vorbit Stroe şi Vasilache vorbesc tot împreună. Stroe ţine discursul iar Vasilache îl acompaniază cu diverse tonuri scoase de cele 19 instrumente ale orchestrei sale). O dublă emoţie. Prima: succesul nostru şi al Alhambrei şi părerea de rău că trebue să ne despărţim până la toamnă de acest minunat „sanctuar revuistic" şi a doua: că plecăm peste două-trei zile în turneu prin ţară. Primul oraş este Constanţa. De acolo urmează celelalte. Plecăm cu „Melodia tinereţii" în care vor juca afară de noi, drăgălaşele noastre camarade Virginica Popescu, Florica Demion şi Nutzi Pantazi.

Stroe vorbeşte mereu şi Vasilache... cântă.

— La revedere, Stroe! La revedere, Vasilache!

— Sal'tare! Sal'tare!

Iată un câine cu care s'a muncit o lună de zile d. Petre Dragomir din Bucureşti, pentru a-l convinge că luleaua şi vinul sunt cele mai delicioase plăceri chiar pentru neamul câineştilor.

de MARC CHADOURNE

Cum își petrece ziua o americană bogată — Mode, beauty-parlors, clubs... pompe funebre... Confecțiuni de lux.

PRIMA chemare la telefon din ziua aceea, chemare care mă trezește: *„Good morning, mister C... it's 8.30!"**) vine din partea unei femei, o voce nazală și suavă, dar care ar părea că e înregistrată într'un orologiu vorbitor, dacă telefonista preventitoare n'ar avea grije să adauge și numele meu. Probabil că la ora aceasta face la fel, chemându-i pe nume, cu fiecare din cei cari dorm în hotel. Un sfert de oră mai târziu sună din nou, e tot ea. *„How do you do, Mr. C...?***) *Este nouă fără un sfert".* Nici n'am avut vreme să termin cu ceaiul și cu cantalupul și sună din nou. Dar de data asta spre a-mi comunica o vorbă din partea doamnei Richard Mac..., care-mi propune s'o întovărășesc, să-și facă cumpărăturile, pe la unsprezece.

Doamna Richard Mac... locuește în Central-Park, la doi pași de aici, deaceea presupune o avere considerabilă. Se pare însă că afacerile soțului ei o silesc la unele restricțiuni, căci în această epocă a anului, o femee ca dânsa ar trebui să fie în Florida, la Palm-Beach, sau la Miami.

In mașină mă lămurește, dealtminteri, fără nici o stânjenire.

„La New-York, îmi spune dânsa, nu mai e nimeni actualmente. Dar ce voiți?... Nu mai am nimic cu ce să mă'mbrac. M'am gândit c'o să te distreze. Aci bărbații nu merg ca la Paris, pe la croitorese. Dar dumneata ești francez și așa se poate. Nu e nimic."

Mă declar foarte satisfăcut să asist la o probă new-yorkeză.

— *Nu, nici o probă. Mergem la Bergdorf unde cumpăr totul gata. Bergdorf e ceva cum ar fi la Paris Vionnet.*

— *Ca Vionnet, și lucruri gata? Americanele sunt paradoxale!*

— *Veți vedea.*

*) „Bună dimineața, domnule C... e 8.30!"
**) „Ce mai faceți d-le C...?"

Si într'adevăr... La întretăerea lui Central Park și celei de a cincea Avenue, care este un fel de Rue de la Paix din Paris, în proporțiile unui mare boulevard, se găsește Bergdorf Goodman, unde se îmbracă chiar miliardarele și care este un magazin de confecțiuni. In saloanele dela parter observ raioane de cravate, albituri de copii, mănuși, genți, o secțiune de antichități, la cel de-al doilea și al treilea etaj, încălțăminte foarte frumoasă pe etajere de sticlă, într'un buduar vast, secolul al XVIII-lea; sau printre paravane chinezești și console de epocă, manechine admirabile, cu bucle aurii, prezintă colecții.

— O americană care-ar debarca din San Francisco în avion, ar putea în două ore să iasă de aci complet echipată, începând dela încălțămintea de după amiază, până la inevitabila blană de hermină, dela pudrieră până la pălărie — îmi explică contesa de F..., care este una dintre directoarele *„advisers"* a casei. Să nu credeți că vin aci din economie. Prețurile sunt tot atât de scumpe, dacă nu și mai scumpe, ca la cei mai mari croitori ai noștri din Paris. Avem rochițe de 100 de dolari, dar avem și de 300 și 400. Iată aci vizoni de 3000, 4000 de dolari. (Și totuș aici blănurile sunt aproape gratis. Uitați-vă la ușurința asta, vedeți cum e cusut). Dar lor le place să meargă iute, fără să treacă pe la magazinele de specialitate; fără să facă probe la croitori. Ceeace e minunat cu dânsele, e că n'au nevoie să încerce. Totul le vine. Priviți trupurile astea, linia!

O căutătură la aceste Diane standardizate, cliente și manechine, rotindu-se în oglinzi, ca imagini multiplicate ale unei singure frumuseți, e deajuns spre a mă convinge. In cursul acestui scurt dialog, tovarășa mea și-a ales modelele de primăvară. Profit de acest fapt, spre a întreba pe contesa directoare, care e parisiană:

— *Ce credeți despre eleganța lor?*

— *Se îmbracă bine, prea bine chiar: prea multe mănuși, prea multe bijuterii. Ele atrag atenția mai mult către detaliu decât spre ansamblu. Dar linia, în general, e sobră, impecabilă. Câteodată, fetișisme curioase, mania așa ziselor stiluri și cuvinte franceze care nu spun nimic: ascultați-le cum vorbesc despre „regence-line" sau despre „frou-frou".*

Trăgând cu urechea la murmurul vânzătoarelor, aud într'adevăr, cuvinte ca *„soigné", „redingote", „neglijé", „sans blague"* care sunt de un efect curios, pronunțate cu accent american.

— *Care e bugetul unei femei elegante pentru toaleta ei?*

— *N'au buget. Dacă bursa crește, imediat cheltuiesc mai mult, își comandă zece mantouri dintr'odată. Avem unele care au avut pe an până la 300.000 dolari cont neplătit. Un cont anual de 50—100.000 dolari e foarte curent, pentru o femee chic. Din pricina crizei a fost o oarecare stagnare, dar decând cu Roosevelt, afacerile la noi cel puțin, sporesc din ce în ce.*

— *Dar femeiuștile acele care câștigă 20 dolari pe săptămână?*

Un institut de frumusețe în America. Fotografie luată în timpul unei ședințe de înfrumusețare.

— *Şi ele se imbracă foarte bine, aproape pe nimic. Dar nu aici. Vreţi să vedeţi în această privinţă un loc curios? Vizitaţi pe Klein în oraşul de jos.*

IN BAZARUL NOUTĂŢILOR

In timp ce doamna Mac... pleacă la al său *„beauty-parlor"* (institut de înfrumuseţare) unde mă voiu duce s'o iau, dau fuga la Klein (trei sferturi de oră cu taxi-ul). E bazarul ghetto-ului, care a devenit mare magazin. Un bazar de rochii, care ocupă o stradă întreagă. In Sâmbăta asta, când magazinul e deschis numai pe jumătate, cel puţin o sută de mii de femei forfotesc prin toate raioanele. Se vând în medie patruzeci de mii de rochii pe zi. De toate stilurile şi de toate culorile. Rochiile şi mantourile sunt clasate pe mărimi şi pe preţ: pegnoare de 35 de cenţi până la mantoul de 35 de dolari. Volumul uriaş de afaceri, permite lui Klein să vândă aci de cinci ori mai eftin decât în cea de a cincea avenue, o rochie făcută din aceeaş ştofă, aceeaş croială şi aceeaş lucrătură.
Un amestec extraordinar de femei de toate rassele şi de toate categoriile: femei elegante întâlnesc aci pe bucătăresele lor, girls-uri din „cafeteria", actriţe de duzină, funcţionare de magazine, negrese din Harlem.
Şi spre a servi această feminitate internaţională, *nici o vânzătoare.* Fiecare se serveşte singură, şi apoi se prezintă la casă, sub privirea scrutătoare şi ageră a vreo sută de supraveghetoare, care poartă pe epoleţi acea insignă graţioasă: *bare de închisoare.* La uşe optsprezece agenţi speciali veghează. In fiecare raion un afiş, vecinic acelaş: chipul unei femei desnădăjduită, dinapoia gratiilor şi acest anunţ în patru limbi (engleza, franceza, italiana şi evreiasca): *„nu aruncaţi ruşinea asupra familiei voastre. După arestare e prea târziu ca să mai plătiţi".*

BIETUL MILIARDAR

Inainte de-a mă duce să iau pe doamna Mac... dela institutul ei de înfrumuseţare, trebue să depun o scrisoare în Park-Avenue, la d. T... miliardar. Portarul palatului său monumental mă introduce imediat într'un *„patio"* *) imens, acoperit, care a fost transportat din Spania cu coloanele şi fântânile sale. Mă aştept să găsesc Giralda **), la etajul al treilea. N'am timp să privesc cele câteva hectare de tapiserie veche. Sunt introdus într'un altar gotic, unde o candelă şi câteva torţe luminează blând tablouri ascetice de Greco, un Christ din secolul al XII-lea, diferite madone. Dar deabia m'am aşezat într'o strană şi iată că întreg altarul se mişcă uşor şi se suie la cer. E ascensorul. Rămăşiţele unei duzini de palate italiene, franceze, germane, chinezeşti şi tot atâtor mânăstiri spaniole, sunt îngrămădite pe culuare. Răsuflu când găsesc pe domnul T... aşezat în faţa unui birou relativ modest, făcându-şi socotelile casnice.
De când s'a retras din afaceri, domnul T... şi-a limitat la aceste socoteli şi la opere filantropice toate grijile sale, care sunt încă mari. Gândiţi-vă: deşi şi-a redus traiul, tot mai are vreo douăzeci de servitori, pe care-i plăteşte între 80 şi 200 dolari (numai pentru personal aproape 2.000 dolari pe lună!) casa lui, care a fost evaluată de fisc la circa un milion cincisute de mii de dolari, îl costă în fiecare an aproape treizeci şi două de mii de dolari impozit. Fără să vorbim de celelalte şi de taxele ce vor ploua, din pricina cheltuelilor lui N. R. A.
Dar domnul T... s'a resemnat. Filosofia lui Israel îl inspiră: *„tot ce este aici mi-a fost dat. Dumnezeu poate să mi-le ia înapoi. Să fim fericiţi că avem, ceeace voeşte să ne lase",* — îmi spune când îmi iau rămas bun de plecare.
Domnul T... nu e decât un biet miliardar, alături de unii din semenii săi. Un măcelar a arătat unuia dintre prietenii mei, nota lunară a clientului său d. X...: 7.000 dolari. Şapte mii de dolari pe carne, într'o lună! Se pare că miliardarii americani au poftă bună! Să nădăjduim că măturătorul de stradă e tot atât de resemnat ca şi domnul T...

*) Curte spaniolă.
**) Turnul pătrat din Sevilla.

Vederea faţadei unui mare magazin din New-York.

Terasa unui club luxos din New-York.

DELA „BEAUTY-PARLOR" LA CLUB

Institutul de frumuseţe ocupă un loc paradoxal în ziua femeii americane, care a primit doar, dela natură, un ten de floare. Zăresc aproape la fiece bloc de casă câte unul, cu figurile sale de ceară sau de ipsos verde, cu perucile, cremele, vibratoarele şi semnul N. R. A. Acestea sunt institute modeste. Cel frecventat de doamna Mac..., bineînţeles că e templul institutelor, e cel al Elisabetei Arden.
Deabia de-am intrat în acest sanctuar unde, în cinci sau şase etaje, jocul şi râsetele, zefirurile şi graţiile se îmbi-

nă cu nichelul şi cu sticle filate, spre a decora anticamerele sălilor chirurgicale. Uşile se întredeschideau şi zăriam infirmiere active, auziam suspinuri şi uruieli vibratile. In interior se massau, se frământau, se băteau, şi se ungeau trupurile. N'am văzut decât alb.

Cocktail la *Waldorf* şi massa la *Colony?* Doamna Mac.. a preferat *May-Fair-Yacht-Club-ul,* unde e obicinuită. Uşi şi acoperişuri de sticlă transparente spre peisagiul lui *East River.* Fete tinere în tailleur-uri, prânzesc băeţeşte. Dela masa noastră vedem vapoarele care trec sub podul dela *Queensboro,* yachturi elegante şi cargoboat-uri vechi, cu cărbuni. Orchestra cânta *„Jonny, had a nickel",* care nu este o melodie prea veselă.

In partea dimpotrivă, *Riverhouse,* casa cu cele mai scumpe chirii: locatarii pot să ancoreze yachturile lor în faţa porţii, un vaporaş special face drumul la Wallstreet, spre a scuti de *subway* (metropolitan) pe bancherii bogaţi. In depărtare zidurile cenuşii, sinistre ale închisorii din *Blackwell Island.*

CASE FUNERARE — FUNERAL HOUSES

Oare aceste contraste făceau ca doamna Mac... să fie melancolică? Deodată îmi spuse cu acel amestec de humor şi de asprime, obicinuit americanelor:

— *Ne priviţi cum trăim, ar trebui să vedeţi cum suntem înmormântaţi.*

Nu-mi pusesem această întrebare niciodată. Ideea m'a încântat.

— *O. K... (*) Vă voi arăta o casă funebră.*

— *Ce?*

— *A funeral house. Un soiu de hotel pentru morţi.*

Am socotit că glumeşte. Dânsa mi-a explicat:

— *La noi când murim nu suntem păstraţi. Nu e destul loc...*

— *Pentru cine? Pentru morţi?*

— *Nu, pentru vizite. Atunci se închiriază un apartament mortului. Intr'o „Funeral House".*

Zece minute mai târziu ne oprim în *Madison Avenue,* în faţa unei marchize de pânză verde, exact asemănătoare celeea a hotelului *Savoy-Plazza.* Doamna Mac... intră, dar deabia ajunserăm în prag, în faţa scării întunecoase de lemn a ascensorului, că făcu o strâmbătură:

— *Aici este oribil de „cheap" (eftin,* mediocru). *Pentru nimic în lume n'aş voi să vin aci.*

Am avut impresia c'am voit s'o duc într'un hotel mobilat. N'am şovăit. Dar un domn ne-a poftit să trecem în salon.

MARC CHADOURNE

(*) Prescurtare americană, pentru: „de acord", „în ordine"

Concursul de dans

Strălucitul succes al concursului organizat de „Realitatea Ilustrată" şi „Metro-Goldwin" — Cine ne va reprezenta la Amsterdam.

CONCURSURILE „Realităţii Ilustrate" au ajuns să aibă tradiţia lor. Oricare ar fi natura concursului, este suficient ca publicul să audă „Realitatea Ilustrată" pentru a se pasiona în gradul cel mai înalt.

Acest lucru l-am confirmat Sâmbătă seara la Eldorado, când „Realitatea Ilustrată" avea să aleagă perechea de dansatori care să reprezinte România la campionatul European de la Amsterdam. Cocheta sală de la şosea s'a dovedit a fi mult prea mică pentru afluenţa de public care a ţinut să asiste la pasionanta desfăşurare a concursului.

La ora 9½ seara talentatul compozitor şi excelentul conducător de orchestră Elly Roman a dat semnalul de începere. Prin faţa juriului alcătuit din d-nele Floria Capsali, Mia Steriade şi d-nii Zaharovici, Rosen, prof. Willy, Kirilov şi Nic. Constantin, perechile au început să se rotească în ritmul îndrăcit al jazzului.

Perechea aleasă: d-ra Yvonne Demetriad şi d. Sergiu Nadea
Juriul concursului de dans. In mijloc în picioare, perechea aleasă

Numerele 1, 2, 3, 4, 5!..

Fox-trott, slow-fox, tango. Se remarcă de la început perechea No. 1. Ea nu va putea avea însă şanse în finală, căci componenţii ei sunt dansatori profesionişti şi participă „hors-concours". Tangoul s'a sfârşit.

Elly Roman este astăzi şi speaker şi şef de orchestră. Iată-l strigând cu autoritate:

Perechile 5, 6, 7, 8, 9, 11!...

Publicul începe să prindă gust. Exclamă aprobativ când îi place o pereche. Şi se manifestă gălăgios când crede că cutare concurent nu avea ce căuta la concurs.

A trecut şi grupa II-a.

Urmează ultima grupă din seria eliminatoriilor.

Rumoare în public. Două perechi — 14 şi 15 — atrag atenţia din primul moment prin eleganţa şi drăgălăşenia domnişoarelor şi prin ţinuta impecabilă a domnilor.

Ne dăm numaidecât seama că între aceste două perechi se va petrece lupta finală.

După cele trei dansuri, juriul se retrage în deliberare pentru a selecţiona perechile care urmează să mai danseze odată.

După o jumătate oră juriul revine.

De data aceasta d. Kirilov anunţă:

Prima serie de finale: perechile cu numărul 1, 4, 6 şi 14.

Perechile dau să înceapă dansul. Elly Roman, gelos pe semne că i s'a luat funcţiunea de speaker, se ridică în picioare şi spune: „Un moment! O melodie de consolare pentru eliminaţi!..."

Se aşează la pian şi jazzul execută primele măsuri din „Nu mai plânge Baby"...

Publicul râde. Şi Elly Roman este mulţumit că gluma lui a prins. Din prima serie de finalişti se detaşează net perechea No. 14. Duduia este drăgălaşă, are un surâs fermecător şi doi ochi licăritori. Domnul este înnalt şi are o ţinută perfectă.

Cealaltă serie de finale: numerele 11, 15 şi 17!

Publicul este din ce în ce mai nerăbdător. „15" manifestă în această serie o superioritate zdrobitoare. Publicul aclamă ca la foot-ball:

— Bra-vo cin-spre-ze-ce!...

Finala!...

Perechile 14 şi 15. In sală un antren extraordinar. Taberele sunt împărţite. 15 are mai mulţi partizani, dar şi 14 are admiratorii lui. Ambele perechi dansează minunat. Ambele ne-ar reprezenta admirabil la Amsterdam. Ce păcat că nu se poate alege decât una.

Fox-trott... Slow-fox... Tango... Şi „pour la bonne bouche" boston. De! Sunt doar finalişti.

S'a terminat. Publicul aşteaptă cu încordare. După 10 minute de deliberare d. Kirilov se ridică în picioare anunţând pe un ton grav:

— Perechea aleasă să reprezinte România la Amsterdam este aceea care poartă numărul „15".

Aprobări. Strigăte de „bravo".

Doar duduia roşcovană cu No. 14 este tristă. „Nu fii tristă drăguţo! La anul mai facem un concurs!..."

In schimb, perechea aleasă — d-şoara Yvonne Demetriad şi d. Sergiu Nadler — este în culmea fericirii. A fost o luptă grea şi biruinţa nu a fost uşoară.

Iată-i celebri. Fotografi, reporteri. Peste câteva zile vor pleca la Amsterdam. Şi de acolo, dacă au noroc, la Hollywood.

Aşa se face carieră!...

R. R.

Filme care vor fi

In ce filme vom vedea pe Ramon Novarro, George Raft, Johnny Weismuüller, Jeanette Mac Donald Elisa Lan i etc.

THE HOUSE OF ROTSCHILD
Casa Rotschild

ESTE o epopee a evreilor, in care ni se perindă pe dinaintea ochilor, toate suferinţele şi triumfurile lor, acţiunea fiind situată la începutul secolului al XIX-lea.

In rolul lui Nathan, capul Casei Rotschild, care cumpără cu aur pacea pentru Europa sfâşiată de răsboae şi negociază cu marile puteri spre a obţine drepturi pentru poporul său, George Arliss are o creeaţie fără precedent în cariera lui de remarcabile realizări. Alături de el apar Robert Young în ipostaza unui romanţios îndrăgostit, Loretta Young care creează cu multă franchetă un tip de ingenuă şi Helen Westley, într'un rol de matroană.

In linii generale, e un film de mare montare, plin de momente de o frumuseţe înălţătoare, de clipe palpitante. In afară de jocul impresionant al protagoniştilor, se remarcă figuraţia care admirabil manevrată dă scene impecabile lipsite de cea mai mică distonanţă, (20 th Century).

Costance Bennett

Johnny Weissmüller

THE CAT AND THE FIDDLE
(Pisica şi vioara)

Un film de muzică uşoară pentru cei cari vor să se amuze. Doi tineri într'un decor primăvăratic la Bruxelles: astfel începe piesa. Mansarda unde Ramon Novarro compune şi cântă cântece pe tema: „Aminteşte-ţi cât te-am iubit", se află peste drum de mansarda unde Jeanette MacDonald compune şi ea cântece pentru o operetă: „Noaptea a fost făcută pentru dragoste".

Fără a fi luate prea în serios, drăgălaşele neînţelegeri şi ardenta dragoste a celor doi sunt o acceptabilă canava pe care se brodează o muzică delicioasă de Jerome Kern. E un film romantic şi naiv ca tinereţea însăşi, şi tot atât de drăguţ ca şi florile de bumbac sub care se sărută îndrăgostiţii.

De remarcat: Humorul cu care Ramon se achită de scenele de comedie şi cunoscuta graţie a Jeanettei MacDonald, cea mai armonioasă protagonistă a ecranului (Metro Goldwyn Mayer).

BOLERO

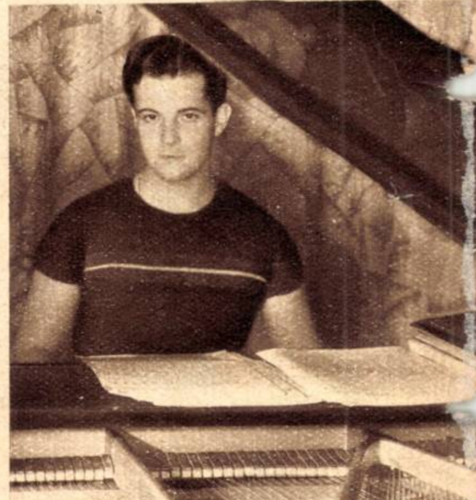
cu George Raft, cea mai recentă vedetă cinematografică.

Urmărim aci cariera unui minier care animat de geniul dansului ajunge să repurteze răsunătoare succese într'un music-hall parizian. Ca minier, George Raft nu e tocmai convingător, dar ca dansator, e admirabil. Execută vreo jumătate de duzină de dansuri, dela stepul de vodevil până la mişcările şi atitudinile lascive ale „Bolero"-ului (care se traduce prin dansul pasiunei).

In cursul ascensiunei sale, dansatorul are o serie de partenere, pe care le înlătură pe rând fără milă din viaţa sa, imediat ce se plictiseşte de ele. Două dintre acestea sunt Frances Drake şi Sally Rand devenită celebră prin „dansul evantaiului". Carola Lombard joacă rolul ultimei partenere exhibând o serie de toalete foarte elegante.

De remarcat: Finalul filmului, o scenă de dragoste montată pe muzică în care George Raft are o izbitoare asemănare cu Rudolf Valentino. Tragicul sfârşit e foarte bine jucat, dar poate cam tare pentru căutătorii de distracţii uşoare. (Paramount).

THE MYSTERY OF MR X.

Robert Montgomery are in acest film un rol de bandit în genul lui Raffles care devine la un moment dat detectiv şi se plimbă printre primejdiile şi misterele piesei cu o veselă nepăsare şi cu o spirituală galanterie. El e îndrăzneţul autor al unui furt de diamante, care se îndrăgosteşte de fiica şefului poliţiei şi care simţindu-se cam încolţit, caută să arunce bănuelile în spinarea unui maniac necunoscut care ucide poliţişti ce-i ies în cale, înfigându-le cuţite în spinare.
Inaintea oraşului îngrozit şi a poliţiei cu totul nedumerite, eroul nostru se hotărăşte să devină demn de fata poliţistului (Elisabeth Allan) deslegând misterul crimelor şi capturând pe ucigaş.
Filmul acesta e o alternanţă de râs şi groază ce biciue nervii spectatorului.

HOLLYWOOD LUCREAZĂ MEREU

Luna aceasta s'au lucrat la Hollywood mai bine de patruzeci de filme noui. Caracteristic e că în fiecare studio, se turnează cel puţin un film care dacă nu e chiar revistă sau comedie muzicală, are cel puţin o scenă luată într'un teatru, o viziune de cabaret sau vreo arie ce apare, când şi când dela un capăt la altul al piesei.
La Columbia, Elissa Landi a terminat tocmai „Sisters Under the Skin" in care are rolul unei actriţe iar Joan Crawford turnează în „Sadie McKee" după romanul lui Vina Delmar, alături de Franchot Tone ca partener principal.
Paramount lucrează un film poliţist „Murder at the Vanities" în care doi criminali sunt descoperiţi şi misterul se elucidează în cursul unei reprezentaţii teatrale. Vedetele sunt: Carl Brisson, Victor McLaglen, Jack Oakie şi Kitty Carlisle.
La Metro Goldwyn Mayer, „Tarzan and his Mate" cu Johny Weissmuller a fost terminat însfârşit după unsprezece luni de lucru. Turnarea acestui film a întâmpinat multe greutăţi, astfel a fost spre exemplu acea săptămână pierdută pentrucă o turmă de elefanţi îşi bătea necontenit urechile producând astfel un sgomot ce ineca dialogurile, apoi operaţiunile au mai fost întârziate şi de câteva boli survenite în trupa actorilor, printre care şi operaţia de apendicită a lui Maureen O'Sullivan. Foarte interesantă e scena din „cimitirul elefanţilor". Vă va rămâne întipărită în minte. Montarea era atât de realistă încât s'au păcălit până şi elefanţii cari trebuiau să treacă pe acolo; animalele au refuzat să treacă peste ceeace părea să fie oasele semenilor lor şi doar lăsând pe conducătorii turmei să rătăcească prin valea aceea vreme de vreo trei săptămâni pentru a se familiariza cu decorul, s'a putut filma în cele din urmă scena.

JAMES GRAY

In această pagină:

Ramon Novarro

Jennette MacDonald

Joan Crawford

Actualităţi din ţară

D. Tewfic Ruşdi bey fotografiat la Constanţa pe bordul vaporului cu care a venit de la Constantinopole *(Foto Păsculescu)*.

La aeroportul Băneasa, a aterizat în cursul acestei săptămâni o escadrilă de cinci avioane turceşti. In fotografia noastră, oaspeţii turci având în mijlocul lor pe d. Amdullah Suphi Bey ministrul Turciei la Bucureşti.

D. Subhas Chandra Bosé primarul Calcuttei a vizitat săptămâna aceasta Capitala noastră. Fotografia noastră îl reprezintă pe tânărul primar pe Calea Victoriei.

Sătpămâna cărţii, inaugurată Sâmbăta trecută la Cercul Militar, a cunoscut în acest an un succes şi mai covârşitor ca cel de anul trecut. Fotografia de mai sus a fost luată în faţa Cercului Militar, şi reprezintă pe ministrul nostru de externe d. Titulescu împreună cu ceilalţi membri ai guvernului şi cu ministrul de externe al Turciei d. Tewfic Ruşdi Bey.

(Foto Berman)

Participaţi la excursia organizată de „Realitatea Ilustrată“ de Rusalii (27 şi 28 Mai a. c.)

la Orșova, Cazane, Ada-Kaleh, Băile Herculane, și Turnu Severin

Cea mai frumoasă excursie.
Locurile cele mai pitoreşti.
Confort deplin. Preţul cel mai eftin.
Plecarea din Bucureşti Duminică 27 crt., ora 6,30 dimineaţa, din Gara de Nord. Plimbare pe Dunăre la Cazane, Ada Kaleh, vizitarea Băilor Herculane şi oraşului Turnu Severin.
Preţul excursiei este de lei 750, în care se cuprinde drumul dus-şi întors, plimbare cu vaporul, toate mesele începând cu prânzul de Duminică 27, precum şi încartiruirea la Băile Herculane.
Inscrierile se primesc la ghişeul „Excursii“ din hall-ul palatului „Adevĕrul“, până Miercuri 23 crt.

REALITATEA ilustrată

ANUL VIII No. 383

27 MAI 1934

10 LEI

SENINATATE

O problemă

Intotdeauna esto, pentru Doamna de gust, o problemă vrednică de frumoasă rezolvare; înfățișarea exterioară care produce prima impresie, deci socotită a fi cea mai durabilă.

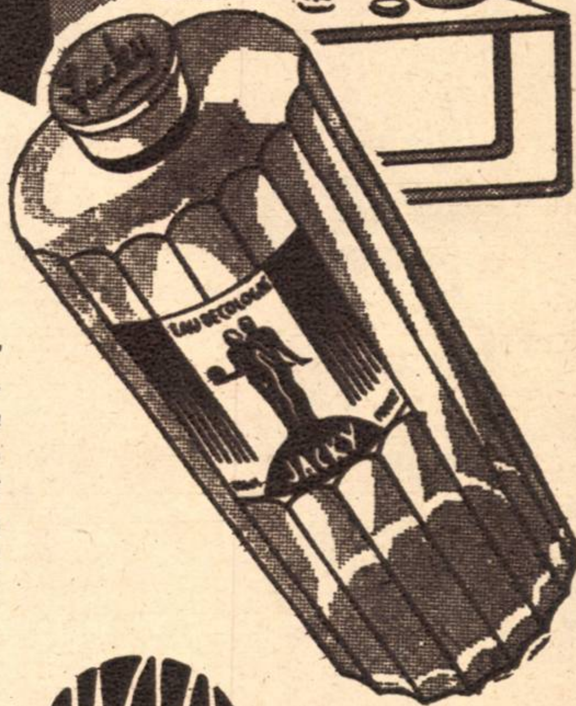
Expozițiile de modă sunt dovada cea mai bună a acestei statornice preocupări.

Dar, o toaleta distinsă nu e complectată decât prin intrebuințarea unei ape de colonia, care să producă acea atmosferă de admirație atât de râvnită de orice Doamnă.

Alegerea unei ape de colonia potrivită cere tot atât de mult rafinament ca și aceea a toaletelor pentru cari Doamna vizitează toate expozițiile de modă.

Or, apa de colonia de o finețǎ neegalată și care se bucură de o persistentă și o stabilitate cu adevărat unică este APA DE COLONIA

Apa de colonia „Jacky" nu se găsește de vânzare, atât în Capitala cât și în provincie, DECÂT IN MAGAZINELE DE STRICTĂ SPECIALITATE

jacky

MIGNOT-BOUCHER
Paris

Aţi câştigat 500 Lei ?

REALITATEA ILUSTRATĂ, fotografiază grupuri de oameni, la festivităţi, la spectacole, la reuniuni sportive, etc. In fiecare săptămână, „Realitatea Ilustrată" va alege din fotografiile luate, trei persoane, la întâmplare, care vor primi câte 500 lei. Cei aleşi, prin simplul fapt al recunoaşterii chipului lor în revistă, au dreptul la premiu. Ei îşi pot ridica imediat, fiecare, suma de 500 lei, timp de o săptămână dela apariţia revistei.
Duminică 20 Mai, din fotografiile pe care Berman le-a luat la foot-ball şi la curse, am premiat pe cei trei pe care-i publicăm în această pagină.
Urmăriţi deci cu atenţie „Realitatea Ilustrată"!

Fotografiile din această pagină reprezintă: Cei trei câştigători ai premiilor noastre de câte 500 lei. (In cerc).
Fănişoara (Enescu) câştigătoarea premiului Dianei disputat Duminică la Băneasa.
Al. Poporiu câştigătorul cupei jubiliare la motociclism.

Echipele de rugby ale României şi Franţei de Vest fotografiate înaintea matchului disputat Duminica trecută la O.N.E.F.

REALITATEA ILUSTRATĂ
Director: NIC. CONSTANTIN
Apare săptămânal în 32 pagini mari, cu un supliment gratuit de 48 pagini. Un exemplar 10 Lei

PREŢUL ABONAMENTULUI:
PE UN AN . . . . . 400 LEI
PE ŞASE LUNI . . . . . 200 „
PE TREI LUNI . . . . . 100 „
REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA
Bucureşti Str. CONST. MILLE 5-7-9
TELEFON 3-84-30
Imprimată la foto-rotogravură în atelierele „Adeverul" S. A

Legământul cercetaşilor

Săptămâna trecută a avut loc în Capitală solemnitatea depunerii legământului tinerelor cercetaşe.
In fotografiile noastre vedem: Regele şi Principele Nicolae trecând în revistă cercetaşele. Grupurile de cercetaşe prezentând drapelele respective. Cercetaşele defilând cu măşti de apărare împotriva gazelor.

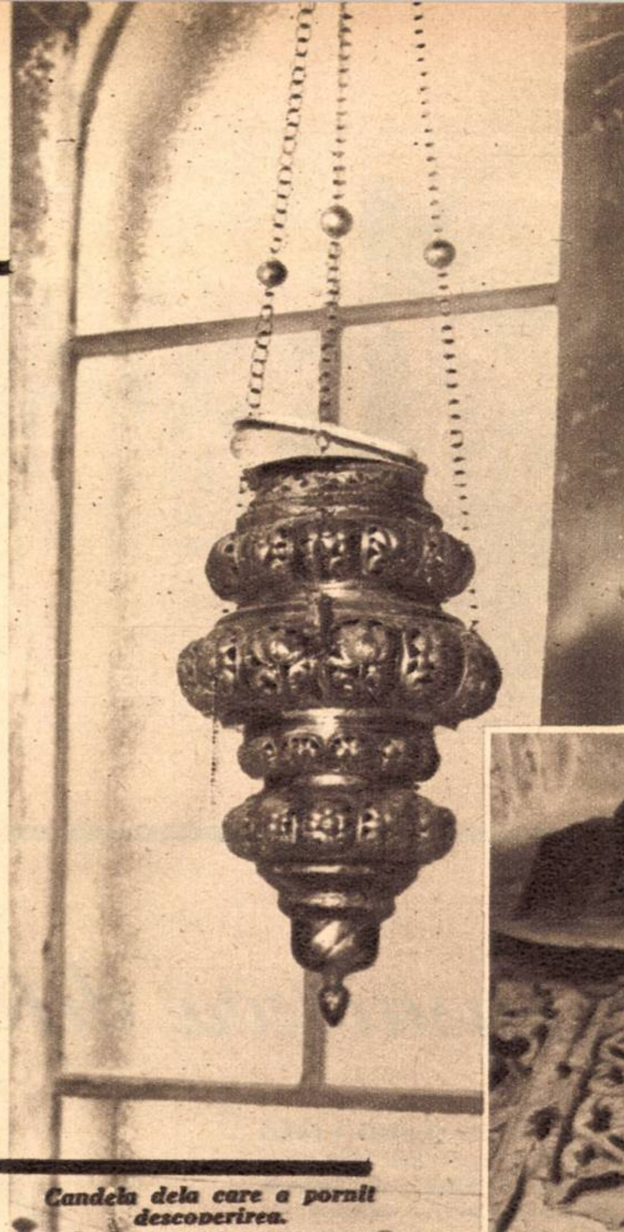
Cum a trăit şi cum a murit acela care a ocrotit cartea, biserica şi năzuinţele neamului românesc.

DIN VIAŢA VOEVODULUI MARTIR

IN urma apelului, lansat de Patriarhul Miron Cristea, a fost comemorat, la Bucureşti, cu mare fast, de Sf. Constantin şi Elena, *„Brâncoveanu Constantin, Boer vechi şi Domn Creştin"*, căruia poetul Alecsandri i-a atribuit următorul blestem profetic la adresa turcilor, cari invadaseră Europa, până aproape de porţile Vienei:

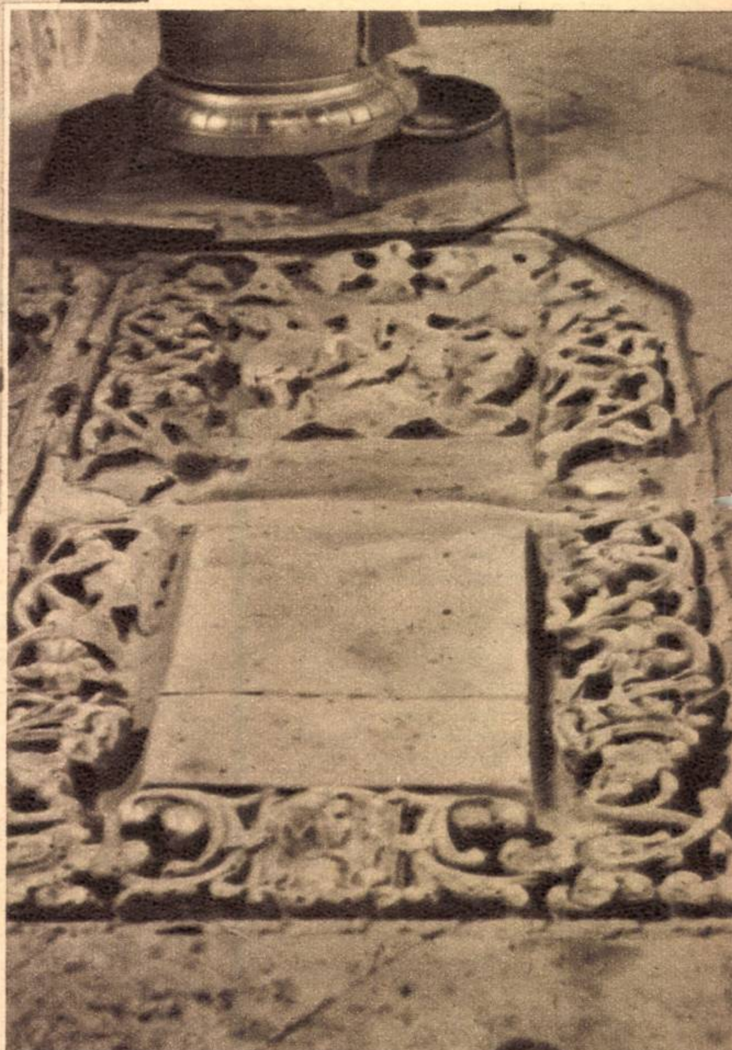
Să vă ştergeţi pe pământ
Cum se şterg norii de vânt...

Comisiunea monumentelor istorice, în urmărirea scopurilor ei, făcând exhumări în biserica Sf. Gheorghe-Nou din Capitală, a verificat adevărul, afirmat în inscripţia unei candele, de Doamna Marica — pioasa soţie a lui Constantin Vodă Brâncoveanu. Aceasta a adus din insula Halki osemintele scumpului ei soţ şi mucenic al credinţei creştine ortodoxe şi le-a aşezat în mormântul ctitoricesc al familiei, sub vestita candelă, cu inscripţia care indică acest multă vreme necunoscut fapt. Cuvântarea episcopului Ilarion dela Argeş, la înmormântarea lui Grigore Brâncoveanu Banul (1832-IV-28) întăreşte acest adevăr.

Candela dela care a pornit descoperirea.

Acest discurs funebru a fost publicat în primul ziar românesc apărut la Bucureşti şi e cât se poate de edificator.
Astfel că azi nu mai există nici o îndoială, că osemintele din cripta bisericei sunt într'adevăr acele ale marelui Domn, ale soţiei şi copiilor lui.
Istoria scrisă şi tradiţia orală vor pomeni şi în veacurile viitoare de Brâncoveanu, ca ocrotitor al cărţii, bisericii şi năzuinţelor neamului românesc, în cele mai grele şi mai întunecate vremuri...
După cum a spus Patriarhul la solemnitatea de comemorare, acest vrednic Voevod, a întrupat în cel mai înalt grad rare calităţi domneşti, cetăţeneşti, creştineşti, familiare şi de om, manifestate într'o armonie exemplară. Cumpătat şi sobru, gospodar model, cruţător şi darnic, milos şi blând, soţ şi tată iubitor.
In modestia sa n'a râvnit „Domnia", ci a primit alegerea după puternice stăruinţe. Odată „Domn", a fost foarte conştiincios, înţelept şi muncitor, cu adâncă iubire de ţară şi de poporul său şi plin de demnitate în faţa străinilor.

Mormântul lui Constantin Brâncoveanu.

Craniul şi osemintele lui Constantin Brâncoveanu.

PRIMELE CARŢI ROMANEŞTI

Influenţa lui culturală a fost covârşitoare.
Se împlinesc în curând patru veacuri de când s'a scos de sub teascurile de lemn ale tipografiei din Sibiu prima carte românească: „catehismul românesc". Din această carte, nu s'a păstrat nici un exemplar; totuş mărturii demne de crezare au făcut pe învăţaţii noştri să admită că aceste pagini au existat într'adevăr. Dar cu mai mulţi ani înainte, în 1508, se întrezărise prima undă de lumină, pe cerul plumburiu al vremurilor grele de pe atunci. In anul arătat mai sus, adică o jumătate de secol după ce Gutenberg, în anul 1445, a dăruit omenirei

invenţia, care avea să revoluţioneze lumea, se culegeau la Târgovişte, pentru întâia oară pe plaiurile noastre, litera de tipar, care era să alcătuească liturghia slavonească.
Totuş stâncile îndărătnice ale ignoranţei s'au luptat cu îndârjire aproape două secole, ca să întunece zorile culturei româneşti.
Au fost pauze de un sfert de veac şi chiar de o jumătate de secol, când nu apărea nici o carte tipărită în ţara românească.
Deabia de după mijlocul secolului al XVII-lea începe o epocă de continuitate, care culminează cu epoca lui Brâncoveanu, Antim, Cantemir...
Când s'a făcut Domn Constantin Brâncoveanu, a eşit de sub tipar, pentru întâia oară, *Biblia cea mare românească.*
Este însă de remarcat că Brâncoveanu, care era un protector al religiei creştine ortodoxe, în Orient, a favorizat tipărirea cărţilor cu text grecesc. A îngrijit, de s'au tipărit cărţi religioase până şi în Iviria, oraşul Tiflis; apoi în oraşul Alep, unde s'a tipărit o *psaltire arăbească.*

CARŢI PENTRU MIRENI

În afară de cărţile de slujbă bisericească, au mai eşit de sub tipar, pe vremea lui Brâncoveanu, cărţi de învăţătură, precum şi de literatură.
Tot atunci s'a tipărit, întâia oară, vestita *Alixandria*, adecă povestea împăratului Alexandru Machedon, o carte şi astăzi încă favorită a poporului românesc.

POLITICA LUI BRANCOVEANU

Brâncoveanu a domnit 25 de ani şi cinci luni, domnie lungă cum nu mai avusese până atunci decât viteazul Mircea cel Bătrân, care a domnit 32 ani.
Totuş, pentru a se menţine atât atimp la domnie şi a păstra linişte în ţară, a avut nevoe de toată isteţimea sa.
De câteori n'a fost ameninţat să i se ia domnia şi chiar viaţa!
Dar nu numai că a putut scăpa din aceste greutăţi, dar a isbutit chiar să pue Domn în Moldova pe ginerele său Constantin Duca-Vodă şi să poruncească acolo ca la el acasă.
Iar pentru Ardeal, făcuse planul să mărite pe una din fetele sale cu un prinţ neamţ, foarte iubit acolo.
Gândul lui cald era să înfăptuească astfel unirea românilor...

Principesa Bibescu privind în mormântul lui Brâncoveanu.

Procesiunea pe străzile Capitalei la inhumarea lui Brâncoveanu. In frunte patriarhul şi membrii guvernului.

BRÂNCOVEANU ŞI BISERICA

Ţara intreagă este plină de bisericile şi mânăstirile ridicate de dânsul şi cari se găsesc nu numai în Muntenia şi în Moldova, ci şi în celelalte ţinuturi alipite după marele răsboi.
La Bucureşti a ridicat din temelie clopotniţa la intrarea în curtea Patriarhiei, de unde răsună acum clopotele dăruite de regele Ferdinand şi regina Maria.
A dărâmat biserica veche dela Sf. Gheorghe, şi a ridicat în locul ei, cu multă cheltuială, o mare mânăstire, minunată şi frumoasă, cum rar se putea vedea pe lume, pardosind-o numai cu marmură.
Deasemenea a zidit numeroase chilii boltite de jur împrejur, casei patriarhiceşti şi igumeneşti.
Această minunată mânăstire a stat aşa, frumoasă, până la cutremurul cel mare din anul 1802, când i s'au dărâmat toate turlele şi hanul. Iar la 1847, când a fost focul cel mare, a ars împreună cu multe case din Bucureşti.
Biserica, ce o vedem azi, e zidită după focul cel mare din 1847 şi seamănă prea puţin cu aceea, pe care o clădise credinciosul Domn Brâncoveanu.
Ca o podoabă de artă arhitectonică românească, trebue să cităm mânăstirea dela *Hurezi* (Vâlcea), care este admirată de toţi călătorii.
Deasemeni Domnul a clădit diferite palate. Intre altele a adus îmbunătăţiri celor două reşedinţe domneşti: la Târgovişte şi Bucureşti.

CURTEA DELA TÂRGOVIŞTE

Dela Radu cel Frumos şi până la Brâncoveanu, dela 1462 şi până la 1714, toţi Domnii care au stat la Târgovişte au fost rău văzuţi de turci; erau bănuiţi că au veleităţi de independenţă, cochetând cu nemţii.
Din cauza prea marei sale iubiri pentru Târgovişte, Petru Vodă Cercel pierde domnia. Tot astfel au avut necazuri Matei-Basarab şi Grigore Vodă Ghica.
Ştiind marele preţ ce puneau turcii pe Bucureştii Capitală, duşmanii lui Brâncoveanu au pus printre primele capete de acuzaţie în contra Domnului, şederile lui foarte dese la Târgovişte.

Călugăriţele în procesiune la înmormântarea lui Constantin Brâncoveanu.

CURTEA DIN BUCUREŞTI

Mulţi nu ştiu că Brâncoveanu este acela care a deschis şi podul Mogoşoaei. De altfel pe vremea lui, nu era la Bucureşti, vre-o uliţă boerească. Boerii locuind pretutindeni. Iar uliţa Mogoşoaei, a fost creiată mai mult pentru necesităţile de transport la moşia lui Brâncoveanu, de la nordul oraşului, unde clădise un frumos castel!
Sunt foarte interesante amănuntele, pe cari ni le dă scriitorul italian Del Chiaro, despre Curtea domnească, care căpătase o deosebită strălucire pe vremea lui Brâncoveanu.
Se ştie că palatul domnesc se afla cam pe locul unde este acum Piaţa Sf. Anton.
Brâncoveanu a înconjurat întreaga Curte cu ziduri de piatră. Era ca un fel de cetate... care însă în clipa nenorocirei a fost de prea puţin folos.
Pe partea de loc dintre străzile Covaci şi Şelari au pus să se construiască o grădină foarte frumoasă, lucrată în stil italienesc — spune Del Chiaro. In mijlocul ei, Brâncoveanu construise un *Kiosk* frumos, după moda de atunci. In acest Kiosk se desfăşura, în mare parte, viaţa de la curte.
Palatul avea la poarta de sus un turn înalt — care înainte de Brâncoveanu se numia *turnul despre nemţi* — şi în faţa căruia era pod peste Dâmboviţa. Fusese zidit de Grigore Vodă Ghica şi apoi înălţat mai mult de Şerban Vodă.
In această clopotniţă era o cămară, în care din nesocotinţă se ţinea iarbă de puşcă. La 25 Iunie 1691 fiind ploaie cu fulgere şi trăsnete, a căzut trăsnetul tocmai în ierbărie. Explozia a fost groaznică. Au fost omorîţi toţi oamenii care se adăpostiau sub turn, iar alţii au fost răniţi.
„S'a făcut mare betejune la mulţi" — spune cronicarul. Domnul a reparat clopotniţa şi i-a pus un „ceasnic", cum n'a mai fost înainte la alţi Domni.
Palatul, zice Del Chiaro, vorbind probabil de corpul principal, era tot de piatră. Scara de onoare, de o mărime deosebită, fusese lucrată toată din marmoră.
Sala cea mare era clădită pe bolte, fiind susţinută de un şir de coloane. Mai era şi o altă sală mare pentru şedinţele Divanului cel mare şi pentru ospeţe, la zile mari.
Visteria se afla tot în Curtea domnească, zidită ca o tainiţă. Multe care cu pungi cu bani au plecat de aci la Ţarigrad, pe la toate paşalele şi toţi dregătorii. Dar Turcii nesăţioşi cereau mereu mai mult...

CUM A FOST ARESTAT

Stăpânitorii Bosforului au trimis în ascuns pe un slujitor al lor anume Mustafa Aga, să prinză pe Vodă Brâncoveanu, şi să-l aducă cu toată casa lui şi cu toţi ginerii lui la Ţarigrad.

(Vă rugăm citiţi continuarea în pagina 31-a)

Interwiew expres la ora 5 dimineaţa cu campionii de dans

MARŢI dimineaţa la ora 5.30 pe aeroportul Băneasa. Iarba mai poartă încă roua pe verdele ei. Aerul este rece. Ai impresia că eşti la munte. Dar această iluzie îţi este imediat răpită de orizontul neted care ţi se deschide larg înaintea ochilor.

Pasărea aerului, aşteaptă pe câmp, pentru a purta peste nouă mări şi nouă ţări, pe campionii de dans ai României.

Iată-i venind. Sunt escortaţi de douăzeci şi cinci de prieteni veseli şi bine dispuşi. Campionii poartă întipărită pe faţă emoţia şi bucuria plecării. Un interview acuma, cu douăzeci de minute înainte de îmbarcare, va fi un lucru foarte dificil.

Incercăm totuş şi reuşim să-i răpim pentru câteva clipe. Acum abia putem să le percepem bine emoţia.

— Sunt atât de fericită că plec!.. ne declară drăgălaşa domnişoară Yvonne Demetriad. Nici nu mă gândeam să concurez! Cu două săptămâni înainte de concurs am primit o scrisoare de la Sergiu, prin care mă ruga să accept să-i fiu parteneră. Am ezitat la inceput.

D. Sergiu zâmbeşte semnificativ. Ca şi cum ar spune: „vezi ce prostie erai să faci?"

— Am acceptat apoi — continuă duduia Yvonne — şi acum îmi pare bine. Dealtfel am certitudinea că vom reuşi şi la Amsterdam...

— Certitudine?

— Da, acum o lună mi-a prezis o cărturărească că voi trece o apă mare... Apa mare nu poate fi decât oceanul...

— Da, incontestabil. Oceanul este... o apă mare. Rămâne numai ca onorabila cărturărească să fi fost bine inspirată... Eu personal am convingerea că da...

Ei şi cum ţi se pare perspectiva unei călătorii la Hollywood, în cetatea filmului?

— Innebunesc de fericire când mă gândesc la aşa ceva. Trebue să ştii că marea mea pasiune este cinematograful. Aş dori din toată inima să pot filma.

Cine a văzut-o pe d-ra Yvonne Demetriad la spectacolele de binefacere organizate de diverse societăţi filantropice va recunoaşte că talentul ei neobicinuit de frumos îi dă dreptul să aspire la ecran... mai ales, că după câte am aflat, este o sportivă îndrăcită şi o fire extrem de expansivă.

— Vei fi emoţionată în clipa când te va primi Joan Crawford?

— Nu cred... Şi trebue să ştii că Joan Crawford este marea mea pasiune... voiu sări cu siguranţă de gâtul ei s'o sărut...

D. Sergiu face o mutră acră în această clipă. Desigur regretă că nu l-a făcut mama femee, ca să aibă şi el dreptul s'o sărute aşa tam-nesam pe Joan Crawford...

— Nu trebue să uiţi însă dudue Yvonne că până a ajunge la Hollywood, mai ai un hop de sărit: Amsterdam...

— Da... da... ai dreptate... dar sunt sigură că îl voiu trece.

— Cărturăreasa.

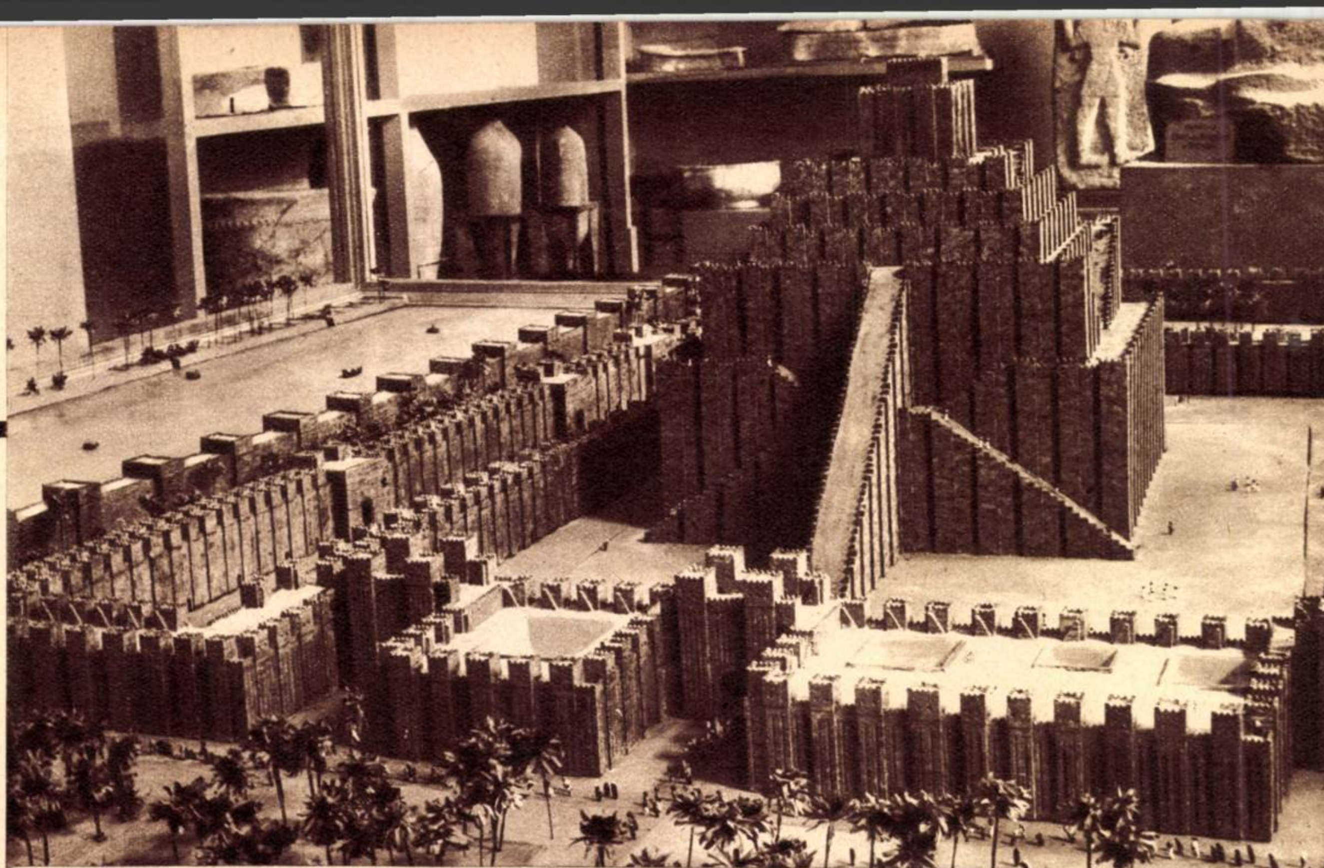
— Ei vezi?

Mai sunt 5 minute până la plecarea avionului. Perechea campionilor se îmbarcă. Abia de mai reuşim să schimbăm două cuvinte cu d. Sergiu Nadea care până una alta nu este emoţionat de concurs ci de călătoria cu avionul. A fi ştiind şi el ceva!

Motorul începe să huruie. In avion a luat loc şi prinţul Bibescu care pleacă la Paris. Pasărea aerului se ridică încet, elegant de la pământ. Face două ture de onoare deasupra aeroportului şi apoi ţâşneşte în sus pierzându-se peste câteva clipe la orizont.

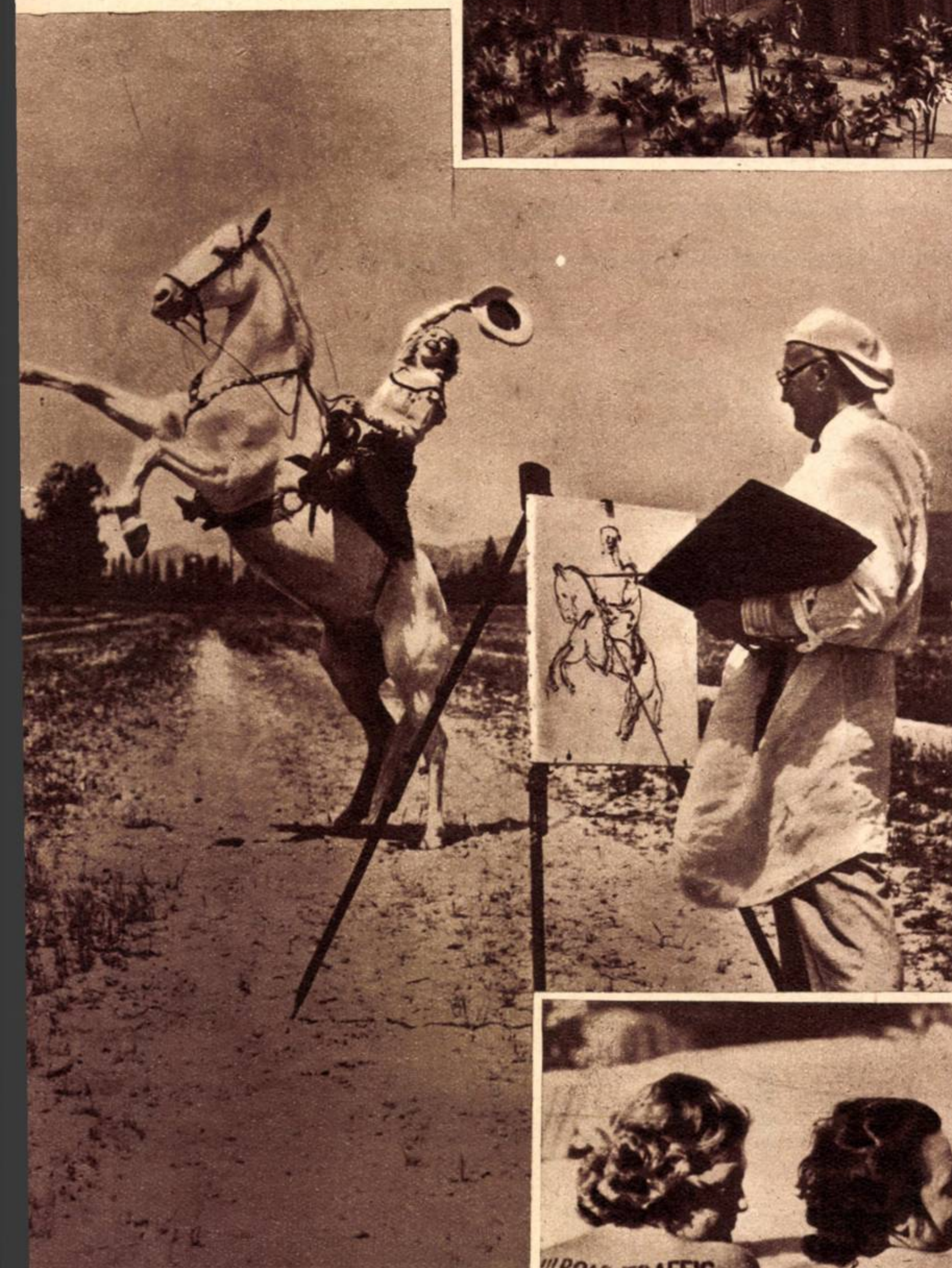
Acum, să aşteptăm veştile de la Amsterdam. R. R.

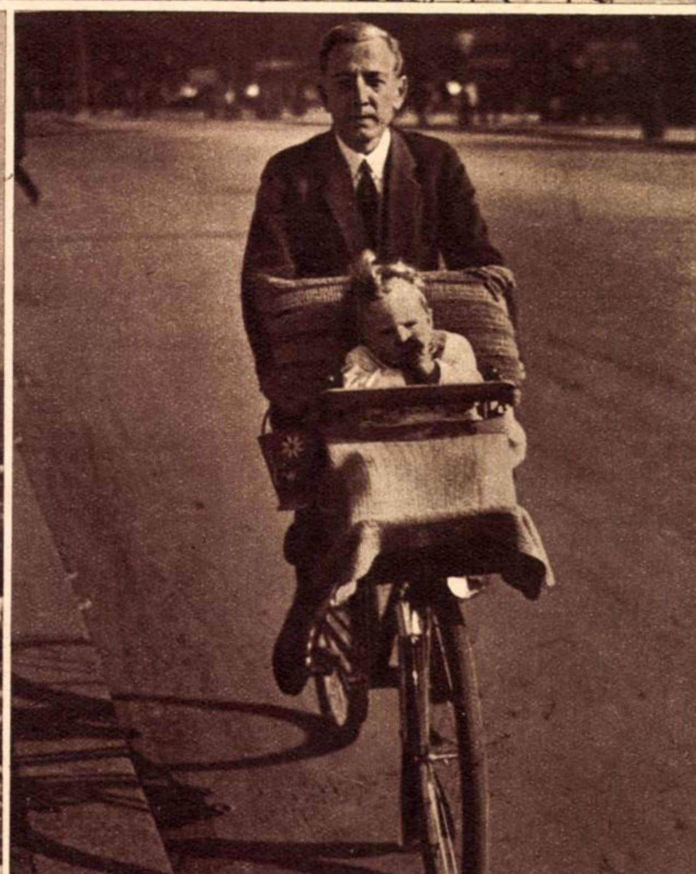
FEL DE FEL

La muzeul din Berlin s'a expus de curând o miniatură extrem de reuşită a Turnului Babel pe care o vedem în fotografia alăturată.

Iată un model neliniştit, în continuă mişcare. Pictorul trebue să aibe mult talent şi mai ales multă răbdare pentru a-l putea reproduce.

Iată-l pe Baby făcând o minunată promenadă pe bicicletă. Practicul său tată i-a construit un veritabil fotoliu deasupra primei roţi a bicicletei.

Americanii au descoperit un nou sistem de reclamă: textele sunt scrise pe spatele tinerelor şi fermecătoarelor „girls" de pe plajă. O-dată mai mult oamenii de peste o-cean ţin să confirme că denumirea de regi ai publicităţii care li s'a atribuit este pe deplin îndreptăţită.

JAPONIA MODERNĂ

Jules Sauerwein, celebrul ziarist francez care face înconjurul lumii, se află actualmente în Japonia. El a trimis de acolo, la începutul acestei luni, un articol de deosebită importanță și actualitate.

PENTRU un ziarist care, ca mine, n'a mai văzut Japonia de 7 ani, prima impresie care se desprinde din Tokio, e aceea a unei surprize — de ce n'aș spune-o? — plină de admirație. Deabia în 1930 s'au dat serbări pentru celebrarea reconstruirii capitalei. Era vorba de a restaura și de a înlocui 600.000 case, ruinate de cutremure sau de foc. Astăzi nu numai că totul s'a reconstruit, dar au răsărit în toate părțile building-uri mari și solide. Pe artere largi, bine întreținute, automobilele americane gonesc în grabă mare și cu miile. De trei ori pe zi chiar Duminica, sirenele stridente ale uzinelor cheamă pe lucrători la lucru. Mai bine de 15.000 de baruri, cafenele și restaurante sunt populate până către ora unu din noapte. Sute de teatre și de cinematografe deabia cuprind pe spectatori.

Alături de această viață modernă, în stradele mici, laterale, Japonia veche continuă să trăiască. Minunat colorată, și când se înnoptează, luminată de lanterne, în vreme ce ușile făcute din hârtie străvezie distilă o lumină dulce, care îngădue să se vadă umbrele amuzante ale kimonourilor și ale obiurilor *). Aci se găsesc străzile mărginite de casele de plăceri, ale căror portărese, îmbrăcate în rochii brune și stând într'un fel de catedre mici, vă cheamă și vă invită să comparați cu fotografiile expuse, femeile care se înghesue râzând lângă ușe.

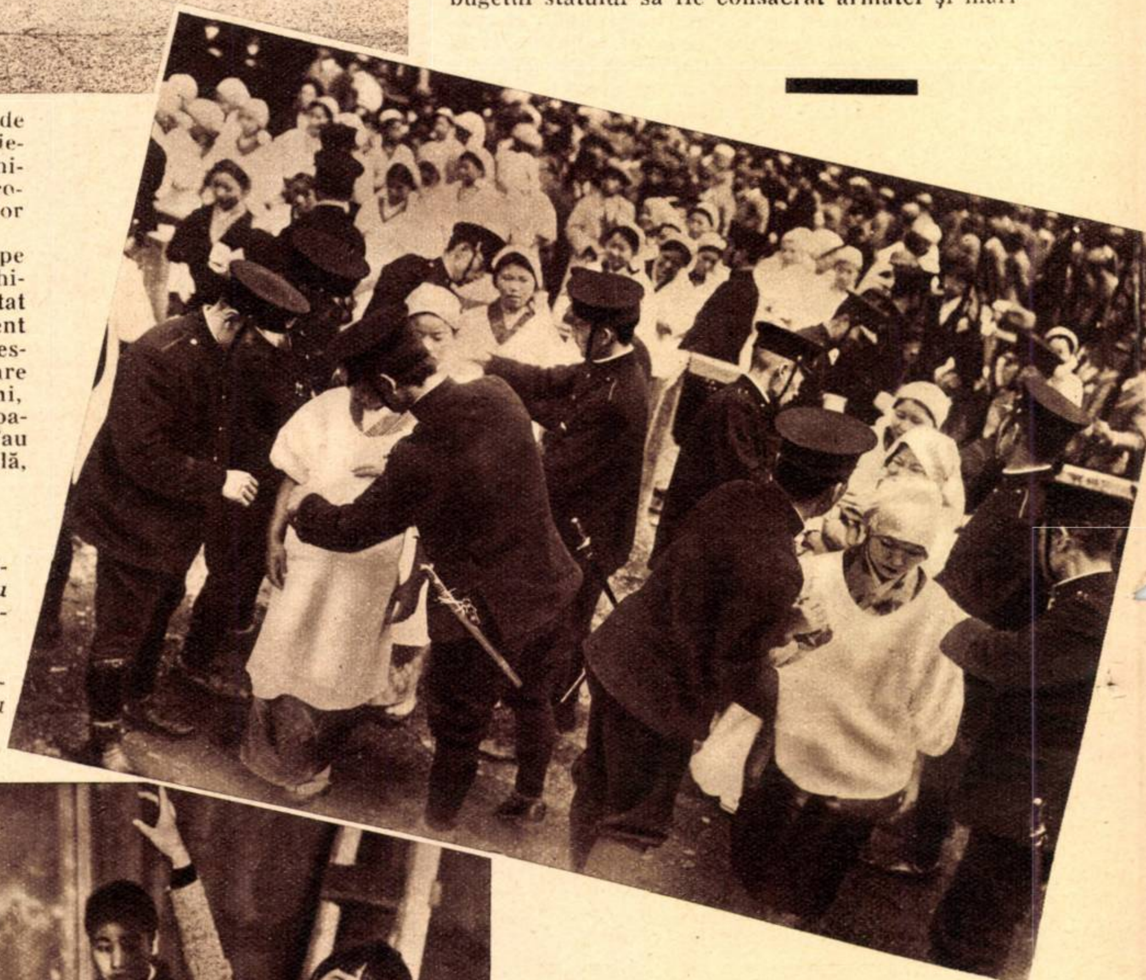
*) centurile japoneze de mătase.

Japonia veche și nouă: Tinerele eleve în școala modernă a Japoniei și două aspecte interesante din Tokioul de altă dată.

Aparențele Japoniei, tonul pe care-l întrebuințează în ziare și în conversații, sunt de natură să producă uimirea observatorului care vine din Europa și din America, unde n'a auzit vorbindu-se decât despre răsboiul iminent din Extremul Orient. Te aștepți la o licoare tare: ți se oferă un sirop zaharisit. Presa revarsă declarații pacifice și prietenești. Nici nu se vorbește de altceva decât de a trimite mesageri binevoitori în Statele Unite. Personagii înalte mărturisesc presei cât sunt de mișcați, gândindu-se că cireșii au înflorit mai devreme în Washington decât în Tokio. Primul ministru al Australiei, care-i așteptat să sosească aci, e salutat cu anticipație prin declarațiuni fine de dragoste; tot asemenea delegații Indiilor Neerlandeze. Nu există nimeni, nici chiar reprezentanții Sovietelor, ca să nu fie invitat să tranșeze diferendele cu Mandchuko, asupra căilor ferate, la banchete prietenești. Niciodată, nici chiar la Geneva, n'am auzit vorbindu-se atâta despre pace. Dar aceasta nu împiedică faptul ca 60% din bugetul statului să fie consacrat armatei și mari-

Colo, un labirint întreg de stradele mici, unde de o parte și de alta se înalță case de păpuși. La fiecare intrare, dinapoia unui ghișeu circular, chipuri copilărești și grațioase se arată și dispar cochet. In alte părți, mulțimea dă asalt magazinelor mici, la bătaia vântului.
Dacă privești de aproape pe bărbați și mai ales pe femei, observi că, cu vremea, trupurile lor și chipurile lor s'au modificat. Oare sportul a îndreptat și alungit acele picioare odinioară atât de frecvent strâmbe? Oare cinematograful a dat expresie acestor figuri odinioară toate la fel de închise? Oare sentimentul forței a dat echilibrul acestor oameni, altădată oarecum copilăroși în agitația lor nervoasă? Ceeace e sigur, e că țara și rassa s'au schimbat și că totul s'a mărit în această capitală, care astăzi se apropie de 6.000.000 locuitori.

Poliția japoneză percheziționează lucrătoarele cu prilejul unei recente demonstrații muncitorești.

Un concurs pentru alegerea unei vedete de teatru în Japonia modernă.

nei și ca întreg corpul ofițeresc să fie însuflețit de un patriotism atât de aprins, și ca în orice clipă să se găsească în ziare aluzii la acele comploturi fanatice, împotriva oamenilor de afaceri și împotriva politicienilor.
Să încercăm să privim limpede în această situație și mai presus de toate să căutăm ce este mai important.
Cel mai important lucru este că Japonia e nevoită să hrănească o populație care — dacă socotim și Coreea și Formosa — va atinge curând cifra de 93 milioane locuitori. Această populație crește cu aproximativ un milion pe an. E adevărat că proporția nașterilor e în descreștere și că în zece ani, după cum spun statisticienii, fluxul va începe să scadă. Dar până'n zece ani Japonia și coloniile sale vor avea peste o sută de milioane locuitori, cărora va trebui să li se adauge cei aproape 40.000.000 de mandciurieni chinezi. Se poate spune că în general, acești oameni trăesc din produsul pământului, care deabia le dă cât le trebue să trăiască, sau din industrie, care le îngădue să trăiască numai cu condiția ca exportul să continue. Intrucât lucrătorii sunt plătiți dela 60 până la 150 de seni pe zi, și întrucât mașinile industriale sunt perfecte, Japonia poate să vândă foarte eftin. Işi face treburile și poate

astfel hrăni cât de cât pe locuitorii săi. In ziua în care n'o va mai putea face, cu siguranţă că răsboiul va isbucni, indiferent în ce fel. Şi e uşor de închipuit că dacă militarii ar ajunge să ia puterea, ei vor arunca imperiul într'o aventură, chiar fără justificarea vreunei necesităţi imperioase. Guvernul actual, care se inspiră dela bătrânul şi venerabilul geronte, prinţul Saionji, preferă de bună seamă pacea răsboiului, pentrucă e alcătuit din oameni cari sunt în stare să măsoare pagubele unui conflict.
Dar această înţelepciune care se exprimă atât de mult prin manifestaţii împăciuitoare, îmi apare oarecum la fel cu acea capitală frumoasă la înfăţişare, atât de ordonată şi atât de calmă la suprafaţa pământului. Dar e destul ca o sguduitură să vie din adâncimi: pământul se clatină şi edificiile se năruesc. De unde poate veni această sguduire? Care ar putea fi pricinile ei?
Cu Statele Unite ale Americei, contrariu legendei, nu se poate vedea nici un motiv de conflict direct. Cele două ţări sunt cei mai buni clienţi una pentru cealaltă. Schimburile se cumpănesc, profiturile sunt importante. Există o veche ceartă de amor propriu: excluderea rassei nipone. E o rană a cărei gravitate nu trebue s'o nesocotim, şi pe care nici un naţionalist japonez n'ar putea-o uita. Dar amărăciunea e uşurată de diferite motive. Mai întâi Statele Unite au exclus la fel pe toate celelalte rasse, dela epoca acestei discriminări supărătoare. Japonezii spun chiar zâmbind, că dacă America a acordat independenţa Filipinelor, n'a făcut-o decât spre a putea interzice intrarea pe teritoriul ei a filipinienilor. Dealtminteri, imperiul britanic a adoptat exact aceeaş atitudine. Şi în faţa solidarităţii lumii anglosaxone, japonezii au trebuit să se resemneze.
Din punct de vedere technic, răsboiul cu Statele Unite, chiar după luarea insulelor Hawai n'ar aduce Japoniei nici un avantagiu important, de prim ordin. Ar trebui nu numai să se bombardeze porturile din California, dar chiar să năvălească pe teritoriu, spre a obliga Statele Unite să primească emigraţia niponă. Militarii japonezi, chiar cei mai exaltaţi, n'au nici o poftă să lupte cu Statele Unite, deaceea chiar aprobă politica de apropiere, care se urmăreşte de câteva săptămâni. Ei doresc din toată inima încheerea unui pact de neagresiune. Ministrul afacerilor străine, d. Kirota, a mers până acolo încât a sugerat neutralizarea unei zone largi în Oceanul Pacific.
Lipsa oricărui motiv de ceartă cu Statele Unite se întăreşte prin dorinţa vie de a avea mâini libere, în ceeace priveşte celelalte câmpuri ale politicei internaţionale. Dar aici Washington e circumspect şi condiţiile minime puse pentru un pact de acest fel, ar fi ca japonezii să se înţeleagă totodată cu Rusia şi eventual să se împace cu China. Se vede deci că nu prea e apropiat timpul când se va semna.
Cu Rusia Sovietică, Japonia întreţine relaţiuni economice fără mare importanţă, dar pe frontiera lungă care o desparte de Siberia, Mandciuria şi Coreea, se adună nouri. Cu doi ani în urmă, generalul Araki, pe atunci ministru de răsboi şi leaderul mişcării r naliste, se declara în mod de his partizan al unui răsboi contra Sovietelor. După părerea lui răsboiul era necesar spre a îngădui Japoniei să-şi asigure flancurile în Mandciuria şi a continua întreprinderea de pătrundere în China. Acest răsboi pe atunci era techniceşte foarte uşor; ruşii erau slabi în Extremul Orient, fără aprovizionare, fără întărituri, dispunând de efective reduse. Astăzi, şi-au adunat oameni şi material. E adevărat că tăind pur şi simplu Wladiwostokul de transiberian, Japonia ar putea reduce foarte uşor şi cuceri provinciile maritime, dar asta n'ar împiedica pe ruşi să întreţie prin nord şi prin est ostilităţi necurmate, aşa încât posesiunea provinciei maritime, cu un „Hinterland" cu neputinţă de ocupat, ar fi de un profit precar.
Astfel, pentru un moment cel puţin, spiritele care gândesc şi sunt destule în Japonia nu socotesc propice un răsboi cu Rusia. Bineînţeles că trebuie făcute toate rezervele pentru cazul în care elemente militare violente ar pune mâna pe putere. In cursul instrucţiei pe care justiţia o face asupra complotturilor din ultimul timp, s'au găsit ofiţeri cari să declare că prima etapă pentru dânşii era să bombardeze Tokio. Este evident că dacă asemenea exaltaţi ar guverna Japonia, am putea să ne temem de orice; dar aceasta e departe încă.
Ceeace reprezintă o cauză de conflict mult mai profundă şi mai reală pentru viitor, sunt, după părerea mea, relaţiile Japoniei cu Imperiul Britanic. Acest imperiu, dacă puterea niponă continuă să crească, va fi într'un viitor apropiat ameninţat în mod serios şi iată pentru ce la Hong-Konk, ca şi la Singapore, amiralitatea britanică lucrează cu febrilitate la fortificarea bazelor sale.
Ameninţarea e multiplă în formele ei şi în caracteristicile ei şi apropierea amicală poate să fie tot atât de periculoasă ca şi tendinţele agresive. O ţară ca Australia găseşte un avantagiu dublu într'o înţelegere economică strânsă cu Japonia. Ii vinde lâna şi poate să-i cumpere produsele fabricate de o calitate mereu în progres şi cu preţuri care desfid orice concurenţă. Ar fi nevoie de un respect cu adevărat sfânt al acordului din Ottava, spre a te duce să cumperi o bicicletă în Anglia, când japonezii o vând cu 15 yeni, adică cu 500 lei. Care este cumpărătorul australian care să nu cumpere mătasea artificială cu 10 lei metrul, şi mătasea pură cu un yen (circa 30 lei), numai pentru că marfa e din Japonia? Va refuza oare să facă afaceri cu oamenii cari dau posibilitatea crescătorilor de oi australieni să trăiască?
Dacă se stabilesc relaţiuni strânse şi nu văd cum ar putea să fie altfel, aceasta înseamnă dislocarea economică a bunurilor britanice şi într'o bună zi o Japonie devenită foarte puternică în faţa unei Australii disociate de metropolă, n'ar putea să se gândească la transpunerea execesului de populaţie într'un continent mare cât trei sferturi din Europa, unde domnesc 6 milioane de englezi?
Astfel nici un motiv de conflict cu America, nici un motiv profund de neînţelegere cu Rusia, afară de efectul moral al concentrărilor şi teama crescândă de aeroplanele ruseşti (n'au decât 300 klm. de sbor ca să bombardeze oraşele japoneze, construite din lemn şi din hârtie) dimpotrivă, o neînţelegere profundă cu metropola britanică, nelinişttă de soarta dominioanelor sale: iată liniile mari ale situaţiei internaţionale a Japoniei, astfel cum mi-au apărut de cum am sosit aci.

JULES SAUERWEIN

(Copyright by Realitatea Ilustrată)

Fata cu căciuliţă de zebelină

de C. GANE

O povestire din trecut, despre bunica lui Ion Ghica

DACĂ, cu toată sărăcia izvoarelor, se mai poate totuş spicui câte ceva din trecutele vieţi ale Doamnelor şi Domniţelor Române, apoi lucrul devine cu totul anevoios când e vorba de nevestele şi fetele boerilor de altădată. De aceea putem fi mulţumiţi de câte ori, din prăfuite documente, dintr'o veche scrisoare rătăcită, din câteva rânduri culese din amintirile vreunui călător străin prin ţările noastre, putem culege vre-o ştire despre aceste femei, care au trăit de mult, în alte vremuri, cu alte obiceiuri, dar pe acelaş pământ, cu aceleaşi suflete şi cu aceleaşi inimi ca acele de azi. Prin indiscreţiunea unei frumoase *lady* avem un mic portret psichologic al unei astfel de femei, care a trăit în Bucureşti acum 150 de ani — mai puţin decât un portret, abia o

Prinţul Nicolae

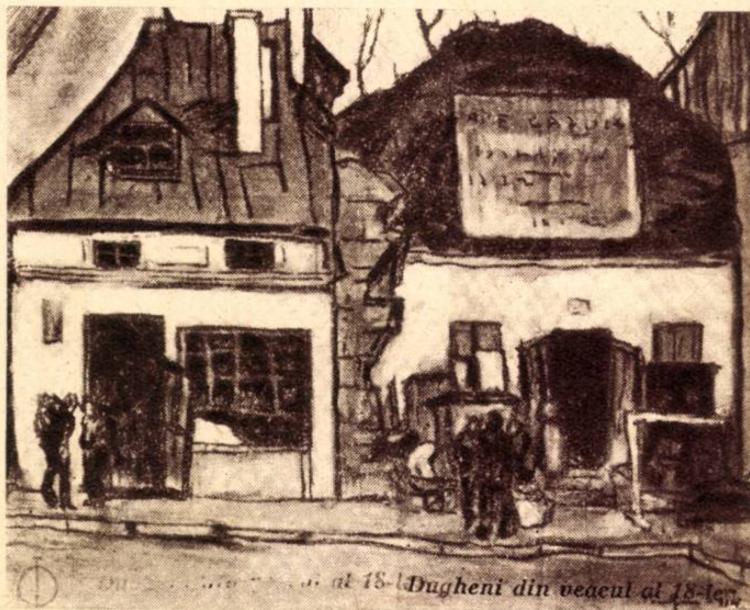
schiţă, în culori şterse, cu contururi nedeterminate, destul totuş pentru a vedea, a înţelege, a simţi, sufletul acelei fete cu căciuliţă de zibelină.

Dar, fiindcă un tablou fără ramă nu are nici un farmec, mă simt nevoit să arăt întâi cadrul în care a trăit acea tânără fată, tânără prin anii 1780.

*

În spatele palatului de Justiţie, cam între străzile Sfinţii Apostoli, Căzărmii şi Vânători, în preajma bisericii Antim, se întindea pe vremuri un loc mare, care forma o singură proprietate, a *Dudeştilor*, boerii cari în veacul al 18-lea au stat în fruntea protipentadei româneşti. Prin anii 1850 se mai vedea în dreptul podului gârlii dinspre strada Apolodor bolta unei porţi cu foişor deasupra, şi mai la stânga nişte case dărâmate fără acoperiş, fără uşi şi fereşti, în ruinele cărora locuise vestita Radovanca, ghicitoare şi vrăjitoare. Groasă şi chipeşă, descânta de şerpi şi de deochi, omora săricica în lapte de cuc, şi argintul viu în untură de ţinţar; plămădia dresuri, sulimanuri, da în cărţi, citea în palmă, arunca cu bobii şi aducea luna pe coş [1]) Că era vară, că era iarnă, cum se însera, la Rodovanca era bâlci, babe care milogiau dragostea fanţilor, naşi cari cereau ape pentru fine, boeri, cucoane, negustori, prostime. Şi într'o zi, prin preajma revoluţii dela 1848 Rodovanca muri. Dar cum n'auzise nimeni trăgându-se clopotele, lumea fu gata să creadă vorbele nebune ale unei vecine: că într'o noapte întunecoasă o pară de foc eşise pe coş şi, lăsând pe cer o dâră ca de mătură, a apucat-o înspre apus şi a căzut în depărtare.

Ruinele acele în care locuise o vrăjitoare, fuseseră casele Dudeştilor, neam stâns de mai bine de o sută de ani. Erau, încă după 1800, printre cele mai mari, mai bogate şi mai frumoase case din Bucureşti. Aveau un parter puţin adâncit în pământ — căruia i se zice azi *entresol* — şi două caturi deasupra. La catul d'intâi locuia boerul, că i-o fi zis în succesiunea anilor Radu, Constantin, Nicolae, sau Constantin al II-a, cel din urmă Dudesc. Era partea casei despre scara cea mare, cu un salon în mijloc, două odăi la dreapta şi două la stânga, mobilate cu sofale, cu perne împrejurul pereţilor, aşternute cu macaturi, şi perdele ţesute şi cusute în casă. Alte câteva odăi mici erau mai înspre fundul curţii pentru grămătic, pentru cafegiu, ciubucgiu şi feciori din casă. Catul de sus era al cucoanei şi ale cuconiţelor, cu camară de merinde şi cu odăile pentru croitorese şi pentru ţigăncile fete din casă. Jos (la *entresol*) locuiau cuconii, cu

Dugheni din veacul al 18-lea

dascălii lor, în rând cu sufrageria cea mare şi cu odăile stolnicilor, ale vătavilor şi a chelarului [2]).

Aceasta era casa, cam la fel de altfel cu toate casele boerilor mari din ţara românească şi din toată Moldova.

Iar încolo, peste tot locul acela cât era de mare, erau îngrămădite ecarete şi căscioare, unele lângă altele, de-ai fi crezut că e un sat întreg în cuprinsul acelei curţi: grajduri cu câte 30—40 de cai, şoproane cu trăsuri, rădvane, butci, căruţe, sănii — apoi case pentru vizitii şi pentru rândaşi, hambare pentru mălai şi pentru făină, cămări de băcănii, pitării, croitorii, cizmării, fierării, potcovării, coteţe pentru păsări, cocine pentru porci, staule pentru oi, vaci şi boi, să aibă boierul cu ce-şi hrăni curticica, la nevoie şi un an de zile. Bucătăriile erau într'un colţ anumit al curţii, vreo zece la număr. Dar podoaba casei Dudescului era grădina, cum nu mai era alta în Bucureşti. Căci în afară de livada cu fructe şi cu legume, cum o avea oricare altă casă boerească din ţară, mai era în spatele casei *„un parc englezesc"*.

Pe acesta îl făcuse marele ban Nicolae Dudescu, fiul grofului Constantin [3]). Purtat prin străinătăţi, pe la Braşov, pe la Pesta şi chiar pe la Viena, i se rafinase gustul boierului muntean, care în tinereţea lui trăise şi în Constantinopol. Şi cum Dudeştii erau de felul lor foarte mândri, întors în ţară banul Nicolae vru să arate lumei că e mai *„abitir"* decât ceilalţi neciopliţi de boieri, şi-şi trânti ca atare un parc englezesc de rămaseră bucureştenii cu ochii holbaţi.

În 1784 *Nicolae Dudescu* îşi mărita pe fata lui mai mare, Elena, cu boerul oltean Gheorghe Bengescu [4]), şi îndată după nuntă porni din nou în călătorie. Se duse la muntele Athos, la sfintele mânăstiri, pentru închinăciune. Intorcându-se apoi în ţară cu sufletul descărcat de păcate, îşi puse moşul toată râvna în căpătuirea celorlalţi copii ce-i rămăseseră: un fecior, Constandin, băiat încă tânăr şi foarte zburdalnic, care trebuia ţinut strâns în frâu [5]), şi o fată, Maria, cuminte, dar sburdalnică şi plină de viaţă, sentimentală şi expansivă. Fata aceasta trebuia măritată cât mai curând, că-i venise vremea. Şi cum tatăl ei era acum bătrân, un moş cu barba lungă albă, deabia mai ţinându-se pe picioare, iar mama ei, băneasa Dudeasca, era bătrână şi ea, şi atât de bolnavă de nici nu mai putea să iasă din casă [6]), se gândiră amândoi săşi pună fata sub oblăduirea Doamnei Marioara a Voevodului Nicolae Mavrocordat, numit

de curând Domn al Ţării Româneşti — doar s'o găsi acolo la curte un bărbat potrivit pentru ea.

Intr'o dimineaţă de vară — era la 15 Iulie 1786 — tocmai se sculase cuconiţa Maria Dudeasca din pat şi se plimba prin parcul englezesc al tatălui ei, când iată îi vine poruncă de la D-na să se gătească frumos şi să vină la Curte, c'a sosit în oraş o cucoană străină de neam mare, care o să vină la palat să se închine lui Vodă şi ei, şi vrea Doamna să fie înconjurată de fetele cele mai frumoase ale boierilor din Bucureşti.

Repede, repede, încep a forfota ţigăncile din odaie să gătească pe cuconiţa Maria. O spală şi-o piaptănă, îi freacă unghiile şi-i încondeiază sprincenele. Ii aduc apoi rochia cea mai frumoasă în borangic subţire şi-i potrivesc pe cap turbanul, puţin adus pe ochi. Dar nu, Mariei nu-i place turbanul, că-l mai purtase şi data trecută când fusese la

1) Ion Ghica: Convorbiri Economice I. Rădovanca.
2) Idem. Casa Dudescului.

3) Vezi Realitatea Ilustrată nr. 281 din 13 Mai cr.: Un başboier şi fata lui.
4) de care se desprăţi în curând.

5) Va fi ultimul Dudesc, şi cel mai vestit.
6) A murit în 1790 (N. Iorgă: Scrisori de boeri şi negustori olteni şi munteni).

urte. Să i se aducă căciuliţa de ibelină. In faţa oglinzii şi-o porivi singură, adusă pe ceafă, um se purta, şi cu şnurul de nătase spânzurând într'o parte. Gata. Fata Dudescului, în caretă rasă de patru roibi, cu vizitiul mpopoţonat pe capră şi cu arnăutul şi ţiganca în picioare la spate, merse la Curte, să se închine Doamnei. Din turnul palatului un ceauş-başa, anume orânduit pentru treaba aceasta, tocmai strigase cu glasul său puternic că ceasul este unul după miezul zilei.

*

Doamna *Marioara* a lui Vodă *Nicolae Mavrogheni*, era fiica bogatului bancher *Scanari* din Constantinopol, o greacă încă tânără, de vreo 30 de ani, puţin durdulie, dar frumuşică şi deşteaptă.
Insă cine era străina de neam mare care venia să i se închine? şi ce voia ea?

Lady Elisabeth Craven, născută în 1750, era fata contelui *Berkley*, unul din marii aristocraţi ai Angliei. Măritată la vârsta de 17 ani cu lordul Craven, care o părăsi după ce-i făcuse şapte copii, ea se despărţi de el

Lady Craven

şi începu să cutreere lumea pentru a-şi uita necazurile. Astfel ajunse, după multă cale, pe malurile Bosforului, unde de altfel văzuse, nu de mult şi din întâmplare, alaiul lui Mavrogheni, când ieşia din Serai, pentru a merge la Patriarhia din Fanar, să fie uns Domn al Ţării Româneşti. Intorcându-se acum în Occidentul Europei, ea trecea prin Bucureşti, şi ceru lui Vodă să fie primită de el şi de Doamna, deoarece caracteristica acestei femei era curiozitatea. O celebritate europeană n'a fost lady Craven niciodată, însă a fost o femee frumoasă — de la care ne-a rămas un adorabil portret din penelul lui Reynold — deşteaptă şi fină. Mai târziu — scurtă vreme după trecerea ei prin Bucureşti — se va mărita a doua oară cu markgraful *Alexandru* din Anspach, nepotul lui Frederic cel Mare, cel care-şi vându în 1792 principatul statului prusian. Călătoriile ei le-a descris cu vioiciune şi spirit, într'o cărticică apărută la Londra, şi tradusă pe franţuzeşte în 1789. Primirea la curtea lui Mavrogheni este arătată cu atâta farmec, încât ni se pare mai nemerit a-i da ei deadreptul cuvântul.

După ce spune cum a fost dusă la curte într'o caretă aurită, făcută, după credinţa ei, în anul întâi dela facerea lumei, şi cum fu primită de Vodă, care-i dădu tradiţionala dulceaţă şi cafea românească, şi după ce arată spaima ce-o cuprinde la auzul meterhanelei turceşti, Lady Craven, care fu condusă în apartamentele Doamnei urmează astfel:

„Principesa era aşezată turceşte pe divan, cu trei din Domniţele ei lângă ea, fete între 9 şi 11 ani [7]*). Principesa e o femee frumoasă, care seamănă destul de mult cu ducesa de Gordon. Ea are 30 de ani, trăsăturile feţei au multă dulceaţă, pielea e foarte albă şi părul bălai. E puţin grăsulie, dar e într'a şeasa lună, după alte şapte faceri. Doamna mă luă de mână şi mă aşeză lângă ea. Vodă, pentru a-mi da o dovadă de foarte mare respect a dat voe secretarului meu să intre şi el în harem, şi l-a aşezat chiar lângă el.*

„Erau acolo în odaie vreo 20 de femei; una din ele, în loc de turban, avea pe cap o căciuliţă de zibelină, adusă pe ceafă, (placé derrière ses cheveux, qui étaient attachés à une espèce de bourrelet). *Căciuliţa aceasta îmi plăcu foarte mult. Principesa îmi spuse că era fata unui boier din Bucureşti, îmbrăcată după moda muntenească.*

„După ce-mi puse fel de fel de întrebări, după cum le e obiceiul femeilor din Orient, mă mai întrebă dacă sunt îmbrăcată „pe franţuzeşte", şi-mi spuse că ar dori să rămân în Bucureşti un an de zile. Prinţul îmi spuse aceLaş lucru, dar i-am încredinţat pe amândoi că nu voiu rămâne mai mult de 24 ore. M'au poftit atunci să iau cina de seară cu ei, şi am primit, rugându-i totuşi să mă lase întâi să mă mai duc pe-acasă pentru a scrie câva scrisori.

„Când m'am urcat în trăsură, secretarul mi-a spus că primise poruncă să-mi arate un frumos parc englezesc a unui boer bătrân. Merserăm deci întâi acolo *şi văzui o grădinuţă cam cum o au preoţii noştri la ţară.*

„Stăpânul acestei grădini are o înfăţişare foarte venerabilă, o barbă mare, albă ca zăpada, şi e îmbrăcat cu un antereu lung de mătasă. Il ţineau doi feciori de subsiori, fiindcă umblă foarte greu. Mi-a dat fructe din grădina lui, şi tocmai când eram gata să plec, mă întâlnii în poartă cu fata cu căciuliţa de zibelină pe care o mai văzusem la palat. Ea fu atât de fericită să mă întâlnească în casa tatălui ei, încât îmi sări de gât să mă sărute, mă ţinea strânsă în braţe, şi mă înăbuşia desmierdându-mă. Cu mare greutate am putut să mă desprind de ea. Numele acestui respectabil bătrân este banul Dudescu, unul din cei dintâi boieri din Ţara Românească".

După cina de seară la curtea Domnească — masă foarte europeană, zice lady Craven — şi după o penibilă criză de râs la auzul, de doua oară, a meterhanelei, cu care Engleazoaica, melomană, nu era obişnuită, străina de neam mare plecă a doua zi la Sibiu, unde se întâlni cu Impăratul Germaniei. Ii transmise acestuia salutările lui Mavrogheni şi dorinţa ce-o exprimase Domnul Munteniei de-a trăi cu Impăratul în bună vecinătate, ceia ce-l făcu pe Iosif II-a să izbucnească în râs.

*

Şi acum ce rămâne din parcul englezesc al banului Dudescu? O grădină de preot de ţară! Iar fata cu căciuliţa de zebelină, Maria Dudeasca, s'a măritat în curând, spre fericirea părinţilor ei care mai trăiau, cu marele ban Scarlat Ghica, nepot de frate al lui Grigore Ghica, Domnul Moldovei, decapitatul din 1777. Maria Ghica ar fi putut fi şi cumnată de voevozi, căci fraţii bărbatului ei au domnit amândoi: Grigore de la 1821—28 şi Alexandru de la 1834—42. Insă, ca şi sora ei Elena Bengescu, Maria s'a despărţit de bărbatul ei, care a murit de altfel tânăr, în 1802.

Marele merit al Mariei Dudeascăi a fost însă acel de-a fi fost bunica lui Ion Ghica, beiul de Samos, om de stat însemnat şi scriitor de mâna întâi, autorul celebrelor „Scrisori" şi „Convorbiri Economice".

---

7) Aceste au fost mai târziu: Doamna Smaranda Scarlat Callimachi, şi Domniţele Ralu Şuţu, şi Sultana Manu. Nicolae Vodă Mavrogheni a mai avut încă trei fete şi trei băeţi, în total 9 copii. Dar nici unul din fii n'a avut posteritate. Toţi Mavrogheni de mai târziu se trag din Dumitru, fratele lui Nicolae Vodă.

LUPTA PENTRU STĂPÂNIRE ÎN ARABIA

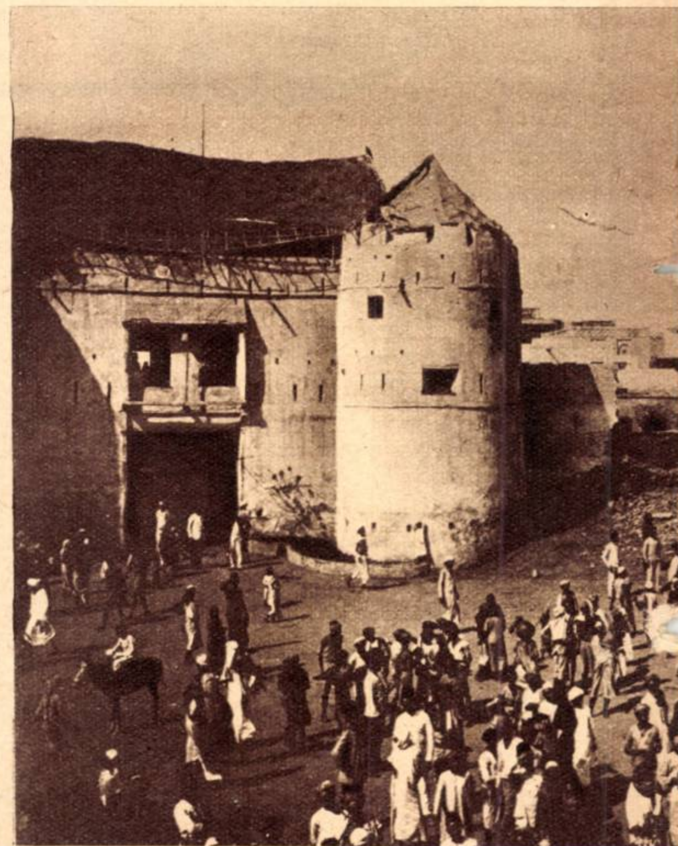
Reacțiunea marilor puteri față de posibilitatea creerii marei Arabii. O luptă care datează de secole.

ÎN peninsula arabă, care a fost din totdeauna un focar de neliniște și de ațâțare împotriva Turcilor și a cărei pacificare a costat de fiecare dată mari sacrificii bănești și omenești, s'a petrecut în ultimele săptămâni o schimbare care poate furniza puterilor interesate din Orient griji mari. Englezii și Italienii au trimis vase de război în Marea Roșie dealungul țărmului Yemenului. Francezii, care au pe țărmul opus Djibouti interesul unei poziții puternice pentru legăturile cu Adis-Abeba și pentru sud vestul Arabiei, vor urma foarte curând pentru a asigura liniștea traficului în Marea Roșie, calea cea mai importantă spre oceanele Indian și Pacific unde se găsesc coloniile lor. Ce trebue să se fi întâmplat însă acolo pentru a convinge marile puteri să întrebuințeze o atât de importantă aparatură răsboinică compusă din avioane și vase de război trimise în regiunea Yemenului?

În istoria Arabilor s'a mai întâmplat în repetate rânduri ca gelozia, invidia și dorința de stăpânire a celor mai tari să pună fără motiv în funcțiune armele împotriva celor slabi, pentru a intra în posesiunea bogățiilor și frumuseților pe care aceștia le posedau. Luptele disperate pentru stăpânirea Yemenului au început încă din secolul II-lea înainte de Christos când anticii numiau acel ținut „Arabia Felix" (Arabia fericită). Această denumire era foarte justă pentru un imperiu care datorită marilor sale bogății din regiunea muntoasă și situației sale în drumul caravanelor care purtau țesăturile cele mai scumpe ale Indiei spre Egipt și de acolo spre Grecia și Italia, — putea fi socotit ca unul din cele mai bogate din antichitate. După mai multe stăpâniri, care au ținut mai bine de 3000 de ani, țara a căzut în mâinile Islamului. Când s'a descoperit calea pe apă spre India care înlătura transportul lung și periculos prin Arabia, decăderea acestei țări s'a produs cu o iuțeală vertiginoasă.

Construcții minunate, temple și palate cu halluri mărețe, drumurile săpate în munți cu o regularitate aproape îndrăzneață, ale căror urme

se mai pot vedea în unele locuri și astăzi, furnizează mărturia că acolo a fost odată cel mai bogat și mai strălucitor centru de cultură arabă, pe timpul domniei regilor Main și Saba. De pe vremea aceea nu au rămas decât inscripții pe coloane și ziduri prăbușite, — rămășițe ale clădirilor impozante. Din păcate aceste resturi minunate de istorie antică au fost distruse de vandalismul arabilor fanatici care au transformat totul în ruină pentru a întrebuința pietrele cu inscripții, la clădirile noi pe care și le-au ridicat. Din cauza sălbăticiei locuitorilor săi, Yemen contează prin tre cele mai necunoscute colțuri ale pământului; e o regiune despre care vorbește mai mult legenda decât descoperirile reale. Din anul 1508 când Yemenul a fost vizitat de primul European, nu s'au strecurat pe acolo decât numai întâmplător, alăturați de vreo caravană, cercetătorii istorici. Mulți dintre ei, ca Hagen, Forthal, Sietzen, Langer, Burchardt, Benzoni și prietenul și colaboratorul meu Meyns, au căzut ca sacrificii ale științei; parte asasinați de arabi bandiți și fanatici, parte doborâți de clima insuportabilă. Mie însumi mi s'a interzis de către guvernatorul din Yemen, Oali din Sanaa, în timpul celor 12 luni când am stat la Yemen, să parcurgă distanța periculoasă dela Capitală — *Sanaa* — până la cele două metropole antice *Marib* și *Sinoach* unde s'au desfășurat pe vremuri luptele cele mai mari între vechii arabi și turci. Și aceasta cu toate că mă deprinsesem să trec prin multe regiuni unde mi-a fist viața în pericol.

In ultima vreme Turcii au încercat în repetate rânduri să se întărească în interiorul țării, totuș ultima ocupație încununată de succes a fost în

Stânga: *Țărance arabe pornind cu obiecte de vânzare spre oraș. Arabi mai instruiți care au meserie de scribi și cititori publici.*

Dreapta: *Imprejurimile Taizului: un sistem primitiv de a bătători grâul lăsându-l să fie călcat în picioare de boi, așa cum scrie la biblie. Ruinele unuia dintre cele mai importante și mai bogate orașe ale Arabiei: Mokha.*

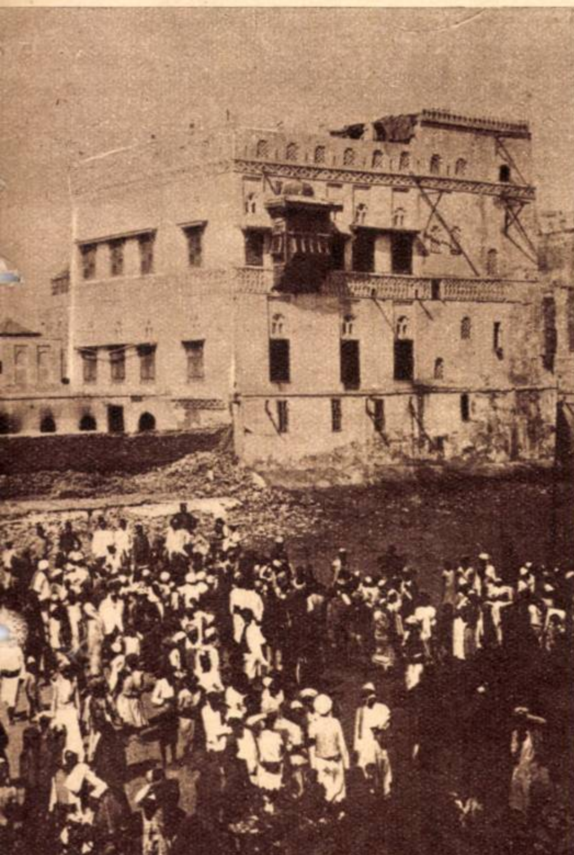

1871; în 1921 după cumplitul flagel mondial a luat sfârșit și aceasta, lucru cu atât mai trist pentru Yemen, cu cât în răstimpul acela de jumătate secol a fost apărat de invaziunea triburilor străine și — mai ales — cu cât Turcii începuseră o serie întreagă de opere civilizatorii printre care construirea unui imens funicular în munți la o înălțime de 2260 metri. Această construcție — începută sub supravegherea mea a fost distrusă la începutul războiului provocând pierderea multor suflete.

In perioada postbelică, domnitorul Yemenului, Iman Jahia, a trebuit să lupte în repetate rânduri împotriva năvălitorilor care vroiau să-i prade țara, reușind să-i doboare de fiecare dată. Când însă Regele Abdul Hazis după ce-și în-

Piața palatului la Sanaa. Triarea cafelei într'o casă de export din Sanaa.

In sudul Yemenului: Taiz (10.000 de locuitori) oraș foarte bogat

tinsese stăpânirea la Nordul şi vestul peninsulei, cucerind şi oraşele sfinte Mekka şi Medina şi-a îndreptat privirile şi spre alte ţinuturi, oprindu-se fireşte asupra bogatului şi frumosului Yemen, al cărui domnitor era şi el foarte bogat. O biruinţă asupra lui Iman, a cărui dinastie venise de mii de ani în ţară, ar fi însemnat pentru Rege o ridicare enormă şi mai ales — realizarea visului său: „Arabia mare" sub stăpânirea sa. Numai datorită configuraţiei cu totul speciale a terenului din Yemen, Regele nu a putut dobândi încă victoria pe care materialul său modern de război trebuia s'o înregistreze de mult asupra lui Iman care se folosia de vechile posibilităţi de luptă păstrate de la Turci. Afară de acest Iman are astăzi mai bine de şaizeci de ani şi este de mult timp suferind, astfel că nu poate înfrunta cu forţă egală pe puternicul arab. Şi dacă tratativele de pace rămân fără nici un rezultat şi Yemeniţii se retrag în munţi, victoria deplină a lui Abdul Azis apare foarte problematică. In orice caz aceste lupte au determinat marile puteri să-şi trimeată întăririle pe ţărmul Yemenului căci nimeni nu poate vedea cu ochi buni o prea mare extensiune arabă.

Ing. ROBERT DEUTSCH

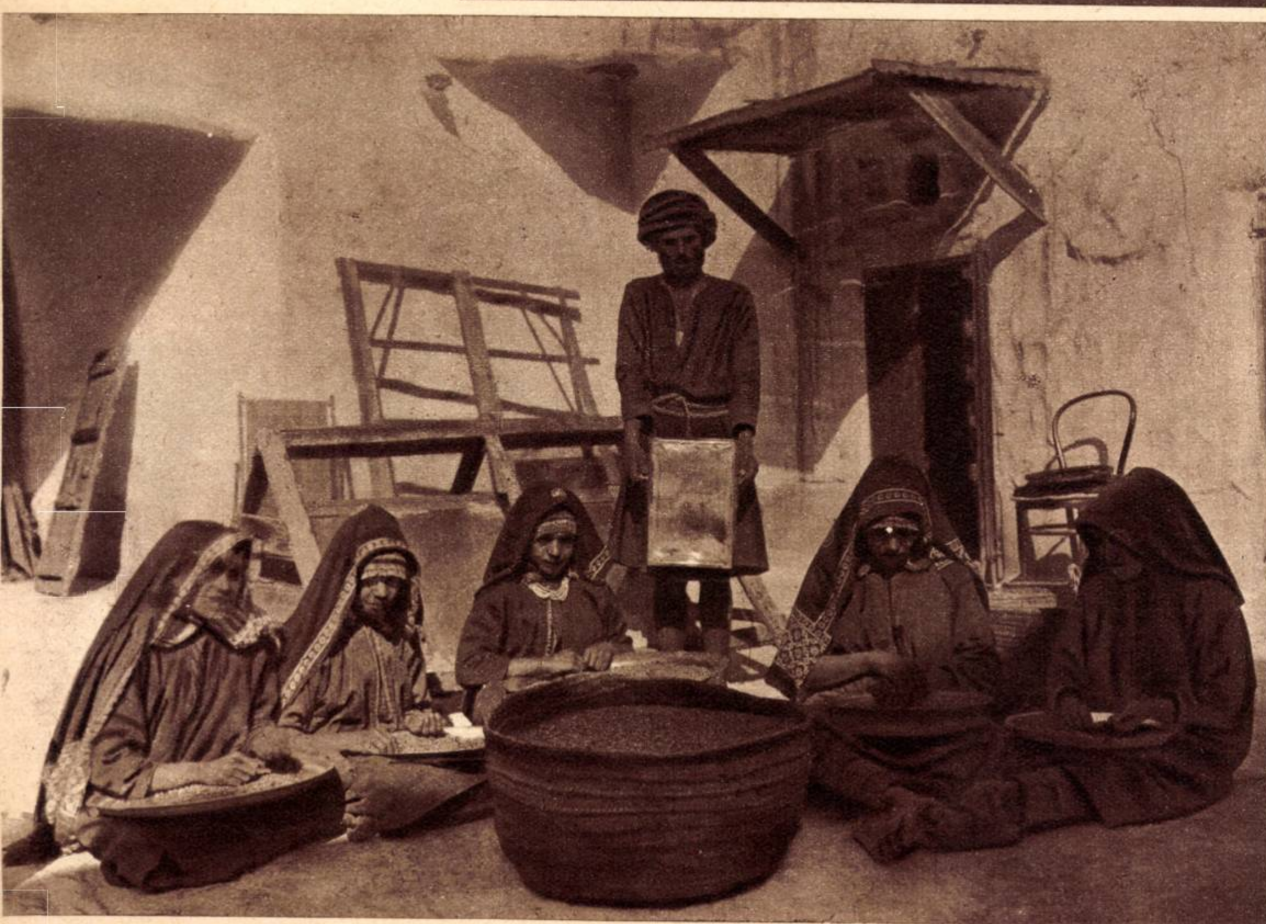

Napoleonul Arab

SE întreabă omenirea dacă nu cumva începe să se realizeze visul Napoleonului Arabiei, acel bătăios sultan din Neged care năzueşte s(reconstruească pe ruinele imperiului otoman străvechea împărăţie a Ommiazilor... Se ivesc oare zorile unei Arabii unice şi unită? Negreşit, evenimentele se precipită, însă e greu de prevăzut care vor fi consecinţele. Multe puteri sunt interesate de-adreptul în această chestiune şi chiar Anglia, care acum treizeci de ani îl căuta pe Ibn Saud — refugiat sub ocrotirea şeicului Muharak — ca să-l înarmeze pentru recucerirea teritoriilor sale, priveşte cu pesimism într'un viitor din ce în ce mai turbure. Dinastia lui Ibn Saud — sultani ai Negedului, de veacuri îndelungi — s'a sprijinit întotdeauna pe secta *wahabită*, veche de trei sute de ani şi plămădită în Capitala Riad ca o mişcare reformistă a islamismului care începuse să se deslâneze. Când lordul Curzon — pe atunci vice-rege al Indiilor — îşi puse în gând să trezească ambiţia lui Ibn Saud, se bizuia pe vechiul „divide et impera". Napoleonul arab ar fi alungat pe turci din Nedjed şi ar fi închis golful Persic' concurenţilor Marei Britanii. Insă, în timpul războiului se ivi prima deziluzie. Mişcarea pseudo pan-arabică, condusă de colonelul Lawrence şi de Prilby, pusă la cale în Oxford nu avea nimic de a face cu mişcarea pan-arabică autentică a peninsulei roşii.
Ibn Saud, domnind pe tronul strămoşilor săi făuria visuri cu mult mai mari şi atunci englezii uneltiră să-i creieze un protivnic temut în persoana bătrânului Hussein I, şeicul din Mecca, şeful ascemiţilor, proclamându-l pe acesta rege al Hedjazului şi

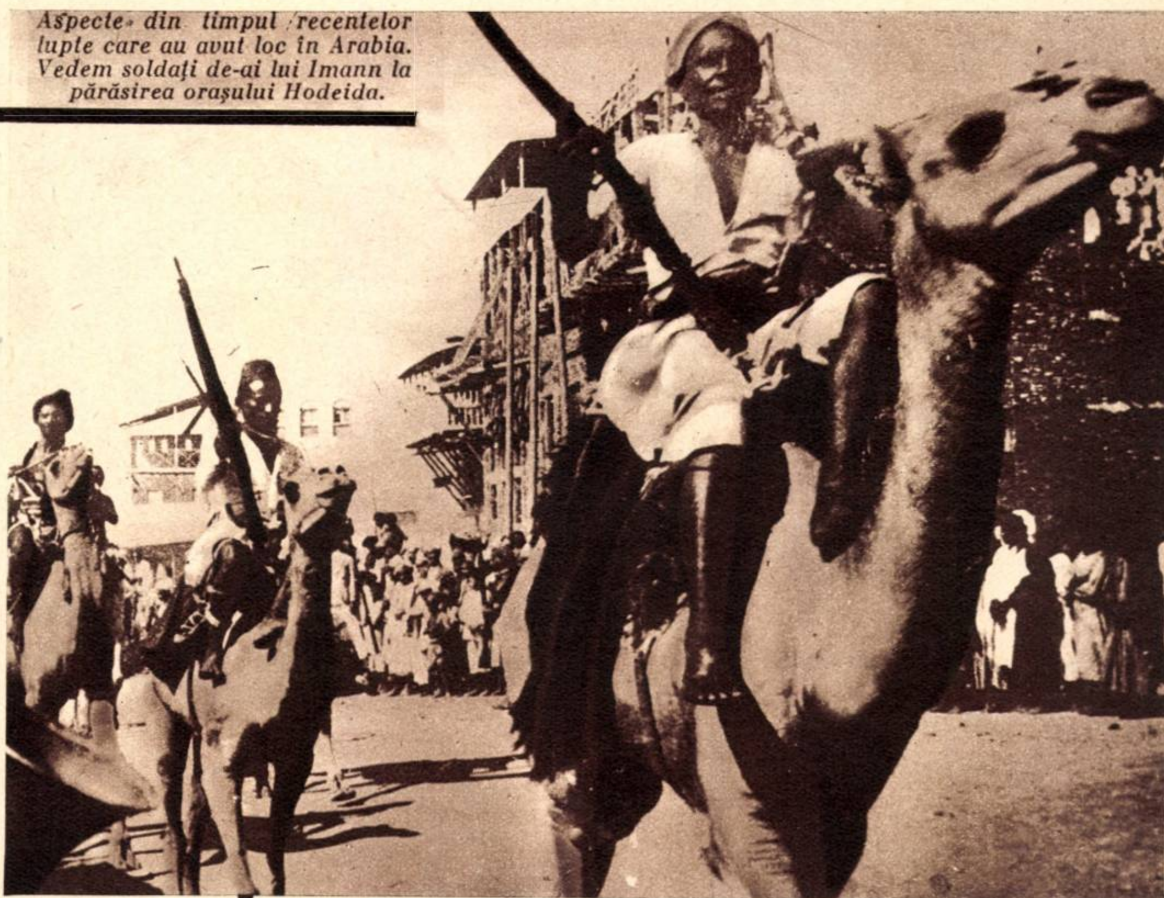

Hodeida (60.000 de locuitori) cel mai important post al Yemenului.

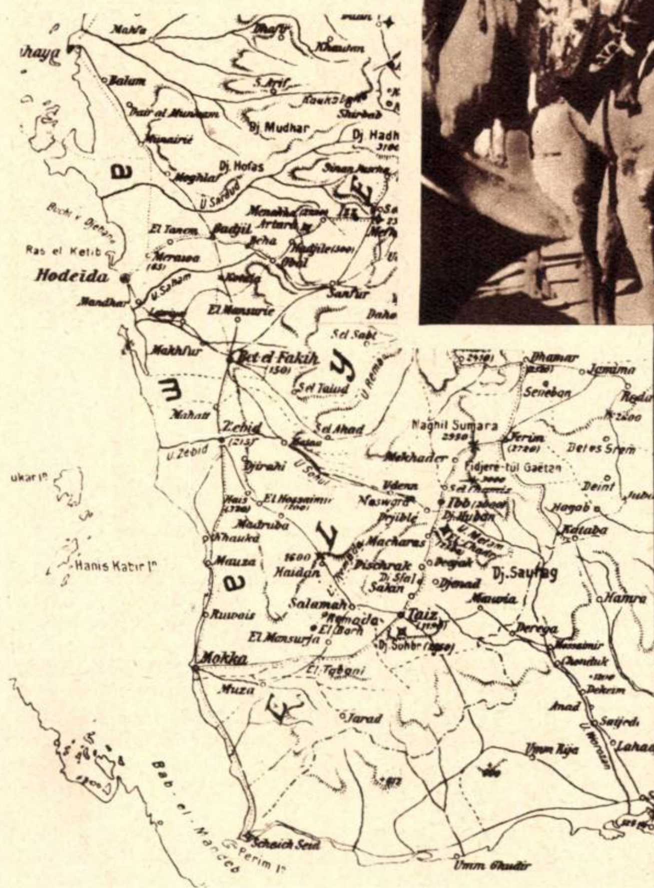

atribuind fiilor lui coroanele Irakului și Transjordaniei. In chipul acesta s'ar fi avut o confederație panarabică înlăuntrul căreia se încorporau Hedjazul, Siria, Palestina, Transjordania și Irakul (Mesopotania). Dar acest plan măreț se nărui din pricina luptei dusă de Franța împotriva lui Fayçal care pierdu tronul Damascului și-l căpătă în schimb dela englezi pe acel al Bagdadului. Fratele lui, Abdalah, urcă trejtele puterei supreme în Amman. Totuș Napoleonul arab nu vedea cu ochi buni această împărțire de suveranitate între ascemiți, dușmanii lui seculari. Rupe toate legăturile cu Londra, respinge orice ajutoare în bani și munițiuni și înalță steagul revoluției massându-și trupele la frontiera Hedjazului. Deslănțui astfel o ofensivă uriașă contra locurilor sfinte, silindu-l pe bătrânul Hussein să abdice în favoarea fiului său, Ali care, nefiind în stare să opună nici o rezistență față de năvălitor, fugi în Irak. Intrând în Mekka, Napoleonul arab se încoronă rege, visând apoi să transforme peninsula într'o împărăție. Ar fi fost de ajuns să-l măture pe Iman Iahia din Yemen, un adversar formidabil. Și dădu semnalul unei lupte aprige, însă condusă pe îndelete...

Acum opt ani, trupele lui Ibn Saud ocupau ținutul Asir, năvălind după aceea în Nedjiran, un protectorat al Yemenului. Aci avură loc primele ciocniri sângeroase, după care urmă un șir neîntrerupt de lupte crâncene, pustiitoare.

Aspecte din timpul recentelor lupte care au avut loc în Arabia. Vedem soldați de-ai lui Imann la părăsirea orașului Hodeida.

Invinsul emir al Asirului, Idrissi, căutase refugiu la Iman pe care-l ațâța să respingă rivalul cotropitor. Scânteia fu aprinsă de auto-instalarea lui Ibn Saud ca „suveran al Arabiei Saudiene". Iman, voia să recucerească cu orice preț pierdutul Nedjiran și să-l reinscăuneze pe Idrissi în tronul Asirului. Momentul era cât se poate de prielnic, deoarece numeroase triburi saudiene începeau să se răscoale împotriva regelui din Mecca, iar displomația britanică avea un spin în inimă prin revărsarea acestei ambițiuni atât de primejdioasă. De fapt, Ibn Saud, după câteva hărțueli și cucerirea unor ținuturi de la sud, ceru pace și astfel fuse

Jos: Trecerea în revistă a trupelor turcești la Sanaa.

convocată conferința dela Abha. Adevărul adevărat este că el căuta pe toate căile să câștige timp și, de fapt, respinse orice propunere de cedare a teritoriilor cucerite.

Intr'acestea, Iman se străduia să dobândească protecțiunea engleză, renunțând la drepturile lui asupra a nouă state mici, și punea la cale o ofensivă formidabilă dând comanda trupelor fiului său Seik-u Islam. Dar soldații yemeniți pierduseră orice încredere din cauza plății neregulate. Portul Hodeida căzu în curând în mâinile Napoleonului arab care astăzi mărșăluește victorios spre Sanaa, capitala regatului dușman...

Anglia și Italia, cari au interese vitale în Marea Roșie, s'au grăbit să trimită vase de războiu într'acolo pentru ocrotirea bunurilor și a vieții conaționalilor.

G. R.

Iritațiunea gastrică

Datorește adeseori începutul său unui exces de aciditate stomacală. Cum cazurile serioase necesită un regim de mai multe luni de tratament riguros, ar fi prudent ca de la cea dintâi durere, să nu se neglijeze nimic pentru a pune capăt suferințelor dv., arsurile, crampele de stomac și vărsăturile sunt indiciile cari nu lasă nicio îndoială și puteți obține o ușurare vădită luând o jumătate linguriță de Magnesia Bisurata în puțină apă după masă sau atunci când durerea începe să se simtă. Acest anti acid atât de cunoscut neutralizează aciditatea și înlătură astfel orice inflamație a mucoaselor gastrice. Magnesia Bisurata se găsește de vânzare la toate farmaciile și drogueriile la prețul de lei 75, sau în format mare economic lei 110.

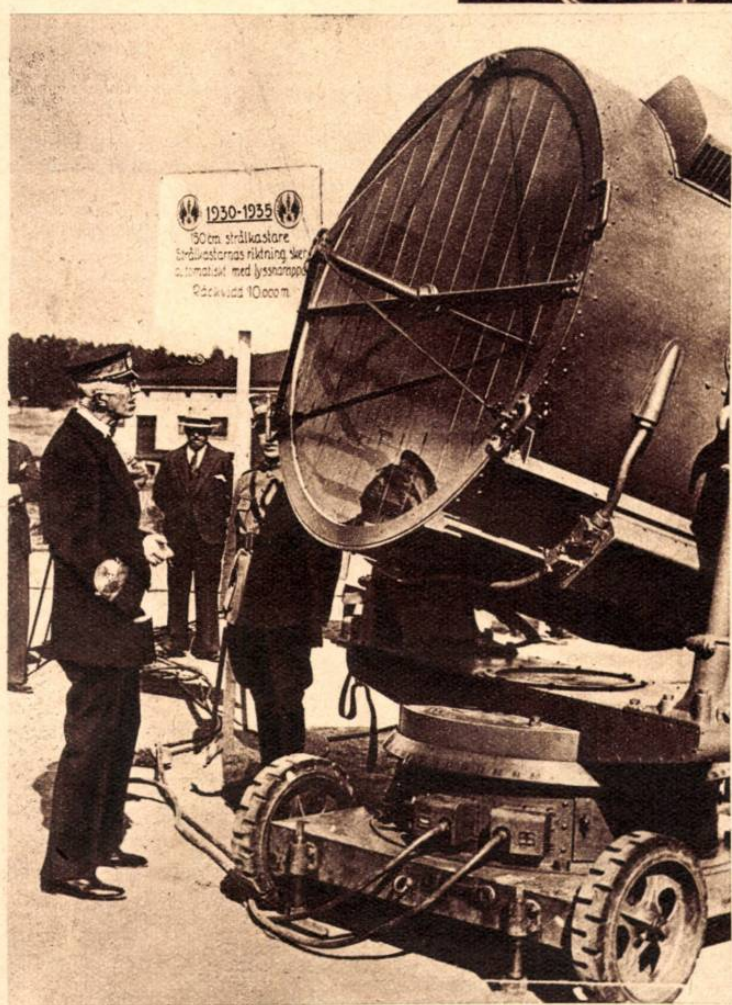

Duminica trecută s'a sărbătorit în Capitală ziua copilului. In fotografiile noastre vedem procesiunea copiilor pe calea Victoriei.

Din toată lumea

George R. Pond (stânga) şi Căsare Sabelli au zburat cu avionul la „Leonardo" de la New-York la Roma fără escală.

Regele Gustav al Suediei a vizitat recent la Stockholm o expoziţie de aparate pentru apărare antiaeriană.

La Düsseldorf s'a instalat de curând un sistem de salvare subterană pentru lucrătorii otrăviţi de gaze în fundul canalelor. In fotografia de mai jos, vedem salvarea unui lucrător.

SGUDUITOAREA ODISEE a lui INSULL

— Mărirea şi decadenţa magnatului american —

PUŢINE personagii din zilele noastre au la activul lor o viaţă atât de sbuciumată, atât de bogată în vicisitudini şi peripeţii tragice, ca faimosul bancher american *Samuel Insull*.
Numele său actualizat de recentele tribulaţiuni prin care a fost nevoit să treacă magnatul de odinioară, a devenit astăzi popular marelui public.
Dar viaţa sa mai interesantă ca cel mai pasionant roman, este în general necunoscută.
Tragedia mişcătoare a unui semi-zeu, svârlit deodată din Olimp! Odiseea lui apare, în tot tragicul ei numai acelora care au cunoscut înălţarea prodigioasă şi prăbuşirea sguduitoare a vreunuia din regii acestei lumi. Căci Insull a fost multă vreme *„regele electricităţii"*.
A început în sărăcie, acum câteva decenii. Era fiul unor evrei bogaţi, care-şi pierduseră averea, dar nu se lăsau abătuţi de mizerie, ci luptau cu îndârjire.
Tânărul Insull debutează în chipul cel mai umil. Intră ca practicant la un birou, unde învaţă stenografia şi dactilografia. Soarta a voit ca să fie angajat ca steno-dactilograf tocmai de celebrul *Edison*. Pe atunci Insull n'avea nici 20 de ani, iar inimosul inventator al fonografului, era ocupat cu punerea la punct a lămpii electrice cu incandescenţă. Insull, inteligent, colaborează la aceste lucrări, ajunge secretarul lui Edison, pe care-l însoţeşte la Paris. Prin aceasta, situaţia îi era asigurată.
Dealtfel a avut grije să şi-o asigure şi printr'un procedeu care deşi nu e recomandabil, denotă însă la acest tânăr, o îndrăsneală egală cu energia lui.
El era acela care prezenta în fiecare zi lui Edison scrisorile pentru semnare. Intr'o zi, el a strecurat în acest curier, — fără s'o spună inventatorului — un act, care i-a asigurat de fapt exclusivitatea vânzării nouei lămpi cu incandescenţă.
E drept că Edison a protestat în urmă, dar faptul fusese îndeplinit, inventatorul îşi pusese semnătura, prin surprindere.
Edison care aprecia calităţile lui Insull, a primit situaţia şi l-a păstrat pe fostul său slujbaş, printre colaboratorii săi cei mai utili Cei doi americani se completau foarte bine: Edison *crea* şi Insull *vindea*. Ştia să vândă atât de bine, încât a ajuns stăpânul absolut al aproape tuturor întreprinderilor de gaz şi electricitate în imensul teritoriu al Statelor Unite. Reuşia astfel, să câştige pe an, vreo 14 miliarde de lei. Era stăpânul oraşului Chicago.
Dar ambiţia sa nu mai avea alte margini decât ale falimentului. Insull vedea lucrurile în proporţii atât de mari, încât a ajuns să angajeze nu numai enormele beneficii ale prezentului, ci şi viitorul. Falimentul său, când a fost cunoscut, a fost declarat fraudulos. Marele Insull era ameninţat de Sing-Sing. Deaceea a fugit...
Insull porni ascuns pe un vapor italian şi petrecu câtva timp la Roma, până ce poliţia italiană îl expulză. Un avion al companiei „Aero Expresso" îl conduse la Atena, în ziua de 8 Octombrie 1932.

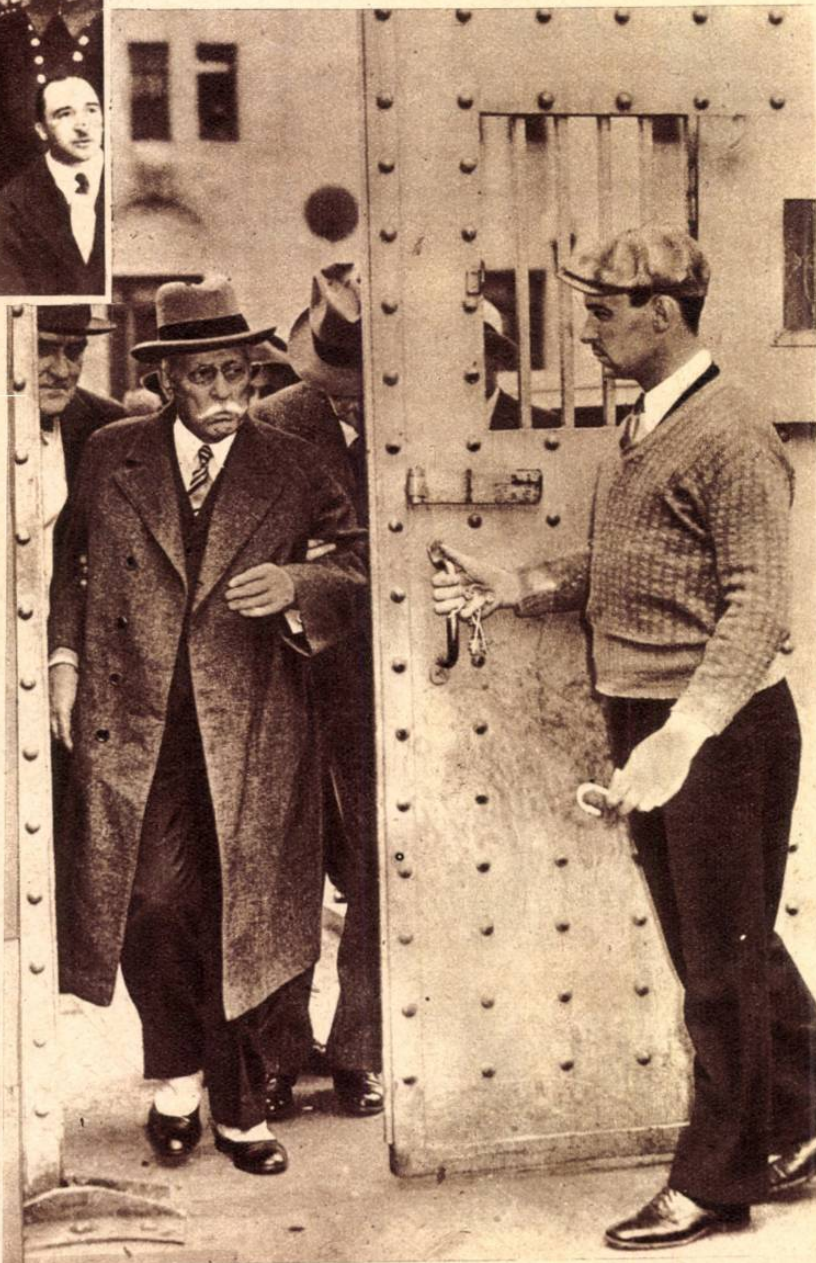

O GOANĂ INDÂRJITĂ

Ce distanţă enormă între colaboratorul lui Edison, inventatorul insullinei, (acest minunat remediu, care a permis lupta eficace împotriva diabetului) şi persoana speriată, pe care avionul italian o debarcase la Atena. Insull nu mai era decât un ins, scos de sub protecţia legilor.
O ţară întreagă — puternica Americă — lupta împotriva lui cu arme teribile.
Poliţia din Chicago trimite la Atena o echipă de câţiva detectivi — aleşi dintre cei mai îndrăsneţi din America — un judecător şi alţi câţiva agenţi secreţi, cu misiunea să-l prindă pe Insull, viu sau mort.
In fruntea detectivilor era un grec americanizat, *Petru Riso*, un om lipsit cu desăvârşire de orice scrupule.
Acesta imaginase un plan demn de un gangster.
Rizo îşi propusese să-l atragă pe Insull în preajma sa şi să-l ridice cu forţa într'un automobil, al cărui şofeur îi aparţinea, urmând ca apoi să-l transporte ca prizonier la Legaţia Americană, teritoriu american, unde Insull nu depindea decât de ·iţiştii Statelor Unite.

Agenţii lui Riso, care l-au urmat timp de trei luni, împărtăşiau mentalitatea şefului lor. Unul din ei, *Jan Halgan*, s'a angajat ca un falş jokeu pe terenurile de curse din Atena, numai ca să poată afla, prin intermediul marilor jucători, secretul intrărilor şi eşirilor marelui financiar.
Antonio Rizo, Emma Young şi Manuel Kseller, trei alţi agenţi plătiţi de creditorii lui Insull, frecventau localurile de petrecere, având misiunea să-l atragă în aceste locuri pe bancherul american. Aci agenţii făceau pe marii jucători şi se arătau atât de generoşi, încât fură imediat admişi în cercurile mondene. *Juan Milanovici* juca rolul personajului mut. Era un vechiu excroc internaţional, căruia guvernul Statelor Unite îi făgăduise o sumă importantă, dacă va reuşi să captureze pe Insull.
Milanovici se instalează la hotelul „Grand Bretagne" din Atena, sub numele de *„Marchizul Harco de Garndi"* şi intră în relaţiuni de afaceri cu marele financiar. In realitate însă Milanovici făcea un dublu joc. Abia în urmă s'a aflat că el a fost acela, care a vândut lui Insull, în schimbul unei mici averi, secretul planului de atac, conceput de Statele Unite pentru prinderea bancherului falit.
Poliţiştii din Chicago erau ajutaţi în misiunea lor de d. *Forest Harnest*, un substitut al procurorului din Chicago, un magistrat pe care Statele Unite îl trimisese în Grecia, pentru a reclama pe Insull, pe cale legală.

Bancherul Insull la Constantinopol unde a fost capturat.
Şi apoi la poarta de fier a închisorii din Chicago unde a fost depus. Temnicerul făcându-i loc cu politeţă în celulă.

Dar d. Harnest se sinchisia foarte puţin de procedură. El ţinea cu orice chip să pună mâna pe Insull. Nevastă-sa îl asista în această campanie.

Pe când procurorul se stabilise la hotelul „Grande Bretagne" soţia sa se mulţumi cu o modestă pensiune de familie. Ea părăsi rochiile costisitoare, adoptă numele de *„Miss Maud Wick"* şi se dădu drept o institutoare irlandeză, bună stenodactilografă, încercând astfel să se angajeze în serviciul bătrânului Insull. Era cât p'aci să reuşească, dacă Milanovici n'ar fi denunţat-o aceluia pe care trebuia să-l prindă.

Conspiraţia se găsia în această fază, în momentul când guvernul Statelor Unite reclamă pe cale oficială prin intermediul ambasadorului său, extrădarea lui Insull. Judecătorii greci însă au respins această cerere.

Statele Unite nu s'au dat bătute şi au cerut expulzarea indezirabilului. Pentru a ajunge la acest rezultat, ei n'au cruţat nici o măsură. Astfel, americanii au ameninţat că, în caz de refuz, vor aplica represalii celor 500.000 de greci, aflători în Statele Unite.

S'a încins atunci o discuţie înfierbântată în sânul cabinetului grec. Trei miniştri au ameninţat cu demisia, dacă se va da ascultare presiunei americane, iar unul din ei, d. Monţuridis s'a retras chiar din minister. In cele din urmă însă, preşedintele consiliului Tsaldaris a opiniat că „Grecia este prea mică pentru a indispune America" şi astfel a convins pe colegii săi să admită expulzarea lui Insull. Aceasta s'a petrecut în Decembrie 1933. S'a acordat totuş falitului un răgaz, îngăduindu-se să rămână în Grecia până la 14 Martie 1934.

FUGA LUI INSULL

La 13 Martie Insull a dispărut...

Fuga lui Insull din teritoriul grec a fost fără îndoială faza cea mai romantică din odiseea sa. Ea însemna victoria unei contra-conspiraţii.

Dar să povestim cum s'au desfăşurat evenimentele:

Pentru a se apăra împotriva puterii americane, Insull nu dispunea numai de banii săi, ci şi de ajutorul câtorva prieteni devotaţi.

Printre aceştia, trebue să numim în primul rând o femee: *Lili Kujumzoglu*, care — fără a fi amanta lui Insull, — l-a apărat dintr'un spirit fanatic de răsbunare.

Lily, o veche prietenă a d-nei Insull, era sora *Despinei Davidovici*, spioana, pe care marele consiliu de războiu din New-York a condamnat-o la moarte, în Aprilie 1918 şi care s'a spânzurat în celula sa din închisoare.

Despina Davidovici, supranumită pe atunci *„frumoasa turcoaică"*, se născuse dintr'o mamă greacă şi un tată muntenegrean.

După ce divorţase de un inginer francez din Constantinopole, devenise tovarăşa d-rei *„doktor"* una din conducătoarele spionajului german în timpul războiului mondial. Despina a primit să fie spioană în serviciul Germaniei. Hărţuită la Berlin şi la Londra de poliţia franceză, care o supraveghia din 1916, ea se refugiase în America. Graţie informaţiilor ei, germanii au putut torpila vasul *„Lusitania"*. In 1918, amantul ei, grecul *Mejas*, a denunţat-o şi astfel a ajuns să fie condamnată la moarte.

Inchinându-şi viaţa pentru salvarea lui Insull, Lili Kujunzoglu, al cărei soţ plecase la capătul pământului, ca să-şi refacă averea, nu se gândia decât să-şi răsbune sora.

In acest scop, concepe un plan magistral. Anunţă, prin d-na Insull, că financiarul american hotărîse să fugă, deghizat ca popă grec, şi în acest timp, îi vopsi barba şi părul, pregătindu-l să se îmbarce pe vasul *„Maiotis"*, al cărui echipaj avusese grije să-l mituească dinainte.

La 13 Martie, un popă ieşi într'adevăr din apartamentul lui Insull, apartament care — amănunt picant — era situat în apropierea ambasadei Statelor Unite. Un poliţist grec, *Vasilis Galanos*, pe care Lili îl mituise deasemenea, atrase pe toţi ceilalţi poliţişti în urmărirea preotului.

Omul, un adevărat popă, *Popa Gymnazios*, un călugăr tămăduitor, care tocmai încasase 500 de dolari, se lăsă arestat, dar multă vreme nu mărturisi că el nu era Insull.

Intre timp, s'au petrecut două operaţii succesive: adevăratul Insull fugise printr'o poartă dosnică, iar un „sosie" al lui Insull, *Dinos Arnautis*, un cerşetor, căruia i se dăduse 200 de dolari, juca rolul lui Insull, apărând la fereastră. Insull se urcă într'un taxi şi un şofeur binevoitor îl conduce la vasul *„Maiotis"*, care trebuia să ridice ancora în aceeaş zi.

Acest şofeur, *Niculae Murelatos* — după cum s'a aflat în urmă, — era un conducător binevoitor. El ţinea numai să se răsbune împotriva Americii, deoarece cu un an înainte, fusese dat afară dela ambasada americană.

Vasul, care-l ducea pe Insull, trebuia să se îndrepte spre Marea Roşie. Aci, financiarul american e primit ca un rege.

Cine-i pregătise această retragere? In această privinţă, circula la Atena un svon din cele mai curioase. Se afirma anume că în ziua de 12 Martie, în ajunul plecării lui Insull, fusese văzută la Atena, *Pola Negri, prinţesa Mdivani*, fosta soţie a lui *Charlot*, împreună cu d-na *Gabrielle Sivetone*, nevasta fostului deputat francez, asasinată în condiţii misterioase şi o d-nă *George Zografos*.

Se pare că aceste femei au jucat şi ele un rol însemnat în fuga lui Insull. Se afirmă că ele l-au informat mai întâiu, în numele lui *Basil Zaharof*, unul din stăpânii lumii dela care Insull ceruse protecţie, că principatul în care el trebuia să se refugieze, sub auspiciile d-lui Zografos, nu era pentru el un azil destul de sigur. Aceleaşi femei ar fi negociat deasemenea cu avocaţii lui, plecarea lui Insull, pe bordul vasului „Maiotis". Mai mult încă: se afirma chiar că una din călătoare se îmbarcase împreună cu financiarul american.

„Maiotis" ridică ancora, ducând pe bordul lui pe miliardarul, scos de sub protecţia legilor. Faptul a dat loc la peripeţii dramatice. Intr'adevăr, juriştii americani au inputat guvernului grec că l-au lăsat pe Insull să părăsească Grecia. Guvernul grec, neştiind ce să facă, şi-a adus aminte că financiarul plecase din Pireu fără paşaport. S'a hotărât deci să se verifice paşaportul lui Insull. Aceasta era tot ceeace se putea face, căci Insull *expulzat*, avea dreptul să părăsească Grecia înainte de 14 Martie. Vasul „Maiotis" fu deci rechemat. Ordinul sosi prin cablu pe bord, dar ofiţerul telegrafist comunică depeşa lui Insull, înainte ca s'o predea comandantului. Insull îi oferă 3000 de dolari şi-i cere să păstreze tăcerea. Un marinar, Pelopida Bastardis, îl trădează şi comandantul e avizat. Ofiţerii se reunesc imediat într'un consiliu de războiu. Al doilea căpitan, Georgios Musoris, e de părere că echipajul nu trebue să se supună guvernului grec, ci, dimpotrivă să continue să navigheze pe marea Roşie. El ameninţă cu răscoală echipajul, dacă sfaturile lui nu sunt ascultate. Comandantul disciplinat îl pune imediat în lanţuri.

Primul mecanic joacă cu acest prilej un rol hotărîtor, el declară formal că va opri imediat maşinile dacă ordinele ministrului marinei nu sunt respectate.

In acelaş timp, două alte vase părăsesc Pireul. Unul, un contratorpilor „Hidra" comunica comandantului de pe „Maiotis", că era hotărît să-i scufunde vasul. Celălalt, un yacht condus de poliţiştii americani şi pe care se îmbarcaseră Rizo, Emma Young, Emanuel Kseller se pregătia să urmărească pretutindeni, întocmai ca o umbră, până la capătul pământului, azilul plutitor al fugarului.

„Maiotis" reintră în Pireu. Hârtiile financiarului sunt verificate. Ministrul american merge chiar să-l vadă pe bord, dar e nevoit să se întoarcă. Vasul fu totuş lăsat liber, să pornească, deoarece Insull avea hârtiile în perfectă regulă.

S'a încercat în acest moment un atentat contra lui Insull?

Două fapte turburătoare tind să confirme această presupunere. In momentul, în care voiau să escaladeze puntea lui „Maiotis", au fost arestaţi doi contrabandişti îndrăsneţi, la care s'au găsit pumnale ascuţite şi o mare sumă în dolari.

Insfârşit, şeful poliţiştilor americani, Rizo, ruşinat de faptul că Insull ia- scăpat din mână, a încercat să se sinucidă.

„Maiotis" porneşte din nou în larg. Poliţia americană se mulţumeşte să dea alarma la toate serviciile de poliţie din lume.

Se bănuia, că Insull avea să se refugieze, în Jugoslavia, în Albania, în principatul Lichtenstein, în Luxenbourg, în Olanda, sau în Austria. Avocatul grec al lui Insull, d. *Popp*, nu spune nimic asupra aventurii, ca şi d-na Insull, rămasă la Atena, unde cerea de urgenţă o viză...

Fugarul pornise oare spre Egipt sau Abisinia, două din puţinele ţări, care nu sunt legate cu America prin tratate de extrădare, cu gândul ca să scape astfel pe vecie de justiţia americană? Guvernul francez e prevenit imediat. America primeşte asigurarea că Insull n'ar putea debarca la Djibuti, întrucât n'avea viza franceză, nici la Beyruth, unde comisia britanică va refuza să-l primească. Prin aceasta, calea îi era închisă spre Abisinia şi Egipt.

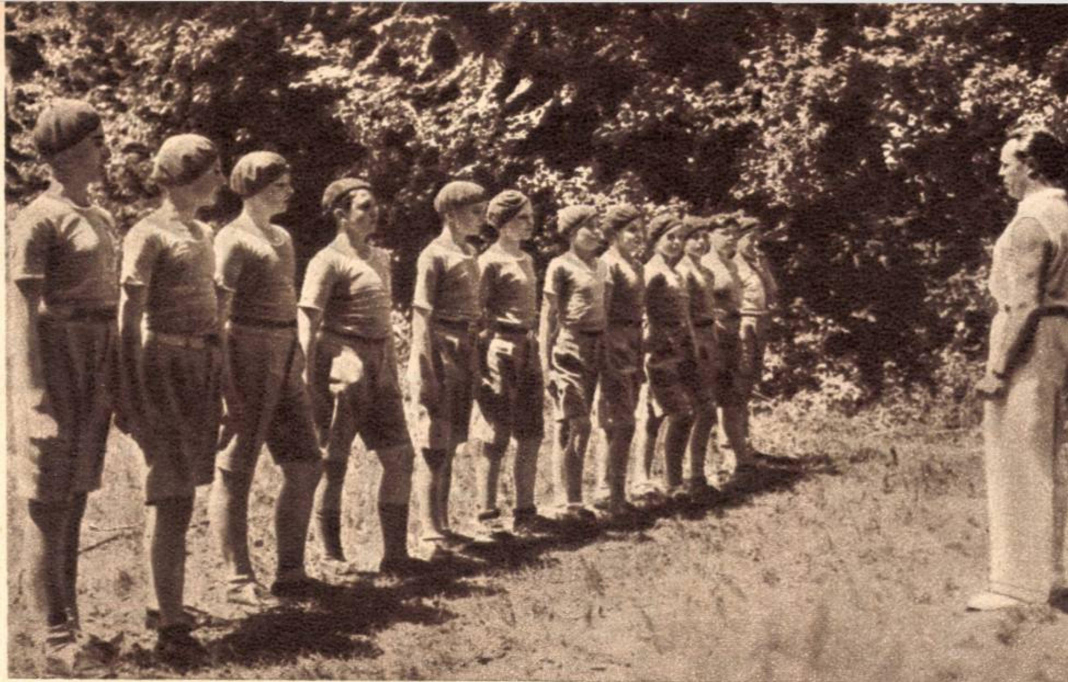
„Maiotis" navighează în marea Egee. Timp de nouă zile, comandantul vasului şovăeşte între diferitele porturi. Vaporul e văzut trecând în largul insulei Rodos. Trecură astfel 15 zile. La 28 Mar-

tie, s'a aflat că *Zaidi Iman Jahia*, șetul regiunei Yemen din Arabia de sud e dispus să ofere ospitalitatea lui Insull, cu condiția ca acesta să-i înlesnească dobândirea de tunuri și puști.
Sanaa, capitala fortificată a Yemenului era gata să primească pe fugar. La 29 Martie, „Maiotis" intră în rada Stambulului. Pe bord isbucnise o rebeliune. Echipajul protesta împotriva continuelor schimbări de itinerar. Comandantul voia să pornească spre Constanța, dar poliția turcă intervine și vasul nu mai e autorizat să-și continue drumul.
Era sfârșitul, Turcia urma să fie legată cu America printr'un tratat de extrădare. Consulul Statelor Unite la Ancara cere guvernului turc să aresteze pe Insull. Financiarul încearcă să reziste. Avocatul său, d. Popp, amintește Turciei că „Maiotis" trebue considerat ca un teritoriu grec și ca atare, poliția turcă n'are dreptul să violeze această frontieră. Totuș, omul pare desperat. El adresează unui amic din Londra această curioasă telegramă: *Cu părere de rău vă informez că Sam e pierdut*".
Ultimele mijloace sunt puse la încercare. Kemal Pașa și toate personalitățile din Balcani sunt bombardate cu apeluri disperate. Nimic nu mai folosește. Ambasada americană, obține ratificarea de urgență a tratatului de extrădare, de către guvernul turc.
Imediat după ratificare, la 1 Aprilie jandarmii turci se urcă pe bordul lui „Maiotis". Bătrânul Samuel Insull e condus într'un hotel unde e înconjurat de o gardă impunătoare. Zadarnic credinciosul Popp și frumoasa Lili Kujunzoglu se străduesc să ajungă la Stambul, pentru a-și salva prietenul. Ei sosesc prea târziu. Insull e acum prizonier.
Turcii au făcut în trei zile, ceeace Grecia n'a realizat într'un an și jumătate. Ce importanță are că teritoriul grec a fost violat? Justiția americană a fost satisfăcută!
De atunci, bătrânul Insull se apără ca un om slab. S'a îmbolnăvit și a fost transportat la spital. I s'a anunțat că va fi transferat pe bordul vasului „Exilona". A încercat să-și regăsească calmul. Bătrânul Sam era învins.

DRUMUL ISPĂȘIRII

Magnatul detronat putea fi închis într'o cabină de siguranță. Dar comandantul de pe bord a cerut să se respecte vârsta și sănătatea fragilă a prizonierului său. S'a mulțumit deci să-l păzească, în modul cel mai discret posibil, dar totuș destul de sever. Insull nu se poate plimba, fără a fi însoțit de câțiva ofițeri, iar garda patrulează necontenit în fața ușii cabinei.
Ciudată călătorie! Insull a fost primit la masa căpitanului și se comportă, nu ca un prizonier, ci ca un musafir de vază.
N'a avut răgaz până n'a făcut cunoștința consulului Americii la Stambul, Sir Burton Berry, care e adevăratul său paznic. Pe acesta el l-a amețit cu tot felul de povestiri.
Se pare că de-acum, soarta îi este indiferentă. Tot ceeace mai dorește, este să-și trăiască ultimele zile de libertate.
S'a prezentat tuturor reporterilor, care-l însoțesc până'n America. Toți au străbătut lumea, urmărindu-l, de când a plecat din America și totuș, n'au isbutit niciodată să-l întâlnească. Astăzi, Insull râde de pățaniile lor și le povestește propria lui viață, adesea sub forma unei pledoarii personale.
— „Mi-am închinat viața ca să slujesc industriei americane. Numai grație mie au ajuns atât de reduse în lume prețul electricității și gazului. Și acum, iată-mă ruinat și învinuit de fraudă! Desigur e un destin crud, să fi fost un om puternic. Nimeni n'a vrut să mi-o ierte".
Zilele trec, serile deasemenea și Insull vorbește necontenit...
— „Nici un ban câștigat necinstit n'a intrat în averea mea. Dealtfel, nici n'am fugit din America, așa cum spune Roosevelt, fostul meu prieten. Aveam nevoie numai să... schimb aerul, deaceea am plecat. Nimic mai firesc!"
Discutând cu reporterii, întreținându-se cu inginerii de pe bord asupra problemelor technice, Insull revine mereu asupra trecutului său. Știe el bine că nu mai are viitor. Și astfel se apropie de țărmurile Americii.
America, țara unde Insull pe banca răufăcătorilor va fi judecat ca un falit și unde un oarecare magistrat, pe care acum vreo doi ani, l-ar fi făcut să tremure cu o singură privire, îl poate acum condamna la o amendă de cinci milioane de dolari și închisoare pe viață!...

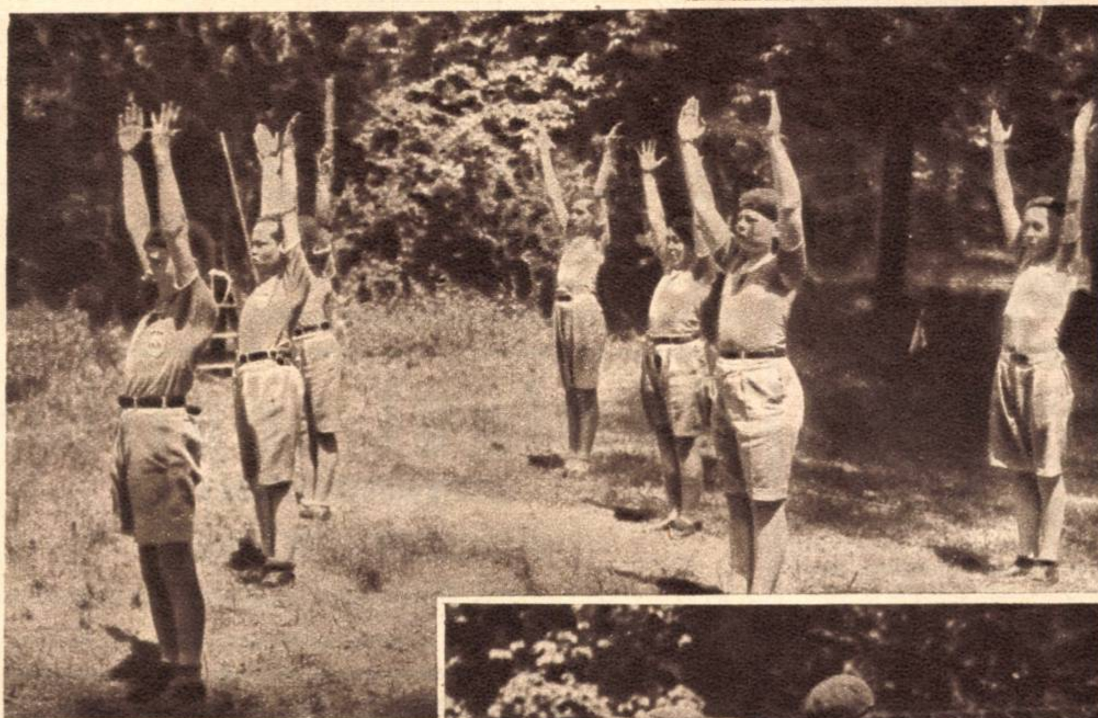
I. S.

Ora de educaţie fizică a Voevodului Mihai

In programul scolastic al Voevodului Mihai se acordă o importanţă deosebită orei de educaţie fizică. In plin aer, în parcul Cotroceni, ba în bătaia razelor de soare, ba umbriţi de ramurile grele ale copacilor, Voevodul Mihai şi colegii lui fac educaţia fizică în adevărata accepţiune a cuvântului, educaţie care contribue la realizarea deziderатului ideal „mens sana în corpore sana".

D. col. Pălăngeanu este profesorul de educaţie fizică al Voevodului Mihai. Numele d-sale, este o chezăşie că Voevodul Mihai şi colegii de clasă vor fi admirabil pregătiţi la sfârşitul cursurilor.
Dealtfel, fotografiile luate de reporterul nostru fotograf Berman ne dezvăluesc mai bine ca orice descriere disciplina şi

buna dispoziţie care domneşte în rândul elevilor în timpul orei de educaţie fizică.

Vedem astfel de sus în jos:
Elevii înşiruiţi în rând (al treilea din stânga Voevodul Mihai) aşteptând ordinele d-lui col. Pălăngeanu.
Voevodul Mihai alergând cu mingea în cursul unei partide de borket-ball.
Gimnastica suedeză executată într'o armonie perfectă.
In timpul repaosului de cinci minute Voevodul şi colegii s'au strâns în jurul aparatului care a venit să-i cinematografieze.

Elevele clasei III-a de la şcoala primară Popa Rusu dau dovada unei cuminţenii desăvârşite. Cel puţin aşa reese din fotografia noastră.

CAMIL BALTAZAR:

Intoarcerea poetului la uneltele sale

POETUL Camil Baltazar a scos zilele acestea al şeaptelea volum de versuri. In decursul ultimelor unsprezece ani, autorul „Intoarcerii poetului la uneltele sale" *a împodobit constelaţia poeziei româneşti cu următoarele volume:* „Vecernii", „Flaute de mătase", „Reculegeri în nemurirea ta", „Biblice", „Cina cea de taină", „Strigări trupeşti lângă glesne".

După cum se vede o bogată activitate, o pasionată slujbă întru poezie. Dealtfel volumele mai sus înşirate s'au bucurat la timp de ample discuţii şi polemici, fiind ţinta de atac a multora, tot astfel cum s'au bucurat şi de studii şi articole elogioase din partea tuturor criticilor români.

Volumul pe care îl scoate astăzi poetul Camil Baltazar, apare după o tăcere de cinci ani. Iar titlul „Intoarcerea poetului la uneltele sale" *este al unui ciclu care povesteşte peripeţiile şi sbuciumul unui scriitor depărtat temporar de arta sa.*

Al doilea ciclu din volum şi cel mai amplu „Stema Inimii" *cântă eternul motiv al sufletului omenesc: dragostea, dar cu mijloace, cu vrăji şi cu încântări noi, cari fac din volumul domnului Camil Baltazar o lectură pasionantă şi cuceritoare.*

La 5 Iunie se va deschide în Palatul Artelor dela şos. Kiseleff (Colonade) cea de-a patra Expoziţie de invenţiuni şi mostre, organizată de „Uniunea Inventatorilor din România" *sub preşedinţia de onoare a principelui Nicolae.*

Este o manifestaţie dintre cele mai interesante.

Actualităţi din ţară

La Regimentul 4 Roşiori a avut loc săptămâna aceasta un mare concurs hippic. In fotografia noastră unul din concurenţi sărind un obstacol.

Săptămâna trecută ne-a vizitat celebrul scriitor francez Jules Romains. In fotografia noastră d. Romains în timpul conferinţei pe care a ţinut-o la Fundaţia Carol.

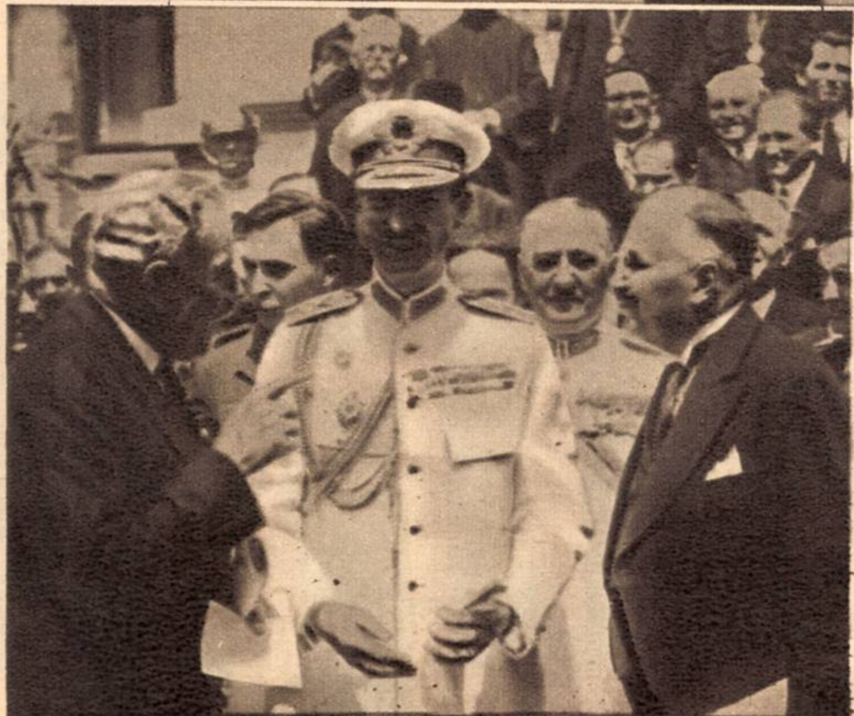

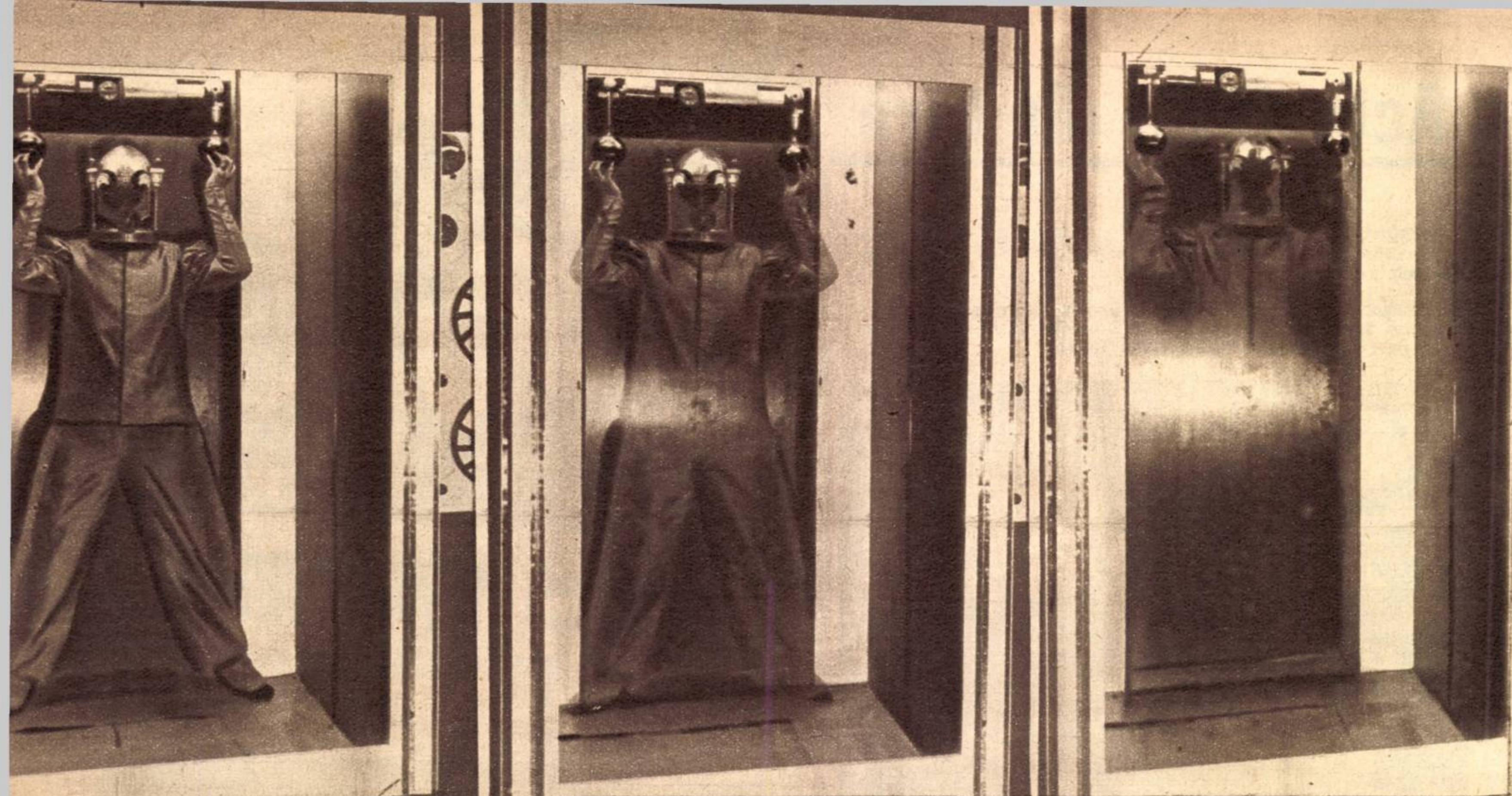

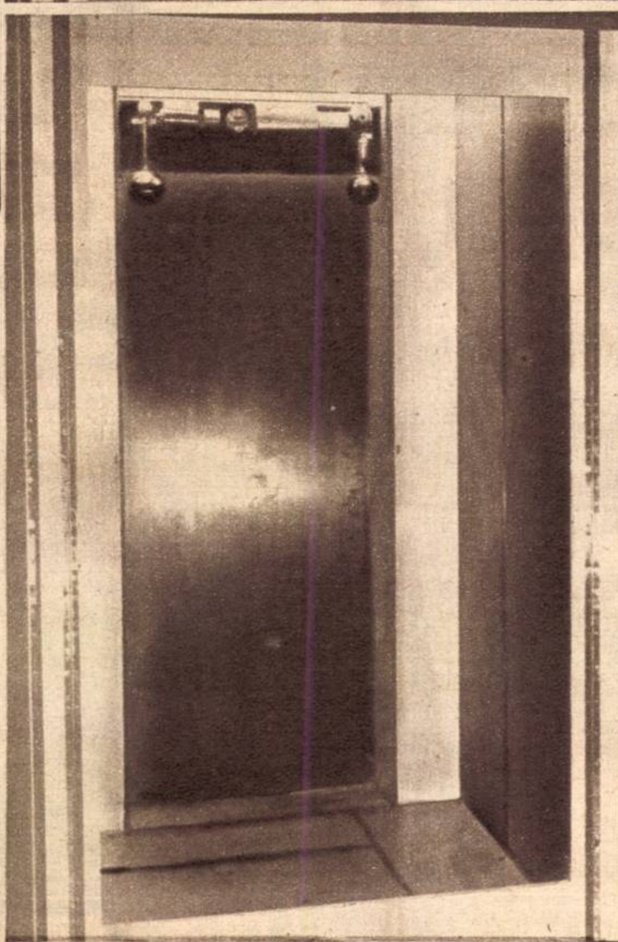
După Ardeal, membrii guvernului au făcut săptămâna trecută o vizită de recunoaştere în Basarabia. In fotografia noastră, membrii guvernului la Chişinău. In faţă d-nii I. Inculeţ ministru de interne şi G. Tătărăscu primministru.

Regele a vizitat săptămâna trecută noile instalaţii ale Fundaţiei Culturale Principele Carol din strada Latină. In fotografia noastră Suveranul întreţinându-se cu d. Dim. Gusty preşedintele fundaţiei.

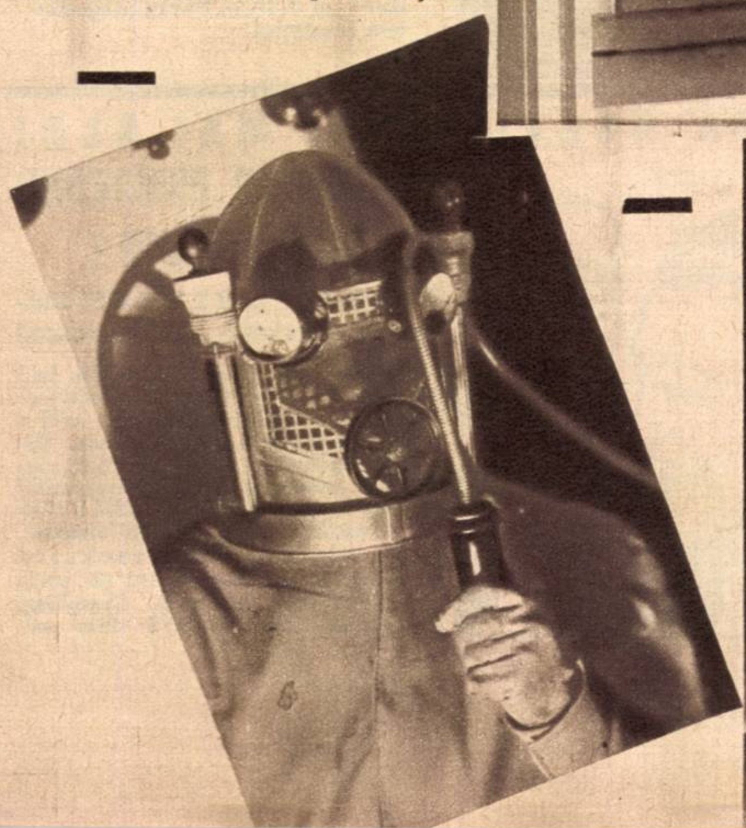

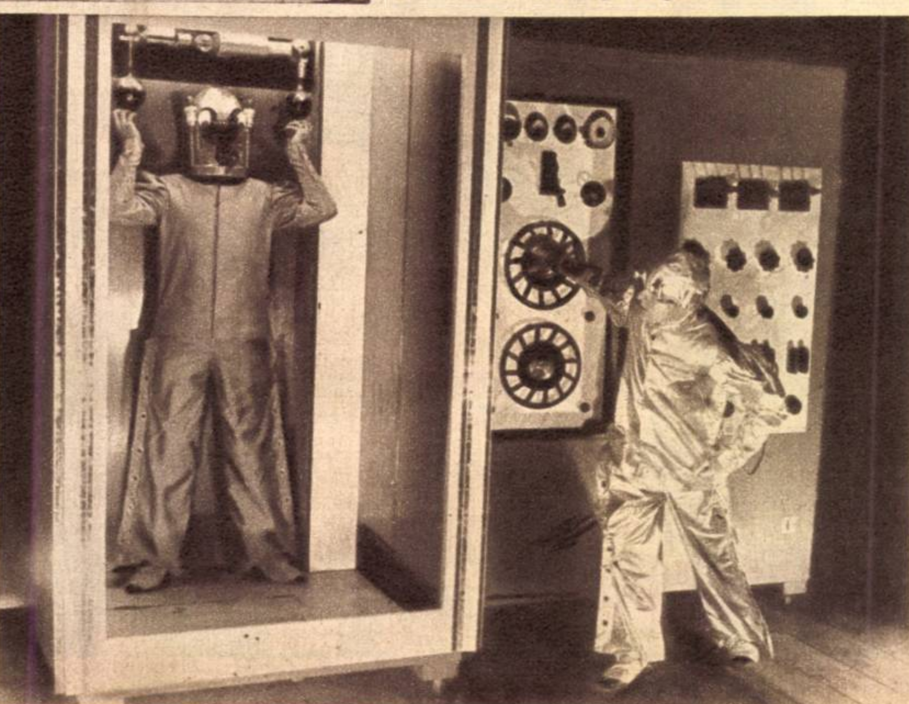
UN OM DEVINE INVIZIBIL

PE scena unui teatru de varietăţi din Berlin, s'a înfăţişat publicului următoarea experienţă. Cel care demonstra, îmbrăcat cu un halat alb şi o glugă curioasă, pe care se pot distinge în dreptul frunţii două becuri electrice (probabil pentru a arăta în ce mod e luminat interiorul său) recomandă publicului factotumul său, un om îmbrăcat într'un costum neobicinuit de lucrător. Acestuia i se îmbracă unf el de coif de scafandru cu o mulţime de fire electrice, galvanometre, becuri şi o rotiţă. Are aer suficient, căci acesta poate pătrunde printr'o sită practicată în coif, în faţa nasului. El e condus într'o ladă deschisă în faţa publicului, numit „celula electrică luminoasă". Celula e prevăzută cu roate, ca să nu se creadă că omul poate dispare prin podea, ajutat de o uşă secretă, nici nu e rezemată de peretele din fund al scenei, care ar oferi destule posibilităţi de „disparitie". „Albul face acum vreo câteva mişcări fantastice pe un tabolu de distribuţie. Omul cu coif, care stă în fundul celulei şi atinge două becuri de metal instalate sus, pare să fie sub influenţa unui curent electric puternic. Becurile coifului său fulgeră, pâlpâie, şi acum ar trebui să dispară. Şi în adevăr, dispare. Incetul cu încetul întreaga făptură se întunecă, formele se disolvă şi până în cele din urmă nu mai rămâne nimic decât perdeaua neagră. Prin influenţa coifului electric, al mantiei sale spectrale şi a „celulei electrice luminoase", „coeficientele invisibilităţii" materiei s'au înmulţit într'atât, încât n'a mai rămas decât invizibilitate. Astfel anunţă magicianul. Şi naivul, pe care expresiile necunoscute il ameţesc, crede într'o minune, sau în cel mai bun caz într'o nouă invenţie. După câtva timp, dispărutul reapare, în acelaş mod misterios, din gol.

Cum se face asta? Artistul nu ne divulgă nimic, căci îşi păstrează desigur secretul profesional. Totuş clarificarea acestui truc — căci de un truc e vorba — nu e prea grea. Cine a vă-

zut de exemplu, capod'opera cu „femeea fără cap”, îşi poate uşor imagina cum se procedează aci. Şi această femee fără cap şade într'o asemenea încăpere. Ea mişcă mâinile şi picioarele, care sunt naturale, după cum poate vedea oricine. Capul lipseşte. Unde e? Desigur în dosul unei oglinzi. Printr'o întâmplare, această oglindă a avut odată un mic defect, după care aş putea-o recunoaşte. Pereţii celulei redau un joc de oglinzi care îţi dă impresia că vezi în locul capului, peretele din fund al celulei. Cum se procedează aci? Desigur ceva mai complicat. La un examen amănunţit al omului cu coif, rezultă că raza luminoasă care apare în dreptul pântecului său şi care se putea vedea mai înainte în spatele său, e reflectată de o suprafaţă netedă, mai mult ca sigur o oglindă. Intr'un moment, în care atenţia publicului e atrasă de vrăjitor, oglinda e lăsată în jos de către „mediu”. Cum e posibil deci că mai poate fi totuş văzut? Numai prin faptul că în oglindă se proectează într'un fel oarecare făptura omului care mai înainte se afla acolo. Asta nu e atât de greu de înţeles. Trăsăturile fetii, în dosul sitei, dispar în depărtare, şi un om în aceeaş travestire şi poziţie nu e greu de găsit. Acum nu trebue decât să pui pe acest înlocuitor într'o lumină puternică, care trebue din ce în ce să pălească, spre a da impresia că omul din celulă devine invizibil. Acest al doilea ajutor poate să stea la mare depărtare în dosul scenei, şi există o mulţime de posibilităţi, după cum arată teatrul Tanagra, de a proecta imaginea sa într'o oglindă a peretelui celulei. La mişcarea şi îndepărtarea oglinzii, omul care nu se vede decât în parte şi jumătatea de imagine proectată, poate da impresia unui „tot”, căci omul şi celula sa stau foarte prudent în fundul scenii. Deci „coiful invizibil” nu serveşte la nimic. Experienţa însă ne învaţă că există destule posibilităţi de înşelătorie, la care desigur că nu ne gândim.

Dr. KARL SIEBERT

D. Beneş ministrul de externe al Cehoslovaciei împlineşte peste câteva zile 50 de ani. în fotografia noastră d. Beneş cu soţia. (Foto Centropress).

FOOT-BALL

ROMANIA-CEHOSLOVACIA

Duminică 27 cor, echipa reprezentativă a României va întâlni la Triest pe cea a Cehoslovaciei în cadrul turneului campionatului mondial.

Această întâlnire este pentru noi de o importanţă covârşitoare teamul cehoslovac fiind cotat în rândul celor mai bune din lume. In mod normal echipa noastră n'are nici o şansă în faţa valorii ridicate a adversarilor săi. Victoria de săptămâna trecută asupra reprezentativei Angliei este foarte semnificativă şi nu ne mai lasă aproape nici o speranţă. De altfel în cele două întâlniri pe care le-am mai avut până în prezent cu Cehii — facem abstracţie de partidele disputate în cadrul Cupei Europei Centrale, unde am întâlnit reprezentativa amatoare — am fost învinşi cu scoruri inapelabile: 6—0 şi 4—1. La rândul lor echipele cehoslovace cari ne-au vizitat anul trecut şi astă primăvară au arătat o clasă ce depăşea cu mult pe cea a echipelor noastre fruntaşe. Faptul că întâlnirea are un caracter eliminator, învingătorul calificându-se pentru tururile următoare, va insufla partidei un caracter de luptă dârză şi însufleţită, două capitole în cari suntem superiori cehilor. Numai dacă vom putea impune partidei acest caracter avem şansa de a învinge technica şi rutina adversarilor noştri.

Răsunetul unei astfel de victorii ar fi mare şi ar încununa mareţ străduinţele pe care Federaţia noastră de foot-ball le-a depus în acest scop. O dorim din tot sufletul alături de toată suflarea sportivă românească.

*

In Bucureşti se dispută în aceeaş zi, în cadrul Diviziei „Onoare”, matchul Sportul Studenţesc-Macabi, partidă care atât prin valoarea sa cât şi prin situaţia în clasament a combatanţilor îşi merită din plin calificativul de „Derby Bucureştean”. Invingătorul dobândeşte titlul de campion. A produs senzaţie în rândul sportivilor Capitalei, apelurile pe care ambele Cluburi le-au adresat către massele ai căror reprezentanţi se consideră, pentru a le susţine şansa în această partidă. Este o inovaţie inedită şi de relevat.

A. Ţ.

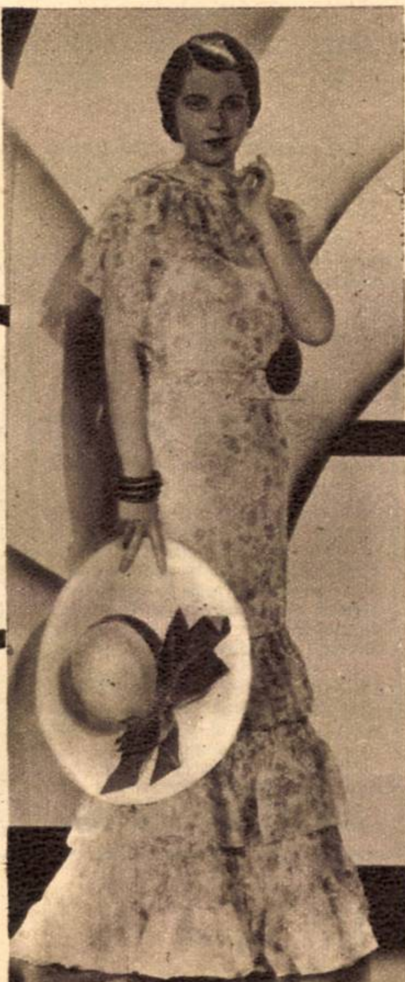
SUB STELE

Voalurile imprimate ce revin regulat în fiecare an la vremea aceasta pentru efectele de spumoasă luminozitate pe care le dau, apar în toalete ce arborează savante drapaje în spate, o linie care place mult căci persistă de vreo câțiva ani. Foarte distins e modelul din capăt lucrat dintr'un voal pe al cărui fond alb sunt semănate flori mari galbene conturate cu un galben mai aprins și cu gri. Talia e încinsă de o ceintură de tafta galbenă. Schița următoare, e o toaletă de după amiazi într'un crepe de chine negru cu imprimeuri albe. De sub mâneca cloș a jachetei se ivește mâneca lungă a unei bluze de crepe satin. Freșă și foarte originală în simplicitatea ei este toaleta aceasta din extrema dreaptă în organza albă cu flori de câmp orange și albastre.

SUB SOARE

Flori multi-colore pe un fond negru fac mai toată podoaba rochiei de crepe de chine din stânga. Partea dinapoi a corsajului se drapează într'un fel de glugă „capucină" iar în față, gulerul formează un jabou. Capa neagră ce se poartă peste rochia înflorată e bordată cu vulpe argintie. Originala pelerinuță din schița următoare, e făcută din tafta verde și garnisită cu vulpe în spate, iar sub bărbie se termină printr'un nod enorm. Se poartă pe o rochie de mătase într'un imprime viu. Uu guler din flori de lame în aur. De notat este bogăția draperiilor de sub brațe.

MODĂ

Mona Barie, de la Fox, poartă o rochie de voal imprimat.

Jeanne Parker dela Metro Goldwyn Mayer poartă un elegant raglan de lainage alb.

DIN VIAȚA VOEVODULUI MARTIR

(Urmarea din pagina 8-a)

Pe vremea aceea la Curtea din București se făceau mari pregătiri de nuntă: era să se însoare fiul Domnitorului, Radu, cu fata lui Antioh Vodă, ce a fost Domn în Moldova. Domnița Balașa plecase cu soțul ei la Țarigrad, ca să aducă mireasa, care era acolo.

D. prof. universitar, Preotul N. Popescu, descrie, în numărul festiv al revistei „Apostolul", în mod impresionant scena arestării, articolul acesta meritând să fie cetit în întregime.

Bardul dela Mircești a pus în gura lui Brâncoveanu Vodă, vorbele:

Dragii mei, coconi iubiți,
Lăsați somnul, vă treziți,
Armele vi le gătiți
Căci pe noi ne-a'nconjurat
Pașa cel neîmpăcat
Cu ieniceri, cu tunuri mari
Ce sparg ziduri cât de tari.

„Bine vorba nu sfârșea, turcii în casă iurușea" — zice Alecsandri. De fapt Mustafa Aga, intrând în palatul domnesc, a aruncat asupra Domnitorului o basma de mătase neagră, strigând:

— Constantine Brâncovene, porunca Sultanului este că tu ești *mazil!* Fiind dat jos din domnie, trebue să pleci cu toată casa ta, cu feciorii și ginerii tăi la Țarigrad!"

Această arestare era — se spune — urmarea tristă a intrigilor făcute de unii boeri din țară, cari voiau să ajungă la domnie.

La Țarigrad, Brâncoveanu a fost aruncat, cu toți ai lui, în grozava temniță *Edicull*, adică „Șapte turnuri", în partea ei cea mai întunecoasă. Intemnițații nu aveau voe să aprindă nici lumânări, nici candele.

CE ACUZAȚII I SE ADUCEAU?

Domnul Munteniei era învinuit, că s'a înțeles cu nemții și cu muscalii, ca să se dea de partea lor și să nu fie supus turcilor.

Ca dovezi se aducea faptul că Domnul își cumpărase moșii în Ardeal, deși o parte din aceste moșii erau moștenite. De altfel și alți Domni români își cumpăraseră moșii în Ardeal și lucrul nu trebuia considerat ca ceva extraordinar...

Mai era învinuit că pusese biruri prea grele pe țară, când de fapt el era singurul Domn, care le micșorase. Brâncoveanu a dat o poruncă, după care țăranii să plătească numai patru biruri pe an, după cum plătiau și boerii, iar nu în fiecare lună, cum ajunsese obiceiul. De asemenea hotărîse birul proporțional după avere. Era așa numitul *văcărit*, adecă birul după numărul capetelor de vite ce avea fiecare. Deci era un impozit drept, urmând ca cine are mai mult, să și plătească mai mult, iar săracul să dea mai puțin.

Brâncoveanu și fiii lui au fost supuși la cazne grozave, ca să spună *unde sunt banii*, — deoarece Domnul Munteniei era considerat ca foarte bogat.

Patruzeci de care cu blănuri și scule din cele mai prețioase, pietre scumpe, fel de fel de inele, paftale, cercei, tăvi de aur și argint, au fost cărate la Țarigrad. *Turcii voiau însă bani*, fiind sătui de giuvaericale. Și bani nu se găsiau.

Domnitorul avea într'adevăr, moșii, case, sate... avere nemișcătoare, pe care nu o puteau lua turcii. Banii îi depusese la o bancă din Veneția, unde adresându-se turcii, au fost refuzați. In chinurile, la care a fost supus Brâncoveanu, a arătat unde-și are banii. Și, mai mult nu avea ce mărturisi...

NU SUNT COMORI ASCUNSE

Totuș până astăzi mai crede lumea, că Brâncoveanu a avut comori ascunse, butoae cu galbeni, zidite pe la temeliile palatelor sale. Sunt lacomi de avere, cari și azi sapă pe furiș și strică ce a mai rămas din zidurile vechi, în căutarea acestor pretinse comori. Toate cele svonite atunci, au fost însă scornituri din partea intrigantilor, cari doriau moartea lui Brâncoveanu, spre a scăpa de dânsul.

Trei luni de zile l-au chinuit turcii, pe dânsul și pe toți ai lui; l-au strâns în cătușe de fier, i-au făcut tăeturi la cap și la mâni, l-au ars pe piept cu clește înroșit... Și când au văzut că nu mai pot scoate nimic de la dânsul, au hotărît să-l omoare.

SUPLICIUL

Cu capul descoperit, cu picioarele goale și numai în cămăși, astfel au fost aduși la locul de supliciu: Vodă Brâncoveanu cu Doamna Marica, feciorii patru la număr, ginerii, nepoțelul Constantin și boerul Enache Văcărescu, — în fața unui Kiosk împodobit, în care ședea Ioc Sultanul Ahmed, tolănit într'un scaun scump și înconjurat de dregătorii cei înalți și curtea sa.

Aci s'a petrecut grozava tragedie.

Aci și-au dat sufletul, ca mucenici ai neamului nostru, Brâncoveanu și cei patru feciori ai lui, fiind măcelăriți în fața ochilor îngroziți ai Doamnei Marica și a nurorilor ei.

CUM A RĂSPUNS DOMNUL CĂLĂILOR SĂI

— „Ghiaur Brâncovene! Ești pedepsit la moarte cu toți feciorii tăi; dar te ert — i-a spus trufașul Sultan — dacă spui unde ți-e averea, și dacă te lași de legea ta și treci în legea turcească".

Când auziră aceste grozave vorbe, Doamna Marica și cu copiii cei mici începură să plângă cu amar; dar Vodă Brâncoveanu răspunse cu hotărîre:

„Impărate! Averea mea câtă a fost, tu ai luat-o. Iar de legea mea creștinească, nu mă las. In ea m'am născut și am trăit, în ea vreau să mor. Pământul țării mele l-am umplut cu biserici creștinești, și acum la bătrânețe să mă închin în geamiile voastre turcești? Nu, împărate! Moșia mi-am apărat, credința mi-am păzit; în credința mea vreau să închid ochii, eu și feciorii mei. Dumnezeu să plătească fiecăruia după faptele lui".

Apoi vorbi Vodă Brâncoveanu copiilor săi așa:

„Fiilor, fiți cu curaj. Am pierdut tot ce aveam pe lumea asta pământească. Nu ne-a mai rămas decât sufletele; să nu le pierdem și pe ele, ci să le ducem curate în fața Mântuitorului nostru Iisus Hristos; să spălăm păcatele noastre cu sângele nostru".

Când auzi aceste vorbe, păgânul de împărat porunci să taie întâiu pe băieți, ca să fie chinul tatălui lor și mai mare.

— *„Doamne, fie voia ta!"* — au fost ultimele cuvinte ale bătrânului Domn, spuse înainte de moarte.

Se spune că gâtul lui Vodă s'a frânt, când călăul a dat cu sabia, dar capul n'a căzut alături, în lacul roșu, lângă capetele sângerânde ale „coconilor" săi. Și atunci, o grozăvie, cum scârțâe ferestreul, când se tae lemne, așa a hârșâit sabia călăului... Dar gealatul n'ar fi reușit să despartă capul de trup...

Doamna Marica a fost aruncată la închisoare într'un oraș din Asia, dar a reușit să fugă și în anul 1720 a putut aduce pe sub ascuns, la București, oasele lui Constantin Vodă Brâncoveanu, îngropându-le cu mare cinste la biserica Sf. Gheorghe Nou.

Deasupra mormântului, ea a așezat acea candelă tainică, ce era să vorbească posterității, povestind despre bărbăția și vrednicia Domnului-mucenic, care s'a împăcat mai bine cu moartea lui și a copiilor săi, decât să plătească ertarea cu trădarea legii strămoșești.

Candela care pâlpâe peste lespedea de peatră, cu stema țării, pare că spune urmașilor:

Să știți c'a murit creștin
Brâncoveanu Constantin.

A murit Brâncoveanu, cu toți feciorii săi, dând viitorimei o pildă de vrednicie și tărie sufletească, încredințat fiind că de martirologiul său a fost nevoe pentru închegarea destinelor țării și a binelui neamului românesc.

ALEX. F. MIHAIL